

ประสิทธิผลของการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ศาลโตนคของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

นางสาวพรพิมล สงกระสันต์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECTIVENESS OF COMMUNICATION IN PALMYRA CONSERVATION
IN PHETCHABURI PROVINCE

Miss Pornpimol Songkasant

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ประสิทธิผลของการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ศาลดินของ
ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

โดย

นางสาวพรพิมล สงกระสันต์

สาขาวิชา

นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ พัชนี เขยจรรยา

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อุดลวรรณ เปรมศรีรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ พัชนี เขยจรรยา)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร.วิเชียร เกตุสิงห์)

พรพิมล สงกระสันต์ : ประสิทธิภาพของการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ศาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี. (THE EFFECTIVENESS OF COMMUNICATION IN PALMYRA CONSERVATION IN PHETCHABURI PROVINCE)
อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.พัชนี เรขจรรรยา, 188 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ศาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี (2) ศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี โดยแบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ศาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 2 ศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 400 คน

ผลการวิจัยในส่วนของกระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ศาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี พบว่ากระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์ศาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย (1) ผู้ส่งสาร ได้แก่ สมาชิกชาวเพชรบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานราชการต่างๆ (2) สาร ได้แก่ เน้นในเรื่องประโยชน์ของศาลโตนดและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของศาลโตนด เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลโตนด การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ และสร้างความตระหนักรู้เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่นๆ ตามมา (3) สื่อ / ช่องทางการสื่อสาร ได้แก่ สื่อมวลชนในท้องถิ่น สื่อบุคคลในท้องถิ่น สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น และสื่ออินเทอร์เน็ต (4) ผู้รับสาร ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี โดยเน้นไปที่กลุ่มเยาวชน และประชาชนทั่วไป กลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ศาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี มีดังนี้ (1) กลยุทธ์ด้านสาร ได้แก่ กลยุทธ์การชี้ให้เห็นประโยชน์ กลยุทธ์ดึงความสนใจและทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น และกลยุทธ์การสร้างความน่าเชื่อถือ (2) กลยุทธ์ด้านสื่อ ได้แก่ กลยุทธ์การใช้สื่อให้เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์การใช้บุคคลที่น่าเชื่อถือ กลยุทธ์การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียง กลยุทธ์การใช้สื่อกิจกรรม และกลยุทธ์การใช้เครือข่ายการสื่อสาร (3) กลยุทธ์ด้านอื่นๆ ได้แก่ กลยุทธ์การสื่อสารด้วยความจริงใจ และกลยุทธ์การสร้างความรู้สึกรักและหวงแหน

ผลการวิจัยในส่วนของการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า

- (1) ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศาลโตนดอยู่ในระดับต่ำ
- (2) ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีมีการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ศาลโตนดอยู่ในระดับสูง
- (3) ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลโตนดอยู่ในระดับปานกลาง
- (4) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศาลโตนด มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ศาลโตนด และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ
- (5) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศาลโตนด มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลโตนด และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง
- (6) การรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ศาลโตนด มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลโตนด และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ

ภาควิชา..... การประชาสัมพันธ์..... ลายมือชื่อนิสิต พรพิมล สงกระสันต์
สาขาวิชา..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ..... ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก [Signature]
ปีการศึกษา..... 2551.....

5084717628 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEYWORDS : EFFECTIVENESS / COMMUNICATION / PALMYRA / CONSERVATION / PHETCHABURI

PORNPIMOL SONGKASANT : THE EFFECTIVENESS OF COMMUNICATION IN PALMYRA CONSERVATION IN PHETCHABURI PROVINCE. ADVISOR : ASSOC.PROF.PATCHANEE CHEYJUNYA, 188 pp.

The objectives of this research are (1) to study communication process and communication strategies in palmyra conservation in Phetchaburi province (2) to study perceived information, perceived utility and participation in palmyra conservation of people in Phetchaburi province (3) to study the relationship between perceived information, perceived utility and participation in palmyra conservation of people in Phetchaburi province. This research will be divided into 2 parts. Part 1 is qualitative research about communication process and communication strategies in palmyra conservation in Phetchaburi province. The information gathered from interviews and documents from various studies. Part 2 is quantitative research about perceived information, perceived utility and participation in palmyra conservation of people in Phetchaburi province. The questionnaire is a tool used to collect data from a total of 400 people in Phetchaburi province.

The research in the process of communication and communication strategies in palmyra conservation in Phetchaburi province found that communication process in palmyra conservation in Phetchaburi province include (1) Sender including the association of Phetchaburi, Phetchaburi provincial governor, provincial administrative organization, tambon administrative organization and various government agencies. (2) Message are focused on the benefits of palmyra and suggests the importance of palmyra, invite people to participate in conservation palmyra, to create knowledge and understanding and create awareness for the conservation of natural resources as the other types. (3) Media or Channel including local media, people in local media, specialized in local media and internet. (4) Receiver including people in Phetchaburi province by focusing on the youth group and the general public. Communication strategies in palmyra conservation in Phetchaburi province are as follows (1) Message strategies including strategy suggest benefit, strategy and draw attention cause curiosity and strategy to build credibility. (2) Media strategies including media strategy to target specific groups, strategies people use reliable, strategies for people with a reputation, strategies for media activities and strategic use of communications network. (3) Other strategies including strategies to communicate with sincerity and strategy to create love and cherish feelings.

The research section of the perceived information, perceived utility and participation in palmyra conservation of people in Phetchaburi province found that. (1) People in Phetchaburi province perceived information about palmyra conservation low. (2) People in Phetchaburi province perceived utility about palmyra conservation high. (3) People in Phetchaburi province participation in palmyra conservation medium. (4) Perceived information about palmyra conservation has positive relationship with perceived utility about palmyra conservation and these relationships are low. (5) Perceived information about palmyra conservation has positive relationship with participation in palmyra conservation and relationships in the medium. (6) Perceived utility about palmyra conservation has positive relationship with participation in palmyra conservation and these relationships are low.

Department : Public Relations

Student's Signature :

Pornpimol Songkasant

Field of Study : Development Communication

Advisor's Signature :

Patchanee Cheyjunya

Academic Year : 2008

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจากหลายๆ ท่าน ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พัชรี เที่ยงวรยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อุบลวรรณ เปรมศรีรัตน์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้สมบูรณ์ รวมถึงขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความรู้ตลอดการศึกษาในสถาบันแห่งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่กัญญา และคุณพ่อสามารถ สงกระสันต์ ที่อยู่เคียงข้างผู้วิจัยมาโดยตลอด คอยดูแลเอาใจใส่ ให้ความรัก ให้ความอบอุ่น ให้ความหวังใจ ให้กำลังใจ และให้ทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณยายวงเดือน ม่วงไหมทอง ที่ช่วยผู้วิจัยในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล และคอยดูแลผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา และขอกราบขอบพระคุณ พี่เจ อากิ ป้าแดง ที่คอยเป็นห่วงเป็นใย และให้การช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ที่ให้สัมภาษณ์ทุกๆ ท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี และขอขอบคุณประชาชนชาวเพชรบุรีทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณ พี่ปิ่น คุณอัทธเมศร์ จรัสแสงจิระโชติ ที่อยู่เคียงข้างผู้วิจัยมาโดยตลอด ให้ความรัก ให้ความหวังใจ ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ และคอยกระตุ้นผู้วิจัยให้มีความกระตือรือร้นในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ท้ายนี้ขอขอบคุณรุ่นพี่หลายๆ ท่านที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเพื่อนๆ ที่เป็นกำลังใจและมีมิตรภาพที่ดีให้กับผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	12
ปัญหาคำถามการวิจัย.....	12
สมมติฐานการวิจัย.....	12
ขอบเขตการวิจัย.....	13
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสาร.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนในท้องถิ่น สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ และสื่ออินเทอร์เน็ต..	22
แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสาร.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้.....	36
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	39
แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	53
ส่วนที่ 1 การศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสาร.....	53
กลุ่มเป้าหมาย.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	55
ส่วนที่ 2 การศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วม.....	56
ประชากร.....	56
กลุ่มตัวอย่าง.....	56
วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	57
ตัวแปรในการวิจัย.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
เกณฑ์การให้คะแนน.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
การประมวลผลข้อมูล.....	63
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	64
ผลการวิจัยส่วนที่ 1 ศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสาร.....	64
กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี.....	65
กลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี.....	83
ผลการวิจัยส่วนที่ 2 ศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วม...	92
ข้อมูลลักษณะทางประชากร.....	93
ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด.....	98
ข้อมูลการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด.....	104
ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด.....	107
การทดสอบสมมติฐาน.....	110

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	117
สรุปผลการวิจัย.....	119
อภิปรายผล.....	130
ข้อเสนอแนะ.....	156
รายการอ้างอิง.....	163
ภาคผนวก.....	168
ภาคผนวก ก.....	169
ภาคผนวก ข.....	177
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	188

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	คุณค่าทางโภชนาการของน้ำตาลสด..... 5
ตารางที่ 2	คุณค่าทางโภชนาการของลอนตาล..... 6
ตารางที่ 3	การสำรวจสำมะโนประชากรต้นตาลจังหวัดเพชรบุรี ประจำปี พ.ศ. 2550..... 10
ตารางที่ 4	วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารและวัตถุประสงค์ของผู้รับสารในการทำการสื่อสาร. 17
ตารางที่ 5	ชื่อ นามสกุล และตำแหน่งของกลุ่มเป้าหมายจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 54
ตารางที่ 6	ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตเนด จำนวน 8 ท่าน..... 64
ตารางที่ 7	สื่อมวลชนท้องถิ่น จำนวน 2 ท่าน..... 65
ตารางที่ 8	ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับตาลโตเนด จำนวน 2 ท่าน..... 65
ตารางที่ 9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ..... 93
ตารางที่ 10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ..... 94
ตารางที่ 11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา..... 95
ตารางที่ 12	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ..... 96
ตารางที่ 13	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน..... 97
ตารางที่ 14	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อมวลชนในท้องถิ่น..... 98
ตารางที่ 15	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อบุคคลในท้องถิ่น..... 99
ตารางที่ 16	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น..... 100
ตารางที่ 17	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่ออินเทอร์เน็ต..... 101

ตารางที่ 18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อประเภทต่างๆ.....	102
ตารางที่ 19	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อรวมทุกประเภท.....	103
ตารางที่ 20	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตเนด.....	104
ตารางที่ 21	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตเนด.....	106
ตารางที่ 22	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด.....	107
ตารางที่ 23	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด.....	109
ตารางที่ 24	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อประเภทต่างๆ กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตเนด.....	110
ตารางที่ 25	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อรวมทุกประเภท กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตเนด.....	112
ตารางที่ 26	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อประเภทต่างๆ กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด.....	113
ตารางที่ 27	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อรวมทุกประเภท กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด.....	115
ตารางที่ 28	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตเนด กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด.....	116

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	ตราประจำจังหวัดเพชรบุรี.....	3
ภาพที่ 2	แบบจำลองการเกิดการรับรู้.....	37
ภาพที่ 3	แบบจำลองกระบวนการรับรู้.....	37
ภาพที่ 4	หนังสือเล่มเล็กตาลเมืองเพชร.....	75
ภาพที่ 5	ป้ายโฆษณาและโปสเตอร์.....	76
ภาพที่ 6	กิจกรรมปลูกต้นตาลโตนด.....	77
ภาพที่ 7	กิจกรรมประกวดธิดาทาล.....	77
ภาพที่ 8	กิจกรรมแข่งขันแรลลี่ตาล.....	77
ภาพที่ 9	วารสารประชาสัมพันธ์ของอบต.....	78
ภาพที่ 10	การจัดนิทรรศการ.....	78
ภาพที่ 11	เว็บไซต์ตาลเมืองเพชร.....	79
ภาพที่ 12	เว็บไซต์เพชรบุรีเคเบิลทีวี.....	79
ภาพที่ 13	แบบจำลองการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด.....	157

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาทรัพยากรธรรมชาติลดลงและเสื่อมโทรมเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากการเพิ่มจำนวนของประชากร และการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ที่มีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ที่มีผลในการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมาก รวมทั้งผู้ที่นำสิ่งต่างๆ มาใช้นี้ ก็ใช้อย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ นำไปใช้อย่างผิดๆ อย่างขาดความระมัดระวัง ความรอบคอบ ทำให้ปริมาณทรัพยากรธรรมชาติลดลงโดยที่มนุษย์ไม่ได้ตั้งใจ หรืออาจจะคิดว่าสิ่งเหล่านั้นจะไม่ส่งผลมาถึงตัวเอง ทั้งๆ ที่สิ่งเหล่านั้นมีผลต่อตัวเราโดยตรง หรืออาจจะส่งผลต่อคนในรุ่นลูกหลานของเรา

ความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีตามลำดับตามเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่างๆ เรื่อยมาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยสูงขึ้น ความมั่งคั่งร่ำรวยของประเทศชาติโดยรวมดีขึ้น แต่จากผลของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมาสังคมไทยมุ่งแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านรายได้ และความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้นพร้อมๆ กัน แต่ในทางตรงข้าม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกลับทรุดโทรมเสื่อมทรามลง ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ในส่วนที่ว่าด้วยการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก็ได้ตระหนักถึงปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่จำกัดและปราศจากการอนุรักษ์บ้าง จนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสุขภาพอนามัยของประชาชน ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ได้ตั้งวัตถุประสงค์เพื่อเร่งฟื้นฟู พร้อมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ป้องกัน และรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในชนบทและในเมือง สนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นให้มีบทบาท ร่วมมากขึ้น ควบคู่ไปกับการนำเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการสร้างเสริมวินัยและประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการผลิตอย่างถูกต้องและประหยัด เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสูงสุด และให้มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด (<http://www.sut.ac.th>, 30 กรกฎาคม 2551)

ตาลโตนดเป็นไม้ที่มีคุณค่าและมีประโยชน์อย่างมหาศาล อยู่คู่กับคนไทยและประเทศไทยมานานจนกลายเป็นมรดกสืบทอดให้ลูกหลานได้ใช้ประโยชน์จากตาลโตนดมาเป็นเวลานานหลายสิบปี แม้ว่าตาลโตนดจะเป็นไม้ที่ขึ้นเองได้ตามธรรมชาติหรือสามารถที่จะปลูกได้โดยการเพาะเมล็ด แต่ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยระยะเวลาในการเจริญเติบโตนานกว่า 10 ปี และที่สำคัญตาลโตนดที่เห็นอยู่ตามหัวไร่ปลายนาตามจังหวัดต่างๆ ดูจะบางตาลลงในช่วงระยะเวลาไม่กี่ปี โดยเฉพาะที่จังหวัดเพชรบุรี ตาลโตนดได้ถูกนำมาใช้ในการแปรรูปและพัฒนามาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชนเป็นจำนวนมาก แต่จากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ประชาชนอาจใช้ตาลโตนดหมดไปในระยะเวลาอันใกล้นี้ (ปรัชญา รัศมีธรรมวงศ์, ม.ป.ป.)

ตาลโตนดมีชื่อสามัญว่า Palmyra Palm, Lontar, Fan Palm มีชื่อทางพฤกษศาสตร์ว่า *Borassus flabellifer* Linn. อยู่ในสกุล *Borassus* และเป็นพืชที่อยู่ในวงศ์ตระกูลปาล์ม (Palm) ส่วนชื่อทั่วไปที่เรียกในประเทศไทย มีดังนี้ ภาคกลางเรียกว่า ตาล, ตาลโตนด, ตาลใหญ่, ตาลนา, ต้นโหนด ภาคใต้เรียกว่า ตะโหนด, ปอเกาะตา, โหนด ภาคเหนือเรียกว่า ปลีตาล และภาคอีสานเรียกว่า ตาล (ปรัชญา รัศมีธรรมวงศ์, ม.ป.ป.)

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ยืนยันว่าตาลโตนดซึ่งเป็นพืชตระกูลปาล์มได้ถือกำเนิดบนโลกมนุษย์มานานนับหลายล้านปีแล้ว จึงถือได้ว่าตาลโตนดเป็นพืชที่มีมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ โดยสันนิษฐานว่าตาลโตนดมีถิ่นกำเนิดอยู่ในทวีปแอฟริกาตะวันออก ต่อมาได้แพร่พันธุ์เข้าไปในอินเดีย ศรีลังกา และกลุ่มประเทศในแถบเอเชีย ปัจจุบันมีมากในแถบทวีปเอเชีย อินเดีย ศรีลังกา พม่า กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย ในประเทศไทยพบมากในพื้นที่เขตภาคกลางในแถบจังหวัดเพชรบุรี นครปฐม และภาคใต้ในแถบจังหวัดสงขลา (พรธนิภา ไสตติพันธ์, 2547)

สำหรับในประเทศไทยนั้น ตาลโตนดน่าจะมีการปลูกมาก่อนสมัยทวารวดี เพราะจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า เมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 11 - 16 ได้มีการตราประทับรูปคนปีนต้นตาลโตนด แสดงว่าในสมัยนั้นได้รู้จักวิธีใช้ประโยชน์จากต้นตาลโตนดแล้ว นอกจากนี้ ตาลโตนดยังถูกบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรมาตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น จารึกวัดแดนเมือง จารึกวัดศรีคุณเมือง จารึกวัดศรีเมือง และจารึกวัดถ้ำสุวรรณคูหา (จรุงศักดิ์ ธรรมรักษ์, 2550)

จังหวัดเพชรบุรีเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีชื่อปรากฏอยู่ในหลักศิลาจารึกหลักที่ 1 สมัยสุโขทัย และมีโบราณคดีซึ่งมีอายุย้อนไปถึงสมัยขอมและสมัยทวารวดี ทั้งยังเคยเป็นเมืองหน้าด่านสำคัญชั้นเมืองลูกหลวงในสมัยอยุธยาช้านาน จังหวัดเพชรบุรีมีชื่อเรียกกันในสมัยก่อนหลายชื่อ เช่น เมืองพริบพรี หรือเมืองเพชรพลี ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จังหวัดเพชรบุรีถือเป็นแหล่งปลูกต้นตาลโตนดที่สำคัญอันดับต้นๆ ของประเทศ (ปรัชญา รัศมีธรรมวงศ์, ม.ป.ป.)

ตำนานของจังหวัดเพชรบุรีกล่าวกันว่า ในปี พ.ศ. 2134 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และสมเด็จพระเอกาทศรถ ได้เสด็จมาประทับแรม ณ พระตำหนักโตนดหลวง เขตตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ เพื่อเสด็จประพาสทางทะเล ซึ่งบริเวณพระตำหนักโตนดหลวงมีต้นตาลอยู่เป็นจำนวนมาก สันนิษฐานว่าต้นตาลหรือตาลโตนด เป็นไม้พื้นเมือง เป็นไม้ยืนต้นคู่บ้านคูเมืองของจังหวัดเพชรบุรี มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวเพชรบุรีมาช้านาน ประชาชนได้นำผลผลิตจากต้นตาลมาประกอบเป็นอาหารทั้งอาหารคาวและขนมหวาน สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างมาก และยังเป็นที่ยึดมั่นว่าจังหวัดเพชรบุรีน่าจะมีต้นตาลโตนดมากที่สุดในประเทศไทย ดังปรากฏหลักฐานจาก “นิราศเมืองเพชรบุรี” ของสุนทรภู่ ความตอนหนึ่งว่า

“ทุกประเทศเขตแคว้นแดนพริบพรี เหมือนจะชี้ไปไม่พ้นแต่ต้นตาล”

ด้วยเหตุนี้ ต้นตาลโตนดจึงเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี คู่กับเขาวัง หรือพระนครคีรี ดังปรากฏเป็นตราและธงประจำจังหวัดเพชรบุรี สืบมาจนถึงทุกวันนี้ (<http://tontan.igetweb.com>, 7 กรกฎาคม 2551)

ภาพที่ 1 ตราประจำจังหวัดเพชรบุรี

วิถีชีวิตของคนในจังหวัดเพชรบุรีเกี่ยวข้องกับตาลโตนดทุกคน เริ่มตั้งแต่เครื่องใช้ไม้สอย จนถึงอาหารการกิน ซึ่งผลิตผลจากต้นตาลโตนดของจังหวัดเพชรบุรี โดยเฉพาะน้ำตาลโตนดยังเป็นส่วนผสมที่สำคัญในการทำขนมหวานเมืองเพชร ซึ่งมีชื่อเสียงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังคำสวดสุมินกุมารที่มีอายุมากกว่าร้อยปีกล่าวไว้ว่า

“โตนดเต้าแลจาวตาล	เป็นเครื่องหวานเพชรบุรี
กินกับน้ำตาลปี	ของมากมีมาช่วยกัน”

ตาลโตนดเมืองเพชร ให้ผลผลิตน้ำตาลโตนดที่ดีที่สุดมาตั้งแต่สมัยโบราณทราบจนถึงปัจจุบัน จึงมีชื่อเสียงติดปากคนทั่วไปว่า “น้ำตาลเพชรบุรี” เพราะมีรสหวานหอมอร่อย มีรสชาติกลมกล่อมชวนรับประทาน จนเป็นที่มาของคำว่า “หวานเหมือนน้ำตาลเมืองเพชร” ดังนั้นต้นตาลโตนดจึงนับเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี (<http://www.maungphet.net>, 13 มิถุนายน 2551)

ประโยชน์ของตาลโตนด คือ ตาลโตนดเป็นต้นไม้คู่บ้านคูเมืองเพชรบุรี ที่แข็งแรงยืนยงสามารถทนแล้ง ทนฝน และทนกระแสดมร้อนหนาวตามสภาพดินฟ้าอากาศได้เป็นอย่างดี ไม่ต้องบำรุงรักษามากนัก นอกจากตาลโตนดจะให้ประโยชน์ในการทำน้ำตาลโตนดแล้ว ส่วนต่าง ๆ ของต้นตาลโตนดยังมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อีกมากมาย ดังนี้คือ (ปรัชญา รัศมีธรรมวงศ์, ม.ป.ป.)

1. สรรพคุณทางยา

ช่อดอก ใช้เป็นยาสมุนไพร ต้มน้ำกินแก้ตานขโมยในเด็ก แก้พิษตานซาง แก้อ่อนในปาก เป็นแผล และขับพยาธิ ช่อดอกตัวผู้ใช้เป็นยาขับปัสสาวะ และตากแห้งต้มน้ำกับส่วนผสมอื่นเป็นยาบำรุงกำลัง

ราก นำรากมาต้มน้ำใช้เป็นยาขับปัสสาวะ เป็นยาชูกำลัง ขับเลือด และแก้พิษตานซาง นอกจากนี้ยังใช้ต้มน้ำแก้โรคตานขโมยได้อีกด้วย (ธนพร ศรีฟ้า, 2551)

ก้านใบหรือหางตาล นำก้านใบสดย่างไฟและคั้นเอาแต่น้ำ สามารถใช้แก้อาการท้องร่วง และแก้ปวดเมื่อยได้

ลูกตาล แก้กระหายน้ำ ช่วยลดอุณหภูมิความร้อนในร่างกาย แก้ไข้ตัวร้อน ละลายเสมหะในลำคอ บรรเทาอาการไอเรื้อรัง

2. ประโยชน์ด้านอาหาร

ตาลโตนดสามารถนำมาประกอบอาหารได้เกือบทุกช่วงของการเจริญเติบโต ช่อดอกตัวผู้ที่แตกแขนงออกเป็นวงตาล และช่อดอกตัวเมียที่เรียกว่าปลีตาล จะให้น้ำหวานที่เรียกว่าน้ำตาลใส หรือน้ำตาลสด หากนำน้ำหวานไปเคี่ยวไฟก็ได้น้ำตาลเข้มข้นในรูปแบบต่างๆ เช่น น้ำผึ้ง น้ำตาลปี๊บ น้ำตาลปึก น้ำตาลแว่น น้ำตาลผง เครื่องดื่ม เป็นต้น และหากนำน้ำตาลสดไปหมักแปรรูปก็ได้ น้ำส้มสายชู สำหรับปรุงแต่งรสชาติอาหาร

ตารางที่ 1 คุณค่าทางโภชนาการของน้ำตาลสด

ปริมาณของแข็งที่ละลายได้	116 องศาบริกซ์
ปริมาณน้ำตาล	16.8%
น้ำตาลสีน้ำตาล	1.8%
น้ำตาลซูโครส	15.0%
โปรตีน	1.11-0.41 กรัม/100 มิลลิลิตร
ความถ่วงจำเพาะ	1.058-1.077 (29 C)

ที่มา : กนก ตีระวัฒน์ และคณะ, 2531

สำหรับช่วงที่ผลตาลอ่อนมากๆ เนื้อลูกตาลด้านติดขั้วที่เรียกว่าหัวตาล นำมาปลอกเปลือกออก เอาเฉพาะเนื้อข้างใน สามารถใช้แทนผักจิ้มน้ำพริกและทำแกงคั่วเรียกว่าแกงหัวตาล ผลตาลแก่ขึ้นอีกหน่อยจะมีเมล็ดอยู่ข้างใน ซึ่งเราเรียกเมล็ดนี้ว่าลอนตาล โดยผลตาลแต่ละลูกจะมีลอนตาลอยู่ 2 - 4 ลอน ช่วงที่เพิ่งเริ่มมีเนื้อในลอนตาล (ลอนตาลอ่อน) สามารถนำมาแกงหรือสุกกินน้ำ และเนื่องจากเมล็ดตาลอ่อนนี้ได้ พอลูกตาลแก่ขึ้นมาอีกหน่อย เปลือกนอกจะมีสีเขียวเข้ม แต่ครึ่งบนยังมีสีเขียวอ่อนอยู่ ลอนตาลก็จะกลายเป็นลูกตาลสด ใช้กินสดๆ หรือนำไปลวกแ้วใส่น้ำเชื่อม เติมน้ำแข็ง รับประทานเย็นๆ ก็ได้

ตารางที่ 2 คุณค่าทางโภชนาการของลอนตาล

น้ำ	89.4 %
ไขมัน	0.6 %
คาร์โบไฮเดรต	8.9 %
เยื่อใย	0.5 %
แคลเซียม	7.0 %
ฟอสฟอรัส	22.0 %
เหล็ก	0.9 %
แซนโทฟิล	546.64 มล./กก.

ที่มา : กนก ตีระวัฒน์ และคณะ, 2531

ผลแก่ส่วนของเนื้อของลูกตาลมีสีเหลืองสด เมื่อเอาเส้นใยออกแล้วนำมาคั้นจะได้เนื้อที่สีกลิ่นหอม และมีสีเหลืองที่เรียกว่าสารแคโรทีนอยด์ ซึ่งเป็นกลุ่มสีธรรมชาติที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในวงการอุตสาหกรรมอาหาร โดยสารแคโรทีนอยด์จะนิยมใช้แต่งสีขนมต่างๆ เช่น ขนมตาล เป็นต้น

ส่วนที่เป็นเมล็ดลูกตาล หากนำไปเพาะ พอเริ่มงอก ต้นในเมล็ดจะเปลี่ยนเป็นจาวตาล ใช้เชื่อมกับน้ำตาลทรายเป็นจาวตาลเชื่อม กินกับข้าวเหนียวมูน หรือนำจาวตาลเชื่อมน้ำตาลโตนดมาชุบแป้งทอดเรียกว่าโตนดทอด ซึ่งเป็นของกินเล่นของคนเมืองเพชร หรือนำจาวตาลไปทำแกงส้มก็ได้

3. ประโยชน์ด้านอุตสาหกรรมก่อสร้างและเฟอร์นิเจอร์

ใบแก่ ใช้มุงหลังคาบ้านได้

ลำต้น ก้านใบ หรือทางตาล สามารถนำมาทำเก้าอี้ โต๊ะ ฝาบ้าน เฟอร์นิเจอร์ เครื่องตกแต่งบ้านที่มีราคาสูง ลอกท้องใบสดของทางก้านใบเอามาควั่นทำเชือกที่เหนียวดีมาก เส้นใยในส่วนที่แข็งของทางตาลใช้ผูกพะองไม้ไผ่

ต้นตาลแก่ นิยมใช้ทำเสาบ้าน

โคนต้นตาล นำมาชุบใช้เป็นเรือชนิดหนึ่งเรียกว่าเรืออูโปง

4. ประโยชน์ด้านงานหัตถกรรม

ใบตาลอ่อน สามารถนำมาจักสานให้เป็นรูปแบบต่างๆ ได้มากมาย เช่น ตะกร้า หมวก เสื้อ กระเป๋า พัด เป็นต้น

เส้นใย ใช้ประโยชน์ทางช่างฝีมือ เช่น ใช้ทำกระดาษ เส้นใยบริเวณโคนใบจะแข็ง ใช้ทำแปรง ไม้กวาด และเชือก เส้นใยชั้นในที่นุ่มสามารถผลิตเป็นเครื่องจักสาน และผูกใบจากมุงหลังคาได้

ไม้ตาล ถูกนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มในลักษณะเป็นของใช้งานในบ้าน ของโชว์ และของชำร่วยต่างๆ มากมาย เช่น กาน้ำ กำไลข้อมือ แก้วแชมเปญ แก้วไวน์ แก้วน้ำ พวงกุญแจ กรอบรูป ข้อนล้อม ตะเกียบ ที่รองตะเกียบ ที่รองแก้ว ถาด ถ้วยกาแฟ กล้องตะเกียบ ตะหลิว ทัพพี ที่ปักรูป ถ้วยน้ำจิ้ม จาน ไม้เกาหลัง ไม้ตีพริก เป็นต้น

ใบตาลแก่ ใช้ทำพัดขนาดใหญ่ที่เรียกว่าตาลปัตร เพื่อถวายพระภิกษุ

5. ประโยชน์ด้านการเกษตร

ลูกตาลสด ใช้เป็นอาหารเลี้ยงวัว เส้นใยจากผลแก่และเส้นใยบริเวณโคนทางตาล ใช้เป็นเชือกล่ามสัตว์เลี้ยง

ก้านใบ ใช้ทำรั้วคอกสัตว์ได้

ใบตาลและทุกส่วนของต้นตาล ใช้เป็นปุ๋ยพืชสดได้

เส้นใยในแข็งของทางตาล ใช้ซ่อมกระบอกไม้ไผ่ที่รองรับน้ำหวาน

ลำต้น ใช้ทำที่ระบายน้ำในพื้นที่การเกษตร

ต้นตาล เผาเป็นถ่านใช้ในแปลงนาเพื่อเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดิน เนื่องจากต้นตาลมีธาตุโพแทสเซียมสูง นอกจากนี้ยังมีลำต้นที่แข็งแรง เนื้อไม้สามารถแช่อยู่ในน้ำเป็นเวลานาน ไม่ผุง่าย ทนแดด ทนฝน และลดการเสียดสีได้ดีมาก เหมาะแก่การใช้ทำเสาทำเทียบเรือหรือสะพานปลา ผู้ที่มีอาชีพเลี้ยงหอยนางรม สามารถใช้ต้นตาลตัดเป็นท่อนๆ ผ่าซีก วางไว้ให้หอยนางรมเกาะ เป็นที่เลี้ยงหอยได้อีกด้วย

6. ประโยชน์ด้านพลังงานเชื้อเพลิง

น้ำตาลสด สามารถแปรรูปเป็นพลังงานธรรมชาติที่เรียกว่าน้ำตาลแอลกอฮอล์

ช่อดอกตากแห้ง สามารถใช้เป็นฟืน หรือเชื้อเพลิงในการหุงต้มได้

เปลือกหุ้มเมล็ดลูกตาล สามารถทำเชื้อไฟได้เป็นอย่างดี เพราะถ่านที่ได้จากส่วนเปลือกชั้นในของเมล็ดตาล เป็นถ่านที่ให้ความร้อนดีมีคุณภาพสูง ในวงการอุตสาหกรรมได้นำถ่านตัวนี้ไปใช้ทำถ่านกัมมันต์ ใช้กับหน้ากากกรองอากาศ (Activated carbon) และใช้เป็นตัวปรับค่า pH ของน้ำให้คงที่ เพื่อใช้ในการอนุบาลตัวอ่อนในอุตสาหกรรมการเกษตรเลี้ยงสัตว์น้ำได้อีกด้วย

จากคุณประโยชน์ของตาลโตนดในหลากหลายด้านที่กล่าวไป ทำให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีได้นำตาลโตนดมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการทำตาลโตนด เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว และเมื่อวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับตาลโตนด เริ่มตั้งแต่เครื่องใช้ไม้สอยจนถึงอาหารการกิน รวมถึงการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับตาลโตนด จึงทำให้เกิดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถ่ายทอดไปสู่ลูกหลาน เกิดความสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจ เกิดเศรษฐกิจชุมชนที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ บนรากฐานความสามารถที่มีอยู่ ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง และชุมชนจะสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

แต่ในปัจจุบันต้นตาลโตนดในประเทศไทยเริ่มลดน้อยลงเรื่อยๆ ลูกหลานไทยในอนาคตอาจจะมีโอกาสเห็นต้นตาลโตนดได้น้อยลง เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ดังนี้

- ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระบบการทำเกษตร จากการทำนาแบบเดิมมาเป็นการทำไร่นาสวนผสม
- การขยายตัวของพื้นที่นาทุ่ง
- การก่อสร้างถนน ที่อยู่อาศัย
- การตัดโค่นต้นตาลโตนดเพื่อนำไปผลิตเป็นเฟอร์นิเจอร์และเครื่องใช้ไม้สอย เนื่องจากไม้ตาลมีตลาดขายเนื้อไม้ที่สวยงาม เป็นที่นิยมของคนไทยและต่างประเทศ ดังนั้นโรงงานเฟอร์นิเจอร์จึงมีความต้องการใช้ไม้ตาลเพื่อนำไปแปรรูปเป็นสินค้าเฟอร์นิเจอร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้จำนวนต้นตาลโตนดลดลงเป็นจำนวนมาก
- เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่นิยมปลูกต้นตาลโตนด เพราะต้นตาลโตนดโตช้า และให้ผลตอบแทนช้ากว่าการปลูกพืชชนิดอื่น

- ตาลโตนด เป็นต้นไม้ที่มีความสูงค่อนข้างมาก เนื่องจากลำต้นไม่มีกิ่งก้านสาขาและมีขนาดเล็ก เมื่อเปรียบเทียบกับความสูง ทำให้ต้นตาลโตนดสูงมากเป็นพิเศษ การปายป็นไปถึงยอดตาลเพื่อปาดน้ำหวานที่เรียกกันว่าน้ำตาลสด หรือการตัดผลตาล จึงมีความยากลำบากและเสี่ยงอันตรายจากการพลัดตกลงมา (ปรัชญา รัศมีธรรมวงศ์, ม.ป.ป.)

เช่นเดียวกันกับที่จังหวัดเพชรบุรี ก็ประสบกับปัญหาต้นตาลโตนดลดลงเช่นกัน ปัจจุบันตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีกำลังลดจำนวนลงอย่างน่าใจหาย เนื่องจากการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน มีการนำไม้ตาลโตนดมาทำเฟอร์นิเจอร์ ทำให้มีการโค่นต้นตาลโตนดมากขึ้น หรือแม้กระทั่งการปรับวิธีการทำนา ชาวนาหันมาทำนาปรังมากขึ้น ทำให้ต้นตาลตามหัวไร่ปลายนาต้องตายลง เนื่องจากความเจริญเติบโตของเมือง และวิถีชีวิตของเกษตรกรที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ก่อให้เกิดผลกระทบกับต้นตาลโตนด ทำให้จำนวนต้นตาลโตนดลดน้อยลงเป็นจำนวนมาก ประกอบกับขณะนี้โลกกำลังเผชิญกับภาวะโลกร้อน อันเป็นผลจากการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และก๊าซเรือนกระจกอื่นๆ ซึ่งเป็นตัวการกักเก็บความร้อนจากแสงอาทิตย์ไว้ไม่ให้ระบายออกไปสู่บรรยากาศ จึงเป็นเหตุทำให้โลกของเรามีอุณหภูมิร้อนมากขึ้น ทำให้ต้นตาลโตนดยืนต้นตายเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้เนื่องจากพื้นที่นาเปลี่ยนเป็นบ้านจัดสรร ขณะเดียวกันพื้นที่ปลูกข้าวประสบปัญหาน้ำท่วมขังทำให้ต้นตาลโตนดยืนต้นตาย กล่าวคือชาวบ้านมักปลูกต้นตาลโตนดไว้ตามคันนา เมื่อความเจริญด้านการชลประทานเข้าถึงพื้นที่ประชาชนก็เพิ่มการทำนาเป็นปีละ 2 ครั้ง ใช้น้ำมาก ผืนนามีน้ำท่วมขังเกือบตลอดทั้งปี อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้นตาลโตนดยืนต้นตายเป็นจำนวนมาก และอาจเป็นไปได้ว่าเมื่อความเจริญกระจายมาถึงตำบล หมู่บ้าน โรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น จำนวนต้นตาลโตนดก็ค่อยๆ ลดลงเรื่อยๆ หากไม่มีการเริ่มอนุรักษ์ และช่วยกันปลูกตาลโตนดเพิ่มขึ้น อาจทำให้ตาลโตนดสูญพันธุ์ไปได้ในที่สุด และตาลโตนดอาจกลายเป็นเพียงตำนานหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรีไปได้

โดยเมื่อปี พ.ศ. 2538 สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี สํารวจจำนวนต้นตาลทั้งจังหวัด พบว่ามีอยู่ถึง 6 แสนต้น อำเภอเมืองเพชรบุรี มีต้นตาลมากที่สุด ประมาณ 5 แสนต้น ต่อมา ปี พ.ศ. 2546 มีการสำรวจ ตรวจสอบจำนวนต้นตาล อีกครั้ง พบว่ามีจำนวนลดลงกว่าเดิมมาก นับจำนวนได้เพียง 4 แสนกว่าต้น ลดลง ถึง 2 แสนกว่าต้น และที่อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอเดียว ลดจำนวนลงไปถึง 3 หมื่นกว่าต้น (<http://www.naewna.com>, 24 กรกฎาคม 2551) และในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการสำรวจสำมะโนประชากรต้นตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งพบว่ามีจำนวนต้นตาลยืนต้นตาย ต้นตาลเทศเมีย ต้นตาลเทศผู้ และต้นตาลที่ไม่สามารถระบุเพศได้ รวมทั้งหมด 405,726 ต้น ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การสำรวจสำมะโนประชากรต้นตาลจังหวัดเพชรบุรี ประจำปี พ.ศ. 2550

ลำดับ ที่	อำเภอ	ประเภทต้นตาลที่สำรวจ				รวม (ต้น)
		ต้นตาลยืน ต้นตาย (ต้น)	ต้นตาลเพศ เมีย (ต้น)	ต้นตาลเพศผู้ (ต้น)	ไม่สามารถ ระบุเพศได้ (ต้น)	
1	เมืองเพชรบุรี	2,604	43,118	32,742	32,107	110,571
2	บ้านลาด	1,958	101,610	69,563	57,275	230,206
3	ชะอำ	729	8,297	8,155	7,963	25,144
4	ท่ายาง	636	9,205	7,693	5,401	22,935
5	เขาย้อย	123	4,677	2,694	2,931	10,380
6	บ้านแหลม	40	786	549	1,267	2,642
7	แก่งกระจาน	20	592	549	1,399	2,560
8	หนองหญ้าปล้อง	145	330	240	373	1,088
	รวม	6,255	168,615	122,140	108,716	405,726

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดเพชรบุรี, 2551

ผลกระทบที่เกิดจากการสูญพันธุ์ของตาลโตนดมีหลากหลายด้าน อาทิเช่น การเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชุมชน เนื่องจากตาลโตนดเป็นไม้สารพัดประโยชน์ที่สามารถสร้างงานสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน หากตาลโตนดสูญพันธุ์ไปก็จะทำให้คนในชุมชนไม่มีอาชีพ ขาดรายได้ ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนแย่ลง ซึ่งเศรษฐกิจชุมชนนี้เป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจชาติ หากเศรษฐกิจชุมชนแย่ลง เศรษฐกิจชาติก็จะแย่ลงตามไปด้วย นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ความสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชน รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับตาลโตนด ที่อาจจะต้องสูญหายไปพร้อมกับต้นตาลโตนดที่สูญพันธุ์ไป ทำให้ไม่มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งในอนาคตลูกหลานหรือคนรุ่นต่อไป อาจจะไม่มีโอกาสได้เห็นตาลโตนด และไม่มีโอกาสได้รับรู้ภูมิปัญญาตาลโตนดจากบรรพบุรุษ ทำให้ต้องหันหน้าเข้าหาความเจริญต่างๆ ในเมือง เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และวัฒนธรรม ส่งผลให้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาตาลโตนด ที่เคยถ่ายทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบันก็ต้องสูญหายไปนที่สุด

ดังนั้น ในขณะนี้ได้มีหลายๆ ฝ่ายในจังหวัดเพชรบุรี ทั้งหน่วยงานราชการ เกษตรกร และประชาชน เริ่มเห็นคุณค่าของตาลโตนด และเริ่มตระหนักถึงจำนวนตาลโตนดที่กำลังลดลงเรื่อยๆ จึงได้หันมาอนุรักษ์ตาลโตนด รวมทั้งส่งเสริมให้มีการขยายพื้นที่ปลูกต้นตาลโตนดในการเพิ่มจำนวนตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของชุมชนและจังหวัดต่อไปในระยะยาว รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนอนุรักษ์ตาลโตนดไว้ เพื่อเป็นมรดกให้คนรุ่นลูกรุ่นหลานได้มีโอกาสเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากตาลโตนดได้ต่อไปในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลของการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี” โดยศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี และศึกษาการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีว่าเป็นอย่างไร ประชาชนมีการรับรู้ประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดอย่างไร รวมถึงศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี อีกด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

ปัญหานำการวิจัย

1. กระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี เป็นอย่างไร
2. การรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เป็นอย่างไร
3. การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี หรือไม่ อย่างไร
4. การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี หรือไม่ อย่างไร
5. การรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี หรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี
2. การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี
3. การรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประสิทธิผลของการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงในเรื่องตาลโตนด ซึ่งจังหวัดเพชรบุรีถือเป็นแหล่งปลูกต้นตาลโตนดที่สำคัญอันดับต้นๆ ของประเทศไทย และในปัจจุบันปริมาณต้นตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีได้ลดลงเป็นจำนวนมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี และเลือกกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเป็นประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การสื่อสาร หมายถึง การถ่ายทอดข่าวสารเรื่องการอนุรักษ์ตาลโตนดจากผู้ส่งสาร ไปยังประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี โดยผ่านสื่อหรือช่องทางในการสื่อสารต่างๆ

กระบวนการสื่อสาร หมายถึง ขั้นตอนและวิธีการในการถ่ายทอดข่าวสารเรื่องการอนุรักษ์ตาลโตนดจากผู้ส่งสาร ไปยังประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ประชาชนเกิดการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด และเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร คือ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร

กลยุทธ์การสื่อสาร หมายถึง การกำหนดเทคนิคและวิธีการในการถ่ายทอดข่าวสารเรื่องการอนุรักษ์ตาลโตนดจากผู้ส่งสาร ไปยังประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ประชาชนเกิดการรับรู้ประโยชน์และการมีส่วนร่วม

การอนุรักษ์ตาลโตนด หมายถึง การแสดงออกในรูปแบบใดๆ เพื่อการดูแลรักษาไม่ให้ตาลโตนดสูญพันธุ์ไปจากจังหวัดเพชรบุรีและประเทศไทย เช่น การช่วยกันปลูกต้นตาลโตนดให้เพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

ประสิทธิผลของการสื่อสาร หมายถึง ผลจากการสื่อสารเรื่องการอนุรักษ์ตาลโตนดที่เกิดขึ้นกับประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี โดยสามารถวัดได้จากการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

การรับรู้ข่าวสาร หมายถึง ความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดจากสื่อต่างๆ

การรับรู้ประโยชน์ หมายถึง ความสามารถของประชาชนที่จะรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด โดยแบ่งการรับรู้ประโยชน์ออกเป็น 2 ด้าน คือการรับรู้ประโยชน์ของตาลโตนด และการรับรู้ประโยชน์ของการอนุรักษ์ตาลโตนด

การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงการให้ความร่วมมือร่วมใจ และการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอนุรักษ์ตาลโตนด

ประชาชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงกระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นแนวทางให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ สามารถนำไปใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่นๆ ได้
2. ผลการวิจัยในเรื่องการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี สามารถนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนการสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีได้ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี” มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดและแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้คือ

1. แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสาร
2. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนในท้องถิ่น สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ และสื่ออินเทอร์เน็ต
4. แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสาร
5. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้
6. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
7. แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสาร

การสื่อสารนั้นจัดได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในชีวิตมนุษย์ นอกเหนือจากปัจจัยอื่นที่เป็นความจำเป็นเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ มนุษย์อาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ของตน และเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม การสื่อสารเป็นพื้นฐานของการติดต่อของมนุษย์ และเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการสังคม ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมากเพียงใด การสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และสังคมที่นำมาซึ่งความสับสน ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและความไม่แน่นอนใจแก่สมาชิกของสังคม ย่อมต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว (ปรมะ สตะเวทิน, 2540)

ความหมายของการสื่อสาร

คำว่า Communication หรือในภาษาไทยเรียกว่า การสื่อสาร นั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายต่างๆ กัน ดังนี้

ชแรมม์ (Schramm, 1974) กล่าวว่า การสื่อสาร คือ การมีความเข้าใจร่วมกันต่อเครื่องหมายที่แสดงข่าวสาร (Informational signs)

เกิร์บเนอร์ (Gerbner, 1966) กล่าวว่า การสื่อสาร คือ การแสดงกิริยาสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction) โดยใช้สัญลักษณ์และระบบสาร (Message systems)

ออสกู๊ด (Osgood, 1974) กล่าวว่า ในความหมายโดยทั่วไปแล้ว การสื่อสารเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่งคือผู้ส่งสาร มีอิทธิพลต่ออีกฝ่ายหนึ่งคือผู้รับสาร โดยใช้สัญญาณต่างๆ ซึ่งถูกส่งผ่านสื่อที่เชื่อมระหว่างสองฝ่าย

อันคุเรต (Ungurait, 1975) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีความเคลื่อนไหวและความต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง เช่น เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อถ่ายทอดค่านิยมทางสังคม เป็นต้น

จุมพล รอดคำดี (2529) กล่าวว่า การสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกันและกัน เพื่อให้เกิดผลตอบสนองบางประการที่ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ คือ การเข้าใจร่วมกัน ความร่วมมือ ความตกลงเห็นพ้องต้องกัน ความผสมผสาน ประนีประนอม เป็นต้น อันนำมาซึ่งความคงอยู่และการพัฒนาสังคมของมนุษย์

ปรมะ สตะเวทิน (2540) กล่าวว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการของการถ่ายทอดสาร (Message) จากบุคคลฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้ส่งสาร (Source) ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับสาร (Receiver) โดยผ่านสื่อ (Channel)

กล่าวโดยสรุป การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีความเคลื่อนไหว และเป็นการทำงานที่ต่อเนื่องในการส่งและรับสารของผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยผ่านสื่อต่างๆ อย่างมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

ชแรมม์ (Schramm, 1974) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วเราพอจะสรุปถึงวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารและวัตถุประสงค์ของผู้รับสารในการทำการสื่อสารได้ดังนี้

ตารางที่ 4 วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารและวัตถุประสงค์ของผู้รับสารในการทำการสื่อสาร

วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร	วัตถุประสงค์ของผู้รับสาร
1. เพื่อแจ้งให้ทราบ (Inform)	1. เพื่อทราบ (Understand)
2. เพื่อสอนหรือให้การศึกษา (Teach or Educate)	2. เพื่อศึกษา (Learn)
3. เพื่อสร้างความพอใจหรือให้ความบันเทิง (Please or Entertain)	3. เพื่อหาความพอใจ (Enjoy)
4. เพื่อเสนอหรือชักจูงใจ (Propose or Persuade)	4. เพื่อกระทำหรือตัดสินใจ (Dispose or Decide)

ในการสื่อสารแต่ละครั้ง ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างก็มีวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร โดยรายละเอียดของวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร มีดังนี้

1. เพื่อแจ้งให้ทราบ (Inform) และ เพื่อทราบ (Understand) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการเผยแพร่ หรือบอกกล่าวเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ให้ผู้รับสารได้ทราบ ผู้รับสารก็มีความประสงค์ที่จะรับรู้สารนั้น เพื่อนำไปใช้หรือเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ

2. เพื่อสอนหรือให้การศึกษา (Teach or Educate) และ เพื่อศึกษา (Learn) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารได้เรียนรู้ เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากกว่าการรับทราบ ผู้รับสารก็มีความประสงค์ที่จะเรียนรู้ศึกษา

3. เพื่อสร้างความพอใจหรือให้ความบันเทิง (Please or Entertain) และ เพื่อหาความพอใจ (Enjoy) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารเกิดความพึงพอใจ สนุกสนาน ในส่วนตัวผู้รับสารเองก็ได้ความพอใจ เพลิดเพลิน สนุกสนาน

4. เพื่อเสนอหรือชักจูงใจ (Propose or Persuade) และ เพื่อกระทำหรือตัดสินใจ (Dispose or Decide) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกชอบใจ สนใจ คล้อยตาม และปฏิบัติตาม ส่วนผู้รับสารสื่อสารเพื่อต้องการข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ

รูปแบบของการสื่อสาร

รูปแบบของการสื่อสารนั้นได้มีการจำแนกไว้หลายลักษณะ ตามหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา ในที่นี้จะกล่าวถึงรูปแบบของการสื่อสาร 3 ลักษณะ คือ จำแนกตามทิศทางการสื่อสาร จำแนกตามลักษณะการใช้ และจำแนกตามการไหลของข่าวสาร

1. จำแนกตามทิศทางการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1.1 การสื่อสารทางเดียว (One way communication)

การสื่อสารทางเดียว หมายถึง การสื่อสารที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดสารไปยังผู้รับสารแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้ซักถามข้อสงสัยหรือแสดงความคิดเห็นจึงไม่มีกริยาย้อนจากผู้รับสาร การสื่อสารมีน้อยหรือไม่มีเลย โดยทั่วไปการสื่อสารในลักษณะนี้จะเป็นไปในรูปของนโยบาย แผนงาน คำสั่งต่าง ๆ ของผู้บริหาร หรือผู้นำ และมักตจะเกิดขึ้นกับการสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

1.2 การสื่อสารสองทาง (Two way communication)

การสื่อสารสองทาง หมายถึง การสื่อสารที่ผู้ส่งสารส่งข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับสารทางหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันเมื่อผู้รับสารได้รับข้อมูลแล้วก็ส่งข้อมูลข่าวสารตอบกลับมายังผู้ส่งสารด้วยอีกทางหนึ่ง จึงเป็นการสื่อสารที่ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างก็สามารถรับและข่าวสารซึ่งกันและกัน มีการเปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้ซักถามข้อข้องใจหรือข้อสงสัยต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการโต้ตอบกัน ทำให้ผู้รับสารและผู้ส่งสารมีความเสมอภาคกันในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานไปได้ด้วยดี

2. จำแนกตามลักษณะการใช้ แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

2.1 การสื่อสารแบบเป็นทางการ (Formal communication)

การสื่อสารแบบเป็นทางการ หมายถึง การติดต่อสื่อสารที่คำนึงถึงบทบาทหน้าที่ และตำแหน่งระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งเป็นการสื่อสารที่มีระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้ชัดเจน อาจจะเป็นการสื่อสารที่ใช้ลายลักษณ์อักษร หรือไม่ใช้ลายลักษณ์อักษรก็ได้

2.2 การสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ (Informal communication)

การสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ หมายถึง การติดต่อสื่อสารโดยไม่พิจารณาถึงตำแหน่งหน้าที่ และมีได้ดำเนินไปตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้ แต่เป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นจากความสนิทสนมคุ้นเคย และจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในทางส่วนตัวมากกว่า การติดต่อสื่อสารในลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารโดยใช้คำพูด ได้แก่ การพบปะพูดคุยสนทนากัน

3. จำแนกตามการไหลของข่าวสาร แบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ

3.1 การสื่อสารจากบนลงล่าง (Downward communication)

การสื่อสารจากบนลงล่าง หมายถึง การส่งข่าวสารจากบุคคลที่มีตำแหน่งสูงกว่าลงมายังตำแหน่งที่ต่ำกว่า เป็นลักษณะการเคลื่อนไปตามสายการบังคับบัญชา รูปแบบการสื่อสารอาจเป็นด้วยคำสั่งที่เป็นวาจา เป็นลายลักษณ์อักษรหรือภาพ การสื่อสารในลักษณะนี้จะทำให้ตัวสารมีน้ำหนักความน่าเชื่อถือ เนื่องจากผู้ส่งสารเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับ มักจะเป็นการสื่อสารประเภทการแจ้งนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง คำเตือน เป็นต้น

3.2 การสื่อสารจากล่างขึ้นบน (Upward communication)

การสื่อสารจากล่างขึ้นบน หมายถึง การส่งข่าวสารจากบุคคลที่ตำแหน่งต่ำกว่ากลับขึ้นไปตามสายการบังคับบัญชาสู่ตำแหน่งที่สูงกว่า ข้อมูลข่าวสารในลักษณะนี้มักจะเป็นในรูปของการรายงานผลการปฏิบัติงานข้อเสนอแนะ การปรึกษาหารือ การร้องทุกข์ เป็นต้น ซึ่งการสื่อสารในรูปแบบนี้เป็นการพัฒนาเสริมสร้างให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้ และทำให้สมาชิกของสังคมมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

3.3 การสื่อสารในแนวนอน (Horizontal communication)

การสื่อสารในแนวนอน หมายถึง การติดต่อสื่อสารของบุคคลในระดับเดียวกัน เป็นการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น เพื่อนฝูงญาติพี่น้อง เป็นต้น การสื่อสารรูปแบบนี้ขึ้นอยู่กับบรรยากาศของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทั้งยังช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบร่วมกันของหมู่คณะ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน

แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสาร สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการหาคำตอบปัญหา นำการวิจัยข้อที่ 1 คือ กระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ศาลโตนดใน จังหวัดเพชรบุรี เป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังใช้เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นคำถามในแบบ สัมภาษณ์ รวมถึงสามารถนำมาใช้ในการอภิปรายผลในปัญหานำการวิจัยข้อที่ 1 ได้อีกด้วย

2. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร

คำว่า กระบวนการ แสดงถึงสภาพของการเคลื่อนไหว (Dynamic) ดำเนินต่อไป (On - going) เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (Ever - changing) อย่างต่อเนื่อง (Continuous) เมื่อเราเรียกสิ่ง ใดว่าเป็นกระบวนการ ก็หมายความว่าสิ่งนั้นไม่ได้หยุดอยู่กับที่ (Static) แต่สิ่งนั้นมีการเคลื่อนไหว (Moving) องค์ประกอบต่างๆ มีปฏิสัมพันธ์กัน (Interact) แต่ละองค์ประกอบมีผลกระทบ (Effects) ซึ่งกันและกัน

การที่เรากล่าวว่าการสื่อสารเป็นกระบวนการก็เนื่องจากการสื่อสารมีลักษณะดังกล่าว ข้างต้น กล่าวคือ การสื่อสารมีลักษณะของการเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และต่อเนื่อง องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารมีความเกี่ยวข้อง และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน (ปรมะ สตะเวทิน, 2540)

องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร

กระบวนการสื่อสารประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญๆ 5 องค์ประกอบ คือ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ ผู้รับสาร และผลของการสื่อสาร ดังนี้

1. ผู้ส่งสาร (Sender)

ผู้ส่งสาร หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ต้องการจะทำการสื่อสารความคิดความรู้สึก ความต้องการข่าวสาร และวัตถุประสงค์ของตน ดังนั้น ผู้ส่งสารจึงอาจเป็นใครๆ เดี่ยว หรือหลายคน เช่น กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ถูกเวนคืนที่ดิน หรืออาจเป็นสถาบัน เช่น พรรคการเมือง บริษัท รัฐบาล หรือหน่วยงานราชการก็ได้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่งสารได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะคติ ความรู้ ระบบสังคม และวัฒนธรรม

2. สาร (Message)

สาร หมายถึง ผลผลิตของผู้ส่งสาร ที่ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ข่าวสาร และวัตถุประสงค์ของตนที่ปรากฏออกมาเป็นรูปของรหัส เช่น เมื่อเราพูด สารก็คือถ้อยคำที่เราพูด เมื่อเราเขียน สารก็คือตัวหนังสือที่เราเขียนเป็นคำ เป็นประโยค เมื่อเราแสดงกิริยาท่าทาง สารก็ปรากฏอยู่ในกิริยาท่าทางที่เราแสดงออกมา เมื่อเราอ่านหนังสือพิมพ์ สารก็คือ ข่าว ข้อความ และภาพที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสารประกอบด้วย รหัส เนื้อหา และการจัดเสนอ

3. สื่อ (Channel)

สื่อ หมายถึง สิ่งที่น่าหรือถ่ายทอดสารของผู้ส่งสาร เช่น เมื่อเราพูด สื่อก็คือคลื่นเสียงในอากาศ เมื่อเราอ่านหนังสือพิมพ์ คลื่นแสงในอากาศและกระดาษหนังสือพิมพ์เป็นสื่อ เมื่อเราดูโทรทัศน์ สื่อก็คือ คลื่นแสง คลื่นเสียง และจอโทรทัศน์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อได้แก่ การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น และการลิ้มรส

4. ผู้รับสาร (Receiver)

ผู้รับสาร หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รับสารของผู้ส่งสาร ดังนั้นผู้รับสารจึงอาจเป็น คนๆ เดียว หรือคนหลายคน เช่น กลุ่มผู้ฟังการอภิปราย มวลชน หรืออาจเป็นสถาบัน เช่น บริษัท องค์กร พรรคการเมือง เป็นต้น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสารได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะคิด ความรู้ ระบบสังคม และวัฒนธรรม

5. ผลของการสื่อสาร (Effect)

ผลของการสื่อสาร หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหลังการสื่อสาร อาจเป็นไปได้ตั้งแต่ผลในทางลบ จนถึงผลในทางบวก หรืออาจเป็นผลในระยะสั้น หรือผลระยะยาวก็ได้ ซึ่งผลดังกล่าวมาจากการตีความสาร และเป็นสิ่งที่ช่วยพิสูจน์ว่าผู้รับสารมีการรับรู้ความหมายของสารในกระบวนการสื่อสารร่วมกันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ผลของการสื่อสารนี้อาจเป็นผลทางด้านความนึกคิดหรือปัญญา (Cognitive or intellectual) ผลทางด้านอารมณ์และความรู้สึก (Affective) ผลทางด้านพฤติกรรมหรือการกระทำ (Behavioral)

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการหาคำตอบ ปัญหาการวิจัยข้อที่ 1 คือ กระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ศาลโตนด ในจังหวัดเพชรบุรี เป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังใช้เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นคำถามในแบบ สัมภาษณ์ รวมถึงสามารถนำมาใช้ในการอภิปรายผลในปัญหาการวิจัยข้อที่ 1 ได้อีกด้วย

3. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนในท้องถิ่น สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ และสื่อ อินเทอร์เน็ต

สื่อมวลชนในท้องถิ่น

สื่อมวลชนท้องถิ่น เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เคเบิลทีวี วิทยุชุมชน ฯลฯ เป็นสื่อที่มีความ ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่น โดยธรรมชาติของสื่อท้องถิ่นสื่อสารโดยคัดเลือกเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง หรือที่เป็นปัญหา หรือที่ผู้คนท้องถิ่นสนใจใคร่รู้มานำเสนอ ทำให้เรื่องราวที่นำเสนอตรงกับความต้องการ สอดคล้องกับสภาพปัญหา และวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในแต่ละชุมชน ไม่ว่าจะ เป็นข่าวสารเรื่องการเมืองท้องถิ่น เกษตรกรรม สุขภาพ ฯลฯ (พนม คลีฉายา, บุญเรือง นิยมหอม และสุภิญญา กลางณรงค์, 2548)

สื่อมวลชนในท้องถิ่นในงานวิจัยนี้จะกล่าวถึง เคเบิลทีวีท้องถิ่น วิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น วิทยุชุมชน และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ซึ่งเป็นสื่อมวลชนที่เผยแพร่อยู่ในพื้นที่เฉพาะภายในท้องถิ่น มี รายละเอียดดังนี้

1. เคเบิลทีวีท้องถิ่น

เคเบิลทีวี (Cable television) เป็นระบบการส่งสัญญาณรายการโทรทัศน์ ไปถึงผู้ชมทาง บ้านผ่านสายเคเบิลแทนการส่งสัญญาณทางอากาศ เริ่มมีครั้งแรกในปี ค.ศ. 1948 แต่เดิมจะใช้ใน ภูมิภาคที่เป็นภูเขาหรือหุบเขาเพื่อให้การรับภาพดีขึ้น ปัจจุบันเป็นทางเลือกสำหรับการส่ง สัญญาณโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกที่ผู้ชมสามารถเปิดชมได้ ซึ่งในปัจจุบันนี้มีการส่ง สัญญาณโทรทัศน์ ทั้งการส่งสัญญาณผ่านสายไฟเบอร์ออปติกและการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม อีกทางหนึ่ง (<http://th.wikipedia.org>, 11 มีนาคม 2552)

เคเบิลทีวีท้องถิ่น คือ การให้บริการเคเบิลทีวีท้องถิ่นในประเทศไทยได้ใช้สายเคเบิลส่งสัญญาณภาพเข้าตรงถึงบ้าน เคเบิลทีวีท้องถิ่นเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ที่มีข้อจำกัดเรื่องการทำประโยชน์ทางธุรกิจ มีรายได้จากการขายสมาชิก ซึ่งผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จะเป็นแถบชานเมืองหรือไม่ก็เป็นในเมืองตามต่างจังหวัด เพราะเคเบิลทีวีนั้นให้ภาพคมชัดกว่าการใช้เสาอากาศ และมีรายการให้ดูมากมาย ด้วยราคาที่ไม่แพงเกินไป (<http://th.wikipedia.org>, 11 มีนาคม 2552)

สมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของสื่อเคเบิลทีวีไว้ดังนี้ (<http://www.tcta.or.th>, 11 มีนาคม 2552)

1. มีความใกล้ชิด และสามารถสนองความต้องการของชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากผู้ดำเนินกิจการเคเบิลทีวี และประชาชนผู้รับชมเป็นคนที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน จึงทำให้มีความใกล้ชิด ผู้ดำเนินกิจการทราบปัญหา ความคิด ความรู้สึก และความต้องการของชุมชน สามารถนำเสนอข้อมูลและรายการที่เป็นที่ต้องการ ซึ่งเป็นข้อดีที่สื่อมวลชนจากส่วนกลางไม่สามารถปฏิบัติได้

2. มีความรวดเร็วและคล่องตัว เคเบิลทีวีสามารถนำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน หรือชุมชนใกล้เคียง ได้อย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์

2. วิทยูกระจายเสียงท้องถิ่น

วิทยูกระจายเสียงท้องถิ่น หรือวิทยูกระจายเสียงประจำจังหวัด ถือเป็นสื่อมวลชนที่มีประสิทธิภาพสูง มีคุณลักษณะหลากหลาย สามารถเข้าถึงผู้รับสารได้สะดวกรวดเร็ว ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด หรือไม่ว่าจะเป็นผู้รู้หนังสือหรือไม่ ก็สามารถรับรู้ข่าวสารต่างๆ จากสื่อวิทยูกระจายเสียงประจำจังหวัดได้อย่างทันท่วงที ด้วยเหตุนี้รัฐบาลหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย จึงได้นำเอาวิทยูไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ แต่อย่างไรก็ดี ในการใช้วิทยูกระจายเสียงประจำจังหวัดเพื่อการพัฒนาให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจถึงธรรมชาติของวิทยูกระจายเสียงประจำจังหวัด รวมทั้งคุณลักษณะเฉพาะในด้านต่างๆ ของสื่อชนิดนี้อย่างถ่องแท้เสียก่อน (ดวงพร คำคุณวัฒน์, นิยะนันท์ สำเภาเงิน และสุนิดา ศิวปฐมชัย, 2548)

บทบาทและหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดมีดังต่อไปนี้ (ธีรารักษ์ โปธิสุวรรณ, 2542)

1. หน้าที่ในการนำเสนอข่าวหรือข่าวสาร คือ การรายงานเหตุการณ์สภาพแวดล้อมให้ประชาชนได้รับทราบโดยตรงไปตรงมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งให้ทราบ เตือนภัยหรือสนองความต้องการอยากรู้ของของผู้ฟัง

2. หน้าที่ในการเสนอความคิดเห็น นอกจากวิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดจะนำเสนอข่าวตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว การเสนอความคิดเห็นโดยการให้คำอธิบายความหมายเกี่ยวกับเหตุการณ์ ข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจเหตุการณ์อย่างถูกต้องเป็นหน้าที่สำคัญอีกหน้าที่หนึ่งเพื่อช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิกในสังคม ช่วยยุติแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งเพื่อช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิกในสังคม ช่วยยุติแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งอันจะเกิดขึ้นได้

3. หน้าที่ในการให้การศึกษา วิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดมีหน้าที่ในการให้การศึกษา ทั้งการศึกษาเพื่อประชาชนทั่วไป ที่มุ่งให้ความรู้ อธิบาย กระตุ้นให้เกิดความคิดในด้านต่างๆ ซึ่งอาจเป็นรูปแบบการให้ความรู้โดยตรง หรือการให้ความรู้แทรกในรายการอื่นๆ การศึกษาในระบบโรงเรียน คือการใช้วิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดเพื่อการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรโดยตรง เช่น รายการวิทยุศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ รายการประกอบชุดวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นต้น และการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือการให้ความรู้แก่ผู้ฟังที่อยู่นอกระบบโรงเรียนโดยให้การศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาในระบบและการศึกษาแบบกลุ่มสนใจเฉพาะเรื่อง เช่น รายการเพื่อการศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคล หรือการนำความรู้ที่ได้ฟังไปช่วยในการตัดสินใจและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

4. หน้าที่ในการให้ความบันเทิง วิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดจะช่วยทำหน้าที่ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และผ่อนคลายความตึงเครียด โดยเสนอในรูปแบบต่างๆ เช่น รายการเพลงละครวิทยุ สารคดี นิตยสารทางอากาศ เป็นต้น

3. วิทยุชุมชน

คำนิยามที่ระบุในแผนพัฒนาสื่อสารมวลชน เทคโนโลยี และโทรคมนาคม เพื่อการพัฒนาคนและสังคม พ.ศ. 2542 - 2551 ว่าหมายถึง การแพร่เสียงรายการวิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดที่เสนอเนื้อหาสาระสำคัญสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่มีลักษณะพิเศษด้านเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมและศาสนา มีเขตครอบคลุมในวงจำกัด โดยแพร่เสียงผ่านช่องทางที่เหมาะสมทั้งที่เป็นการออกอากาศการส่งตามสายและผ่านดาวเทียม (ดวงพร คำคุณวัฒน์ และคณะ, 2548)

วิทยุชุมชน คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงที่ให้บริการเฉพาะเจาะจงในพื้นที่ เกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชน และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมจัดรายการ และสามารถเข้าไปบริหารจัดการ หรือเป็นผู้ปฏิบัติในสถานีได้ พร้อมกับเสนอเนื้อหาและรูปแบบรายการที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มุ่งเน้นการให้ข่าวสาร ความรู้ ควบคุมความบันเทิง ตามรสนิยมของท้องถิ่น ไม่มุ่งเน้นการแสวงหาผลกำไร เปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยใช้ภาษาถิ่นเป็นหลัก (วาณิชชา ชัยวงศ์, 2545)

บทบาทของวิทยุชุมชนในฐานะของสื่อมีดังนี้ (เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์, 2542)

1. นำเสนอข้อมูล ทั้งที่เป็นข่าว ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นที่ทำให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในผู้คน ผู้ร่วมสังคมโลกและสภาพแวดล้อม ทั้งในระดับชุมชน ประเทศ และต่างประเทศ
2. สร้างการเรียนรู้และหล่อหลอมทางสังคม ทำให้สมาชิกชุมชนเป็นผู้ที่กระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในชุมชน
3. กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้ชุมชนบรรลุจุดมุ่งหมายหลักของชุมชน สำหรับในส่วนของบุคคล วิทยุชุมชนก็กระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ และความมานะพยายามที่จะหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพที่ดีของชีวิต
4. เป็นเวทีของการโต้แย้ง แลกเปลี่ยน ข้อมูล และความคิดเห็น รวมทั้งเอื้ออำนวยให้เกิดข้อตกลง หลังจากการสร้างชัดเจนของความแตกต่างทางความคิดเห็น
5. สนับสนุนให้เกิดความสนใจและความมีส่วนร่วมในประเด็นหรือปัญหาสาธารณะ การร่วมสร้างเป้าหมายของชุมชน การร่วมเรียนรู้กับสังคมนอกชุมชน ทั้งในระดับในและต่างประเทศ
6. ถ่ายทอดความรู้เพื่อผลในการพัฒนาภูมิปัญญา การมีบุคลิกลักษณะและความคิดที่มั่นคง ด้วยการมีทักษะและความสามารถ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการในแต่ละขั้นตอนของชีวิต

7. สร้างเสริม พัฒนา ถ่ายทอดมรดก และศักยภาพทางวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงทั้งผลผลิต กิจกรรม กระบวนการของชุมชน กระตุ้น ความคิด จินตนาการ จิตวิญญาณท้องถิ่นหรือชุมชน เพื่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า และความหมายเพื่อเป็นมรดกและความภูมิใจร่วมกันของชุมชน

8. ให้ความบันเทิงด้วยเนื้อหาและรูปแบบต่างๆ เช่น เพลง ละคร การเล่นเกม เรื่องเล่า เรื่องตลก โดยมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ การสร้างหรือการชดเชย อารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ เพื่อการผ่อนคลาย เพื่อความสุขใจ ความพอใจ

4. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น (Local newspaper) มุ่งเสนอเนื้อหาเน้นหนักเกี่ยวกับท้องถิ่นเกี่ยวกับท้องถิ่นและชุมชน มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะท้องถิ่นที่หนังสือพิมพ์นั้นวางจำหน่าย มีความแตกต่างไปจากหนังสือพิมพ์ระดับชาติ (National newspaper) ที่มุ่งเสนอเนื้อหาและมีกลุ่มผู้อ่านทั่วประเทศ และแตกต่างไปจากหนังสือพิมพ์ระดับนานาชาติ (International newspaper) ที่มุ่งเสนอเนื้อหาและมีกลุ่มผู้อ่านทั่วโลกหรือหลายประเทศ (ดวงพร คำคุณวัฒน์ และคณะ, 2548)

ลักษณะพิเศษของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอีกประการก็คือ ความใกล้ชิด (Nearness) ระหว่างผู้จัดทำกับผู้อ่าน ซึ่งลักษณะเช่นนี้ไม่มีในหนังสือพิมพ์ระดับชาติ นักข่าวหรือนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมักจะรู้จักผู้อ่านดี รู้จักสถานที่ รู้จักท้องถิ่นดีกว่า เข้าใจปัญหาและความเป็นในท้องถิ่นดีกว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจึงได้เปรียบและสามารถเสนอเรื่องราว หรือประเด็นปัญหาในท้องถิ่นได้ดีกว่าหนังสือพิมพ์ระดับชาติหรือหนังสือพิมพ์ในส่วนกลาง (ดวงพร คำคุณวัฒน์ และคณะ, 2548)

บทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในแง่กระบวนการสื่อสารมีดังนี้ (พีระ จิรโสภณ, 2536)

1. เป็นผู้ควบคุมข่าวสาร (Gatekeeper) คือ ทำหน้าที่คัดเลือก เลือกรับ ประมวล แต่ง ตัดทอน ตีความ ขยายความ เน้นความสำคัญของข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนถ่ายทอดยังผู้อ่าน
2. เป็นเครือข่ายของข่าวสาร (Communication network) ทำหน้าที่รับหรือแสวงหาข่าวสารจากแหล่งต่างๆ แล้วถ่ายทอดไปยังผู้รับสารคนอื่นๆ
3. ทำหน้าที่เป็นผู้นำความคิดเห็นในชุมชน (Opinion leader) เป็นคนคอยชี้แนะ ชี้นำความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ เป็นแหล่งความคิดเห็นและการชักจูงใจในชุมชน

4. ทำหน้าที่เป็น Change agent คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำแนวความคิดหรือวิธีปฏิบัติใหม่ๆ มาแนะนำชุมชนให้เกิดความรู้ ความสนใจ การยอมรับและการปฏิบัติตาม
5. เผยแพร่เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลผู้รับผิดชอบหรือมีส่วนร่วม ในโครงการต่างๆ ของชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้รับรู้และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและกำลังใจ
6. สร้างความสนใจต่อการเมือง การปกครองท้องถิ่น และการเลือกตั้ง
7. กระตุ้นให้เกิดความสำนึกในปัญหาท้องถิ่นและโครงการต่างๆ
8. ให้การศึกษา ให้ความบันเทิง และแจ้งข่าวสาร
9. เป็นหน่วยพลังของชุมชน สร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่น สร้างกองทุนสงเคราะห์ เป็นต้น
10. จิปาถะอื่นๆ

สื่อบุคคล

การสื่อสารระหว่างบุคคล คือ การสื่อสารที่ประกอบไปด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำการสื่อสารกันในลักษณะตัวต่อตัว (Person-to-person) กล่าวคือทั้งฝ่ายผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถติดต่อแลกเปลี่ยนสารกันได้โดยตรง (Direct) ในขณะที่คนหนึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร คนอื่นๆ จะทำหน้าที่เป็นผู้รับสาร การสื่อสารระหว่างบุคคลอาจเกิดขึ้นได้ในกรณีของกลุ่มย่อย (Small group) ซึ่งมีคนมากกว่าสองคนขึ้นไปมารวมตัวกันในลักษณะที่สามารถติดต่อแลกเปลี่ยนสารกันได้โดยตรง (ปรมา สตะเวทิน, 2540)

ช่องทางที่เป็นสื่อระหว่างบุคคล คือ ช่องทางที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบตัวต่อตัวระหว่างบุคคลสองคนหรือมากกว่าสองคนขึ้นไป ช่องทางแบบนี้มีประสิทธิภาพมากกว่าช่องทางที่เป็นสื่อมวลชนในการจูงใจผู้รับสารที่มีความเฉยเมยหรือมีปฏิกิริยาต่อต้านสารของผู้ส่งสาร (เสถียร เขยประทับ, 2528)

บทบาทของสื่อบุคคล

โรเจอร์ และเมย์เนน (Rogers and Meynen, 1969) กล่าวว่า สื่อบุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม ด้วยสื่อบุคคลมีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการชักจูงและโน้มน้าวใจ ซึ่งสรุปได้จากทฤษฎีและรายงานการวิจัยต่างๆ ดังนี้

1. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลดำเนินไปอย่างง่าย ๆ ไม่มีกฎเกณฑ์บังคับ คู่สื่อสารมีความใกล้ชิดกัน ซึ่งกระบวนการกลุ่มสามารถที่จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลได้
2. การสื่อสารแบบเห็นหน้าค่าตาหรือเผชิญหน้า เป็นการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้มีการซักถามได้ทันที ทั้งยังสามารถยืดหยุ่นการนำเสนอเนื้อหาได้ หากผู้ส่งสารได้รับการต่อต้านจากผู้ฟังก็อาจเปลี่ยนหัวข้อสนทนาได้
3. ผู้รับสารบางคน มีแนวโน้มที่จะเชื่อถือและยอมรับความคิดเห็นหรือทัศนคติของสื่อบุคคลที่เขารู้จักคุ้นเคย และนับถือมากกว่าที่จะเชื่อบุคคลที่เขาไม่รู้จักคุ้นเคย

ปัจจัยของสื่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวใจ

มิดเดิ้ลบรูค (Middlebrook, 1974) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้สื่อบุคคลในฐานะที่เป็นผู้ส่งสารมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสารเป้าหมาย ได้แก่ปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือ (Credibility) ความน่าเชื่อถือในที่นี้ คือ ระดับของความรู้สึกที่ผู้รับสารรู้สึกว่าคุณส่งสารเป็นมีที่น่าไว้วางใจ (Trustworthy) และมีความสามารถ (Competent) ถ้าผู้รับสารเป้าหมายมีความรู้สึกว่าคุณพัฒนาหรือผู้นำความคิดเห็นมีความน่าเชื่อถือ ผู้รับสารก็มีแนวโน้มที่จะยอมรับสารจากพวกเขาเหล่านั้น
2. ความดึงดูดใจ (Attractiveness) ผู้ส่งสารมีความดึงดูดใจ ย่อมกระตุ้นให้ผู้รับสารเกิดความสนใจหรือพึงพอใจในการได้พบเห็นพูดคุย เช่น ดาราภาพยนตร์ ศิลปินเพลง หรือนักกีฬาที่มีชื่อเสียง ทั้งๆ ที่บุคคลผู้นั้นอาจไม่ใช่ผู้ที่มีความน่าเชื่อถือหรือผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ แต่เป็นเพียงผู้ที่มีบุคลิกภาพน่าดึงดูดใจ ซึ่งก็ทำให้ผู้รับสารเกิดความสนใจและคล้อยตามข่าวสารได้
3. ความคล้ายคลึง (Similarity) สื่อบุคคลหรือผู้ส่งสารที่มีความคล้ายคลึงกับผู้รับสารเป้าหมายในด้านต่างๆ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ภาษา การแต่งกาย สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนทัศนคติและความคิดเห็นของผู้รับสาร เพราะความคล้ายคลึงนี้เองจะทำให้เกิดความรู้สึกเข้าใจกัน เห็นอกเห็นใจกัน ชอบพอและไว้วางใจ

นอกจากสื่อบุคคลที่เป็นผู้ส่งสารจะต้องมีความน่าเชื่อถือ น่าดึงดูดใจ และคล้ายคลึงกับผู้รับสารแล้ว ลักษณะของข่าวสารที่ทำให้ผู้ส่งสารได้รับความเชื่อถือ ก็ควรจะเป็นข่าวสารที่ตรงตามข้อเท็จจริง และมีความสอดคล้องกับประสบการณ์ของกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายด้วย เพราะบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะยอมรับข่าวสารที่สอดคล้องกับประสบการณ์ที่ตนเองมีมาก่อน

สื่อเฉพาะกิจ

สื่อเฉพาะกิจ คือ สื่อที่สร้างขึ้น หรือซื้อ หรือเช่า โดยองค์กรใดองค์กรหนึ่งของสื่อมวลชน แต่ได้พัฒนาเนื้อหา มาเพื่อใช้ประโยชน์เป็นเรื่องๆ ไป ฉะนั้นสื่อเฉพาะกิจทั่วไปมีกลุ่มประชาชนเป้าหมายที่แน่นอนมีการส่งเนื้อหาต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์กับประชาชนเฉพาะกลุ่มนั้นๆ การผลิตไม่ยุ่งยาก การนำเสนอเนื้อหาเป็นไปอย่างง่ายๆ (สมควร กวียะ, 2531)

สื่อเฉพาะกิจ หมายถึง สิ่งที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยมีเนื้อหาสาระที่เฉพาะเจาะจง และมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2540)

อดัมส์ (Adams, 1971) กล่าวว่า ความสำคัญของสื่อเฉพาะกิจไว้ คือ สื่อเฉพาะกิจจัดว่ามีความสำคัญต่อการเผยแพร่ข่าวสารและข่าวสารข้อมูล เพราะสื่อเฉพาะกิจจัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ การใช้สื่อเฉพาะกิจเป็นการให้ความรู้และข่าวสารที่เป็นเรื่องราวเฉพาะอย่าง โดยมีกลุ่มเป้าหมาย (Target audience) ที่กำหนดไว้แน่นอน ดังตัวอย่างสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ การจัดพิมพ์เอกสาร จุลสาร แผ่นพับ หรือแผ่นปลิวออกเผยแพร่ ซึ่งอาจจะจัดส่งไปยังกลุ่มเป้าหมายโดยทางไปรษณีย์ (Direct mail) นอกจากนี้การปิดโปสเตอร์ ตามชุมชนต่างๆ การจัดนิทรรศการ การสาธิต (Demon station) ก็เป็นการใช้สื่อเฉพาะกิจที่มีประสิทธิภาพในการรณรงค์เผยแพร่ประดิษฐ์กรรมแปลกๆ และทันสมัยในสังคมนั้นๆ

สื่อเฉพาะกิจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทกว้างๆ ดังนี้ (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2540)

1. สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed media)

สื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจควรมีลักษณะที่สำคัญ คือ จะต้องตอบสนองวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน นอกจากเนื้อหาหรือสารจะมีความชัดเจนแล้วรูปแบบก็จะต้องมีความน่าสนใจด้วย เช่น การใช้สี การจัดหน้า ขนาดตัวอักษร การใช้ภาพที่มีสื่อความหมาย เป็นต้น ที่สำคัญที่สุดคือการแจกจ่ายไปยังกลุ่มเป้าหมายต่างๆ จะต้องแจกจ่ายให้ทั่วถึง และตรงกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ซึ่งสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจที่สำคัญ มีดังนี้

- 1.1 ใบปลิว หรือแผ่นปลิว (Leaflets) เอกสารที่ใช้แจกเป็นใบๆ
- 1.2 แผ่นพับ (Folders) มีลักษณะคล้ายใบปลิว อาจพับสอง พับสาม หรือพับสี่ตามแต่จะออกแบบไม่เย็บกลางเล่ม
- 1.3 หนังสือเผยแพร่เล่มเล็ก (Pamphlets) เป็นหนังสือเล่มเล็กๆ คล้ายแผ่นพับมักเย็บกลางเล่ม มีจำนวนหน้ามากกว่าแผ่นพับแต่ไม่เกิน 10 หน้า
- 1.4 เอกสารแนะนำประกอบ (Brochures) เป็นหนังสือคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ
- 1.5 แผ่นโฆษณา (Poster) เป็นแผ่นแจ้งข่าวย่อๆ ไม่มีรายละเอียดมากนัก เพื่อกระตุ้นให้คนสนใจ เตือนความทรงจำให้เข้าประชุม หรือไปร่วมรายการกิจกรรมต่างๆ ควรมีลักษณะที่เมื่อคนผ่านไปผ่านมาก็สามารถอ่านข้อความทั้งหมดเข้าใจได้ในทันที
- 1.6 คู่มือสื่อมวลชน (Press kit) เป็นแฟ้มขนาดกะทัดรัดเพื่อใส่ข่าวสารหรือข้อมูลพื้นฐานด้านความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการณรงค์ให้สื่อมวลชนได้นำไปพิมพ์ หรือเผยแพร่ต่อไปยังกลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไป
- 1.7 หนังสือฉบับพิเศษ (Newspaper Supplement) เป็นวิธีการที่หน่วยงานจัดขอหน้าพิเศษของหนังสือพิมพ์ อาจเป็น 1-2 หน้า หรือทั้งเล่ม หรือเป็นใบแทรก หรือหนังสือพิมพ์แทรก เป็นฉบับพิเศษ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมการณรงค์ หรือการระดมขอความร่วมมือจากประชาชนทั่วไป
- 1.8 จดหมายข่าว (Newsletter) เป็นเอกสารที่เสนอข่าวสั้นๆ มีวาระการผลิตอย่างสม่ำเสมอ
- 1.9 จดหมาย (Letter) จดหมายถึงผู้รับจัดเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่เจ้าหน้าที่ของถึงบุคคลต่างๆ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของเราโดยตรง จุดเด่นตรงที่เข้าถึงตัวผู้รับโดยตรงนี้ เมื่อผู้รับได้รับแล้วก็เกิดความรู้สึกที่ดี มีความรู้สึกเป็นส่วนตัว สามารถเปิดอ่านเมื่อไร ที่ไหนก็ได้ จดหมายนี้ควรมีเนื้อหาเพียงสั้นๆ ที่สื่อความหมายได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น
- 1.10 ภาพพลิก เป็นสื่อที่จัดทำเป็นภาพขนาดใหญ่มีข้อความประกอบ ใช้บอกเล่าเรื่องราวหรือสารที่ต้องการนำเสนอ กลุ่มเป้าหมายสามารถพลิกอ่านเรื่องราวด้วยตนเองได้ หรือใช้เป็นสื่อประกอบการอบรม ภาพพลิกที่น่าสนใจอาจนำเสนอด้วยภาพวาดหรือการ์ตูน และมีการดำเนินเรื่องแบบละคร

2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic media)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะกิจ คือ สื่อเฉพาะกิจที่ผลิตออกมาในรูปแบบของแสงและเสียง เช่น สปอตวิทยุ สปอตโทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ เป็นต้น

3. สื่อกิจกรรม

สื่อกิจกรรม ได้แก่ การจัดแสดงนิทรรศการ การจัดประกวด การจัดขบวนแห่ การจัดรถเคลื่อนที่ (Mobile unit) การจัดสนทนากลุ่ม การจัดรายการพิเศษทางวิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น ลักษณะที่สำคัญของการใช้สื่อกิจกรรมเป็นสื่อเฉพาะกิจเพื่อการพัฒนา ได้แก่ การเลือกกิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ โดยเน้นให้กลุ่มเป้าหมายและผู้สนใจที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับทั้งสาระตามวัตถุประสงค์และความบันเทิงไปพร้อมกัน

การใช้สื่อเฉพาะกิจนั้น จะทำให้ผู้ใช้สามารถสื่อข่าวสารข้อมูลสำหรับเผยแพร่บรรณคดีเรื่องหนึ่งเรื่องใด ไปสู่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างเฉพาะเจาะจง และเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ประชาชนเป้าหมายได้รับข่าวสารความรู้โดยตรงและถูกต้อง ช่วยให้เกิดการตัดสินใจและลงมือปฏิบัติ อาจกล่าวได้ว่าเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สื่อเฉพาะกิจมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งก็คือสื่อเฉพาะกิจเป็นสื่อที่สามารถควบคุมได้ ทั้งในแง่ความถูกต้องของเนื้อหาตามข้อเท็จจริงและแนวคิด อีกทั้งเป็นสื่อที่ค่อนข้างมั่นใจได้ว่าเข้าถึงตัวผู้รับสาร

สื่ออินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ต คือ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งเกิดจากระบบคอมพิวเตอร์เครือข่ายย่อยหลายๆ เครือข่าย รวมตัวกันเป็นระบบเครือข่ายขนาดใหญ่ (<http://www.thaigoodview.com>, 11 มีนาคม 2552)

ฮอฟแมน และโนวัค (Hoffman and Novak, 1996) กล่าวว่า อินเทอร์เน็ตมีคุณลักษณะของการสื่อสารแบบการแสวงหาข้อมูลตามความสนใจของผู้ใช้ (Information pull) ซึ่งต่างจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ที่เป็นการสื่อสารแบบผลักดันข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชน (Information push) ซึ่งทำให้การบริโภคข้อมูลข่าวสารของสื่อทั้ง 2 ประเภทมีความแตกต่างกัน เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ถูกควบคุมโดยผู้ใช้นั้นมากกว่าจะเป็นสื่อที่ถูกควบคุมโดยผู้ส่งสาร การควบคุมกระบวนการสื่อสารที่เปลี่ยนจากผู้ส่งสารไปเป็นผู้รับสารนั้นมีแนวโน้มที่สื่อจะแยกย่อยมากขึ้น (Fragmentation) มีความหมายหลากหลาย (Diversity) และมีลักษณะแตกต่างกันมากขึ้น (Heterogenization)

เหตุผลสำคัญที่ทำให้อินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมแพร่หลายมีดังนี้

1. การสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต ไม่จำกัดระบบปฏิบัติการของเครื่องคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ที่ต่างระบบปฏิบัติการกัน ก็สามารถติดต่อสื่อสารกันได้
2. อินเทอร์เน็ตไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของระยะทาง ไม่ว่าจะอยู่ภายในอาคารเดียวกันหรือห่างกันคนละทวีป ข้อมูลก็สามารถส่งผ่านถึงกันได้
3. อินเทอร์เน็ตไม่จำกัดรูปแบบของข้อมูล ซึ่งมีได้ทั้งข้อมูลที่เป็นข้อความอย่างเดียวหรืออาจมีภาพประกอบ รวมไปถึงข้อมูลชนิดมัลติมีเดีย คือมีทั้งภาพเคลื่อนไหวและมีเสียงประกอบด้วยได้

คุณลักษณะพิเศษที่เห็นได้ชัดเจนของการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต คือ ความสามารถในการลดข้อจำกัดเรื่องเวลาและระยะทางในการสื่อสาร (Time and space) ออกไปได้อย่างสิ้นเชิง เพราะไม่ว่าผู้ส่งสารหรือผู้รับสารจะอยู่บริเวณซีกโลกใดๆ ของโลกต่างก็สามารถสื่อสารถึงกันได้ เมื่อเข้าไปอยู่ในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต

แนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนในท้องถิ่น สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ และสื่ออินเทอร์เน็ต สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการหาคำตอบปัญหาการวิจัยข้อที่ 1 คือ กระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ศาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี เป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังใช้เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์ รวมถึงสามารถนำมาใช้ในการอภิปรายผลในปัญหาการวิจัยข้อที่ 1 ได้อีกด้วย

4. แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสาร

กลยุทธ์ คือ แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ เพื่อกำหนดวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมาย

กลยุทธ์การสื่อสาร คือ การตัดสินใจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการที่จะสื่อสารอะไร ไปยังใคร เมื่อไร เพื่ออะไร และอย่างไร

พนม คลีฉายา (2549) กล่าวว่า กลยุทธ์การสื่อสาร (Strategies) หมายถึง วิธีการสื่อสารที่กำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละปัญหา แต่ละสถานการณ์ ไม่มีสูตรสำเร็จ กลยุทธ์มักจะสร้างขึ้นจากการประยุกต์แนวคิดทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติที่เคยมีมา หรือบางโครงการอาจจำเป็นต้องคิดหากกลยุทธ์ขึ้นใหม่โดยเฉพาะ กลยุทธ์ที่ใช้จึงเป็นสิ่งกำหนดว่าจะใช้สื่ออะไร เมื่อไร อย่างไร

นาจิบ และเจมส์ (Najib and James, 1982) กล่าวว่า กลยุทธ์การสื่อสาร คือ การผสมผสานระหว่างการใช้วิธีการสื่อสาร (Method) สาร (Messages) และแนวทางการใช้การสื่อสาร (Approach) ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จะต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นศาสตร์และศิลป์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่กลุ่มเป้าหมายได้เคยปฏิบัติมาแล้ว และการกระทำเช่นนี้ย่อมเกิดผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดและค่านิยม ซึ่งฝังรากลึกในใจของประชาชนอยู่แล้ว

การสื่อสารจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับกลยุทธ์การสื่อสารเกี่ยวกับการเลือกสื่อ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกสื่อโดยทั่วไป มีดังนี้ (นิพนธ์ สุขปริดี, 2546)

1. เลือกสื่อที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของการสื่อสารที่ต่างกัน ย่อมให้ประสบการณ์การรับสารที่ต่างกัน การเลือกสื่อในการสื่อสารจึงต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย โดยพยายามเลือกสื่อที่ส่งเสริมให้ผู้รับสารได้มีส่วนร่วมในการสื่อสารอย่างจริงจัง และให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้เขาได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขั้นตอนสุดท้ายไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

2. เลือกสื่อที่สอดคล้องกับลักษณะการตอบสนอง และพฤติกรรมขั้นสุดท้ายของผู้รับสารที่คาดหวังจะให้เกิดขึ้น พฤติกรรมของผู้รับสารจะเกิดขึ้นได้ถ้าผู้รับสารมีความพึงพอใจในกิจกรรมและประสบการณ์ที่ได้รับ ความพึงพอใจย่อมก่อให้เกิดการส่งสารที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการเลือกสื่อในการสื่อสารจึงควรเลือกสื่อที่ช่วยให้ผู้รับสารเกิดความสนใจ มีการตอบสนองและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่คาดหวัง

3. เลือกสื่อในการสื่อสารที่เหมาะสมกับความสามารถ และประสบการณ์เดิมของผู้รับสาร โดยอยู่ในขอบเขตความสามารถของผู้รับสารแต่ละคนที่เลือกอำนวยความสะดวกให้ผู้รับสารสามารถรับสารได้ง่าย และไม่จำเป็นต้องใช้สื่อเดียวกันกับผู้รับสารทุกคนเหมือนกันหมด เพราะสื่อบางอย่างอาจไม่เหมาะกับผู้รับสารบางคน ดังนั้นการเลือกสื่อจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล กลุ่มคน และมวลชน

4. เลือกสื่อที่พอจะหาได้ และสะดวกต่อการใช้ และไม่จำเป็นต้องใช้สื่อที่มีราคาแพงเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะหาสื่อชนิดใดได้บ้างที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เพื่อช่วยให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การใช้สื่อเป็นยุทธวิธีหรือกลยุทธ์ของผู้ส่งสารที่จะสามารถใช้สื่อได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม กับสถานการณ์การสื่อสารมากน้อยเพียงใด ซึ่งรูปแบบวิธีการใช้สื่อให้มีประสิทธิภาพนั้นมีลักษณะ ดังนี้ (กิติมา สุรสนธิ, 2545)

1. การใช้สื่อเดียว เป็นการใช้สื่อใดสื่อหนึ่งในการส่งถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับสาร เช่น ผู้ส่งสารอาจใช้สื่อบุคคลในการบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้แก่ผู้รับ หรือชาวบ้าน ได้ฟังหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งอาจเลือกใช้สื่อวิทยุเพียงสื่อเดียวในการถ่ายทอดความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับองค์กร เป็นต้น

2. การใช้สื่อแบบผสม (Mix media หรือ Media forum) เป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร โดยการใช้สื่อหลายประเภท หรือหลายสื่อเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งและเพื่อให้การสื่อสารนั้นมีความสามารถเข้าถึงผู้รับได้อย่างกว้างขวาง สามารถสร้างความน่าสนใจ และการเข้าใจการรับรู้ข่าวสารได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการใช้สื่อผสม ผู้ส่งอาจใช้สื่อตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไปในการสื่อสาร เช่น ผู้ส่งอาจใช้ทั้งสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ หรือในปัจจุบันคำว่าสื่อผสมนั้นอาจเป็นสื่อเดียวที่มีคุณสมบัติเป็นสื่อหลายๆ ชนิดได้ เช่น สื่อคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสาร เป็นสิ่งที่ต้องรู้ก่อนกระบวนการสื่อสาร แผนในการสื่อสารจะมาก่อนการกระทำในการสื่อสาร แต่กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสาร อาจถือว่าเป็นสิ่งที่มาทีหลังกระบวนการสื่อสารก็ได้เช่นกัน ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสารที่ส่งออกไป หรืออีกนัยหนึ่งผลที่เกิดขึ้นในผู้รับสารในขั้นสุดท้ายนั้น ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้รับสาร

อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการในการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารเกี่ยวข้องกับ 2 ระบบ คือ ระบบแหล่งสาร และระบบผู้รับสาร ส่วนกระบวนการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับระบบช่องสารและสาร เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการตัดสินใจในแหล่งสาร และกระบวนการตัดสินใจในผู้รับสาร

กระบวนการตัดสินใจในแหล่งสารทำให้แหล่งสารมีหน้าที่ในการผลิตสาร เผยแพร่ และ ประเมินประสิทธิภาพของการสื่อสาร แหล่งสารจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะส่งสารอะไร ไปถึงใคร เพื่อ อะไร การตัดสินใจเหล่านี้เป็นการตัดสินใจที่เนื้อหา ผู้รับสาร และความตั้งใจ ด้วยเหตุนี้แหล่งสาร จะตัดสินใจว่าจะส่งสารอย่างไร จะส่งสารเมื่อไร การตัดสินใจเหล่านี้เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีที่ จะประกอบกันขึ้นเป็นหัวใจของกลยุทธ์การสื่อสาร การตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการ ผลิต การเผยแพร่ การใช้สาร และการประเมินสาร

กระบวนการสื่อสารจะเริ่มขึ้นเมื่อแหล่งสารพยายามนำกลยุทธ์ที่ตนได้ตัดสินใจไปแล้ว ออกปฏิบัติ กระบวนการตัดสินใจในผู้รับสารจะสะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมทางเลือกใช้สาร และ พฤติกรรมการยอมรับหรือหลักการปฏิเสธสาร การตัดสินใจที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเลือกใช้สาร เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับสาร (รวมถึงความตั้งใจ) การรับรู้ (รวมถึงการแปลหรือตีความสาร) และการจำสาร หลังจากนั้นผู้รับสารก็ตัดสินใจที่จะยอมรับสาร โดยปฏิบัติตามคำแนะนำในสารนั้น หรือปฏิเสธสารนั้น และจุดนี้เอง (จุดที่แสดงเจตนาที่ว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธของผู้รับสาร) ที่เป็น สิ่งตัดสินใจว่ามีประสิทธิภาพหรือความล้มเหลวของความพยายามในการส่งสารของแหล่งสาร

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการตัดสินใจของแหล่งสารและผู้รับสารต่างมีอิทธิพลต่อ กระบวนการสื่อสาร สิ่งที่ผู้ส่งสารคิดและตัดสินใจก่อนที่จะส่งสารเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่กำหนดว่า แหล่งสารจะส่งสารจริงๆ อย่างไร และความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการสื่อสารก็ขึ้นอยู่กับ การที่ผู้รับสารคิดหรือตัดสินใจเกี่ยวกับสารที่ตนได้รับอย่างไรด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสาร สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการหาคำตอบ ปัญหาการวิจัยข้อที่ 1 คือ กระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ศาลโตนด ในจังหวัดเพชรบุรี เป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังใช้เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นคำถามในแบบ สัมภาษณ์ รวมถึงสามารถนำมาใช้ในการอภิปรายผลในปัญหาการวิจัยข้อที่ 1 ได้อีกด้วย

5. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้

คำว่า การรับรู้ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

ฟินเนแกน (Finnegan, 1975) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้ ความสนใจ ตามความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตใจของตนเอง

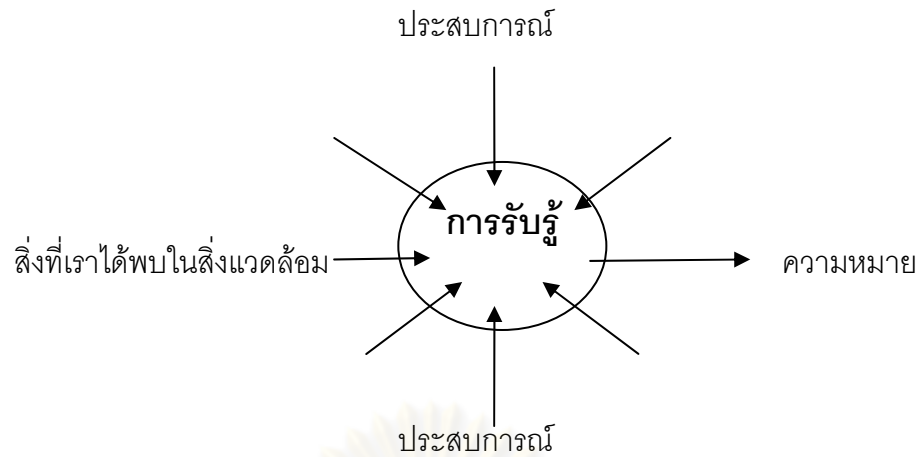
การรับรู้ หมายถึง การแปลความหรือการตีความ การรับความรู้สึก (Sensation) ที่ได้ ออกเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายหรือที่รู้จักเข้าใจ (ประนอม สโรชมาน, 2520)

การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้นำเอาสิ่งที่ตนได้เห็น ได้ยิน ได้สัมผัส ได้รู้สึก จากสิ่งเร้าภายนอกกรอบตัวบุคคล เข้ามาจัดระเบียบและให้ความหมาย เพื่อให้เกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจขึ้น (จำเนียร ช่วงโชติ และคณะ, 2526)

การรับรู้ คือ อาการสัมผัสที่มีความหมาย (Sensation) และการรับรู้เป็นการแปลหรือการตีความแห่งสัมผัสที่ได้รับออกมาเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมาย อันเป็นสิ่งที่รู้จักและเข้าใจกัน และในการแปลความหรือตีความของการสัมผัสนั้น จำเป็นที่จะต้องใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม หรือความชัดเจนที่มีแต่หนหลัง (สมัย จิตต์หมวด, 2520)

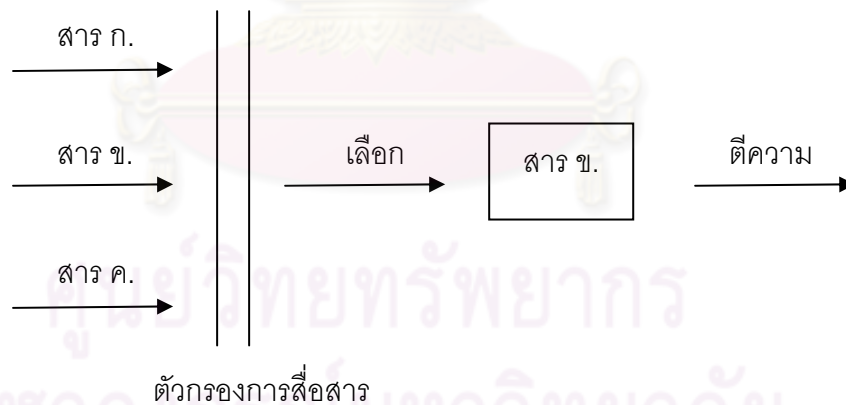
การรับรู้ หมายถึง กระบวนการซึ่งสมองตีความ หรือแปลข้อความที่ได้จากการสัมผัส (Sensation) ของร่างกาย (ประสาทสัมผัสต่างๆ) กับสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้า ทำให้ทราบว่าสิ่งเร้า หรือสิ่งแวดล้อมที่เราสัมผัสนั้นเป็นอะไร มีความหมายอย่างไร มีลักษณะอย่างไร ฯลฯ การที่เราจะรับรู้สิ่งเร้าที่มาสัมผัสได้นั้น จะต้องอาศัยประสบการณ์ของเราเป็นเครื่องช่วยในการตีความหรือแปลความ

การรับรู้ เป็นกระบวนการตีความหมายสิ่งที่เราพบเห็นในสิ่งแวดล้อม ส่วนความหมาย (Meaning) คือสิ่งที่เกิดจากกระบวนการตีความหมายหรือการรับรู้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเราจะมี ความหมายต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับที่เรารับรู้ หรือตีความหมาย (Interpret) สิ่งนั้นอย่างไร ในการรับรู้และตีความหมายสิ่งที่เราได้พบนั้น เรากระทำโดยอาศัยประสบการณ์ของเรา ประสบการณ์ของเรามีอิทธิพลต่อการรับรู้และความหมายของเราต่อสิ่งที่เราพบ ซึ่งเขียนเป็นรูปได้ในลักษณะดังนี้ (ประมะ สตะเวทิน, 2540)

ภาพที่ 2 แบบจำลองการเกิดการเรียนรู้

เนื่องจากคนเรามีการรับรู้ต่างกัน ความล้มเหลวของการสื่อสารจึงอาจเกิดขึ้นได้ถ้าเราไม่ยอมรับความแตกต่างในเรื่องการรับรู้ของแต่ละบุคคล การรับรู้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการสื่อสารทัศนคติ และความคาดหวังของผู้สื่อสาร การรับรู้เป็นกระบวนการทางจิตที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ได้รับ เป็นกระบวนการเลือกรับสาร การจัดสารเข้าด้วยกัน การตีความสารที่ได้รับตามความเข้าใจและความรู้สึกของตนเอง (พัชนี เชนจรรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และฉิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2538)

ภาพที่ 3 แบบจำลองกระบวนการรับรู้

โดยทั่วไป การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวหรือตั้งใจและมักเกิดตามประสบการณ์และการสังสมทางสังคม

การรับรู้ของบุคคลเป็นผลมาจากสภาพร่างกายหรือความสามารถทางกายภาพของบุคคล (Individual biology or Physical ability) การเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม (Cultural training) และลักษณะทางจิตวิทยาของบุคคล (Personal psychology)

การเลือกรับรู้ (Selective perception)

แนวความคิดที่เกี่ยวข้องในการสื่อสารระหว่างกันของมนุษย์ คือ การเลือกเปิดรับ การเลือกรับรู้ และการเลือกจดจำ แม้ว่าจะสามารถแยกออกเป็นพฤติกรรม 3 แบบ แต่นักวิชาการบางกลุ่มก็นิยมเรียกรวมกันว่า การเลือกรับรู้ (พีซนี เซยจรรยา และคณะ, 2538)

การเลือกเปิดรับ (Selective exposure)

คนเรามีแนวโน้มที่จะเปิดตัวเองให้สื่อสารตามความคิดเห็นและความสนใจของตน และหลีกเลี่ยงไม่สื่อสารในสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตน (Klapper, 1990) แม้ว่าการเลือกเปิดรับสารจะเอนเอียงไปตามแต่ลักษณะส่วนบุคคลดังกล่าว แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเรื่องที่คุณคณารู้สึกตัวหรืออยู่ในระดับจิตสำนึก นอกจากนี้ นักวิชาการบางท่านกล่าวว่า การเลือกเปิดรับนี้เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ในระดับจิตไร้สำนึกด้วยเช่นกัน

การเลือกรับรู้ (Selective perception)

การเลือกรับรู้ หมายถึง แนวโน้มของคนเราที่จะเปิดรับและตีความ เพื่อให้การสื่อสารนั้นเป็นไปตามความคิดและความสนใจของตน โดยการบิดเบือนสารให้มีทิศทางเป็นที่พึงพอใจของตน ด้วยเหตุนี้คนๆ หนึ่งอาจได้ยินผู้พูดพูดในสิ่งหนึ่ง ขณะที่อีกคนหนึ่งได้ยินผู้พูดคนเดียวกันนั้นพูดในสิ่งที่แตกต่างกัน ในแง่ทฤษฎีแล้วผู้ฟังหลายคนอาจได้ยินสารอย่างเดียวกันแต่ต่างกันไป

การเลือกจดจำ (Selective retention)

การเลือกรับรู้มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกจดจำอย่างเห็นได้ชัด แคลปเปอร์กล่าวว่าในความเป็นจริงแล้วเส้นแบ่งเขตแดนระหว่าง 2 กระบวนการนี้มักยุ่งยากในบางสถานการณ์ กล่าวโดยย่อก็คือความพร้อมที่จะจำสารมักเกิดขึ้นกับคนที่สนใจ พร้อมที่จะเข้าใจ และพร้อมที่จะลืมสารเมื่อไม่สนใจที่จะรับรู้และไม่พร้อมที่จะเข้าใจ

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการหาคำตอบปัญหา นำการวิจัยข้อที่ 2, 3, 4 และ 5 นอกจากนี้ยังใช้เป็นแนวทางในสร้างแบบสอบถามในส่วนของ การศึกษาการรับรู้ข่าวสารและการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ศาลโตนตของประชาชนในจังหวัด เพชรบุรี รวมถึงสามารถนำมาใช้ในการอภิปรายผลในปัญหำการวิจัยข้อที่ 2, 3, 4 และ 5 ได้อีก ด้วย

6. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม คือ การกระทำหรือพฤติกรรมใดๆ ของคนเรา ส่วนใหญ่เป็นการแสดงออก ของบุคคล โดยมีพื้นฐานที่มาจากความรู้และทัศนคติของบุคคล การที่บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกันก็เนื่องมาจากการมีความรู้และทัศนคติที่แตกต่างกัน เกิดขึ้นได้ก็เพราะความแตกต่างอัน เนื่องมาจากการเปิดรับสื่อ และความแตกต่างในการแปลความสารที่ตนเองได้รับ จึงก่อให้เกิด ประสพการณ์สิ่งสมที่แตกต่างกัน อันมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคล (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533)

การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการ จัดการและควบคุมการใช้ การกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามจำเป็นอย่างมีศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม (ทวี ทอง หงส์วิวัฒน์, 2537)

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าจะของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้าร่วมรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การ เพื่อให้บรรลุการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ (ประสพสุข ดีอินทร์, 2531)

สหประชาชาติ (2546) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในฐานะกระบวนการพัฒนา ว่าการเข้าร่วมของประชาชนมีพลังในระดับต่างๆ ดังนี้

- ในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจกำหนดเป้าหมายของสังคม และจัดการทรัพยากรให้บรรลุตามเป้าหมายนั้น

- ในการปฏิบัติตามแผน หรือร่วมกิจกรรมโครงการต่างๆ โดยสมัครใจ

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2540) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อมมีหลายระดับ ตั้งแต่สิทธิในการรับข่าวสารข้อมูล สิทธิที่จะอยู่ในคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจจัดทำโครงการขนาดใหญ่ที่จะมีผลด้านสิ่งแวดล้อม สิทธิเหล่านี้ควรได้รับการพัฒนาให้มีเวทีที่ทุกฝ่ายยอมรับ และมีกระบวนการที่สามารถหาข้อยุติโดยสันติให้แก่กลุ่มที่มีความขัดแย้งกัน มีการใช้ข้อมูลที่ดีเป็นฐาน มีผู้เป็นกลางมาเป็นผู้ดำเนินกระบวนการประชาพิจารณ์ เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่สร้างสรรค์ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

แนวความคิดเกี่ยวกับการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ นั้น ได้บังเกิดขึ้นกับชุมชนต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งการมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิด 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสภาพการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่มวางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันที่ต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมอาจจะเกิดจากแนวคิดอื่นๆ เช่น (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2537)

1. ความศรัทธา ที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์
2. ความเกรงใจ ที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้งๆ ที่ยังไม่มีศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงผู้น้อยก็จะช่วย
3. อำนาจบังคับ ที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ปวงชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ เช่น การออกกฎหมาย

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

รูปแบบของการมีส่วนร่วมสามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ ตามลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังนี้คือ (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2537)

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน เช่น การรวมตัวของกลุ่มชาวบ้านในการเรียกร้องหรือคัดค้าน การกระทำของกลุ่มคนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน เช่น หัวหน้าคนงาน กรรมการกลุ่ม ตัวแทนจากหน่วยงาน
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช้ผู้แทนของประชาชน เช่น หน่วยงานหรือสถาบันที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมเมื่อใดก็ได้

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชุมชน เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าประชาชนยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้วยตัวเอง กิจกรรมต่างๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์ และในอีกแง่หนึ่ง ประชาชนเป็นผู้ที่อยู่กับปัญหาย่อมเป็นผู้ที่รู้ปัญหาดีที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม การดำเนินการวางแผนเป็นขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ หากประชาชนไม่ได้เข้าร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม ประชาชนก็จะไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้เองโดยที่ไม่มีผู้ช่วย
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ในส่วนนี้หมายถึงการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของประชาชนแต่ละคนนั่นเอง โดยที่ใครมีทุนก็สามารถช่วยเหลือด้านเงินทุน หากใครไม่มีเงินทุนก็สามารถช่วยในด้านแรงงานได้
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นหากประชาชนมีส่วนร่วมก็คือ การที่จะทราบข้อดีข้อเสียของตนเองได้

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการหาคำตอบปัญหา นำการวิจัยข้อที่ 2, 4 และ 5 นอกจากนี้ยังใช้เป็นแนวทางในสร้างแบบสอบถามในส่วนของ การศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี รวมถึงสามารถ นำมาใช้ในการอภิปรายผลในปัญหานำการวิจัยข้อที่ 2, 4 และ 5 ได้อีกด้วย

7. แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

การอนุรักษ์

การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชน มากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลานานที่สุด ทั้งนี้ต้องสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และ จะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกัน (นิวัติ เรืองพานิช, 2528)

การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชน มากที่สุด เป็นระยะเวลาเวลานานที่สุด จะต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด (ทวี ทองสว่าง, 2530)

การอนุรักษ์ (Conservation) คือ การใช้สิ่งที่มีธรรมชาติสะสมเอาไว้อย่างถูกต้องและ เหมาะสม ให้คุ้มค่าที่สุด หมดเปลืองและสูญเสียน้อยที่สุด แต่เกิดประโยชน์แก่มนุษย์ทุกคนใน ช่วงเวลาที่สืบเนื่องกันนานที่สุด ซึ่งจุดประสงค์ของการอนุรักษ์ มีดังนี้ (สุมาลี พิตรากุล, 2532)

1. มุ่งที่จะรักษาสวัสดิภาพของคนส่วนรวม ความเสียหายและภัยต่างๆ อันจะเกิดตาม ธรรมชาตินั้น ย่อมมีผลต่อความสงบสุขของคนทุกคน นอกจากมีการขาดแคลนและสูญเสีย ทรัพยากร ก็มีผลต่อความเป็นอยู่และการครองชีพของคนทั่วไป ดังนั้นการอนุรักษ์ทรัพยากรจึงเป็น ภารกิจที่สังคมต้องรับผิดชอบ
2. มุ่งที่จะคงไว้ซึ่งปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรให้ยั่งยืนนานที่สุด และให้ได้ประโยชน์ มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ทรัพยากรป่าไม้ เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญยิ่งต่อสิ่งมีชีวิตทั้งมนุษย์และสัตว์อื่น ๆ เนื่องจากป่าไม้เป็นแหล่งวัตถุดิบของปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค และยังมีประโยชน์ในการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ดังนั้นเราทุกคนจึงควรช่วยกันดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เอาไว้ เพื่อลูกหลานของเราในอนาคต

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สามารถกระทำได้โดยอาศัยความร่วมมือกันของหลายๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นรัฐ หรือประชาชน รวมถึงหน่วยงานธุรกิจเอกชนอื่นๆ เพราะป่าไม้เป็นของทุกคน เป็นสิ่งที่ทุกคนควรรักและหวงแหน เพื่อที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายในอนาคตกับรุ่นลูกหลานได้อีก ซึ่งมาตรการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควรมีการกำหนดวิชาการศึกษาอนุรักษ์ธรรมชาติ ไว้ในหลักสูตรของการศึกษาทุกระดับชั้น เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้วิชาการอนุรักษ์ รู้จักรักษาและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นการปลูกฝังนิสัยไว้แต่เนิ่นๆ และควรมีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โดยการเขียนบทความตลอดจนจัดอภิปราย เพื่อให้คนทุกระดับจิตใจสูงขึ้น เห็นป่าไม้เป็นของส่วนรวม มิใช่มุ่งแต่ทำลาย นอกจากนี้ควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งชมรมกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติตามโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยให้แพร่หลายและมีการปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อเป็นกลุ่มพลังในการคัดค้านต่อนโยบาย หรือกลุ่มอิทธิพลที่มีแนวทางในการทำลายป่า (เดชนา ชุตินารา, 2518)

การส่งเสริมความรู้ ค่านิยม หรือแบบแผนพฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ควรปลูกฝังเริ่มต้นที่เยาวชน เนื่องจากเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และจะเติบโตเป็นอนาคตของชาติต่อไป คุณภาพของเยาวชน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ประเทศชาติก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคม การสร้างคุณภาพของเยาวชนด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะเรื่องป่าไม้ย่อมทำได้ โดยอาศัยพื้นฐานทางการศึกษา และการฝึกอบรมเป็นบรรทัดฐาน นอกเหนือจากการให้การศึกษาแก่เยาวชนโดยตรงแล้ว สื่อมวลชนนับว่ามีบทบาทสำคัญไม่น้อยไปกว่ากันทีเดียว สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลต่อการรับข่าวของเยาวชนไทยในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ช่วยในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงโน้มน้าวใจให้มีการร่วมมือปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี ประกอบกับในปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ต่างก็ให้ความสำคัญในเรื่องของป่าไม้มากขึ้น ได้มีการจัดโครงการต่างๆ ด้านป่าไม้โดยมีเยาวชนไทยเป็นกลุ่มเป้าหมาย ถือเป็นกระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เห็นได้อย่างเด่นชัดในปัจจุบัน (กนกวรรณ มณฑิราช, 2539)

กรมป่าไม้ (2538) กล่าวว่ากลยุทธ์รักษาป่าโดยประชาร่วมใจ ต้องใช้แนวทางการดำเนินงานด้านบวกในเชิงรุก โดยปรับเปลี่ยนบทบาทของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ จากการปราบปรามอย่างเข้มงวดกดดันมาเป็นการส่งเสริมและพัฒนานำการปราบปราม และให้ความสำคัญกับราษฎรในพื้นที่ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้รวมทั้งให้การได้รับประโยชน์จากป่า ทั้งนี้ให้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มหรือองค์กรรองรับในลักษณะที่ถาวร เพื่อดำเนินกิจกรรมทางด้านป่าไม้ในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสมและศักยภาพของแต่ละพื้นที่และความพร้อมของราษฎรในท้องถิ่น เพื่อให้มีการดำเนินการตามกลยุทธ์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งได้กำหนดมาตรการไว้ดังนี้

1. มาตรการปรับเปลี่ยนบทบาทเจ้าหน้าที่

- 1.1 จัดให้มีการประชุมระดับผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อรับทราบนโยบาย
- 1.2 จัดให้มีการสัมมนาฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ระดับสนาม ให้มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนา เช่น เจ้าหน้าที่หน่วยต้นน้ำ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไฟป่า หน่วยป้องกันรักษาป่า และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปลูกป่า
- 1.3 จัดให้มีการสร้างจิตสำนึกเจ้าหน้าที่หน่วยงานในพื้นที่ รวมทั้งผู้ใช้ประโยชน์ป่าไม้
- 1.4 ให้มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เป็นผู้ประสานงานกับกลุ่ม ชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งในการจัดกิจกรรมการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งประสานงานกับฝ่ายต่างๆ เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) จังหวัด วัด โรงเรียน อนามัย หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
- 1.5 ให้สำนักงานป่าไม้จังหวัด เป็นหน่วยกลางในการประสานและรวมข้อมูลรายละเอียดของการฝึกอบรมสัมมนา ทำทะเบียนผู้เข้าฝึกอบรม องค์กร หมู่บ้านเป้าหมาย โรงเรียนเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย และให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ ฯลฯ ที่จะปฏิบัติหรือจัดฝึกอบรมนั้น ส่งรายงานผลเก็บรวบรวมไว้ที่สำนักงานป่าไม้จังหวัด

2. มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มรักษาป่า

- 2.1 มุ่งเน้นให้ชุมชนตระหนักรู้และเข้าใจด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในลักษณะพึ่งตนเอง และพึ่งกันเองในหลักการประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติ รัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุน

2.2 เปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิบัติ โดยเน้นให้ประชาชนได้มีหน้าที่และบทบาทในการคิด การตัดสินใจเกิดจากภูมิปัญญาของชุมชน การพูดและการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทั้งในด้านการสร้างงานในชนบทและการพิทักษ์ปกป้องสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

2.3 ประสานงานกับผู้นำชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อสร้างความคุ้นเคย ความเข้าใจ และมีความพร้อมที่จะร่วมมือในการสร้างงาน การจัดการและเทคนิคต่างๆ จัดสร้างผู้นำชุมชนให้เป็นหลัก หรือแกนนำและเชื่อมโยงแกนนำต่างๆ เข้าร่วมกันเป็นองค์กรเครือข่าย

2.4 สนับสนุนการพูดเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจการตัดสินใจของชุมชน การให้ความรู้หรือการให้การศึกษาแก่ชุมชน โดยเพิ่มการประชุม อภิปราย อบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติต่างๆ ในระดับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดสร้างและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ กิจกรรมการพัฒนาและสิทธิต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ซึ่งชุมชนเป็นผู้กำหนดขึ้นเองอย่างสอดคล้องกับนโยบายและกฎหมายของรัฐ

2.5 ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมและเผยแพร่แก่ราษฎรในพื้นที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านทรัพยากรป่าไม้ จนกระทั่งมีความพร้อมที่จะร่วมมือกันในชุมชน กับหน่วยงานราชการทุกหน่วย และเอกชน ในการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งวิธีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมเผยแพร่ จะดำเนินการโดยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน จัดนิทรรศการ ประชุมชี้แจง ป้ายประชาสัมพันธ์ เอกสารเผยแพร่และสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ

2.6 จัดตั้งอบรม กลุ่ม หรือกรรมการประจำหมู่บ้าน ให้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบร่วมกับทางราชการ เช่น กลุ่มเรือกป่าระดับท้องถิ่น กลุ่มเยาวชนสัมพันธ์ กลุ่มชมรมอนุรักษ์ ธรรมชาติ กลุ่มสำนักสงฆ์ กลุ่มประชาอาสารักษาป่า กลุ่มครู กลุ่มสตรี ฯลฯ

2.7 จัดฝึกอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานแก่ราษฎรในพื้นที่ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

2.8 จัดฝึกอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานแก่ผู้นำชุมชน ครู พระสงฆ์ นักเรียน นักศึกษา เพื่อเป็นแกนนำในการประสานระหว่างราษฎรในพื้นที่กับทางราชการ ในการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้วยการอย่าไปรบกวนป่า

2.9 จัดทำโครงการฟื้นฟูสภาพป่า อันเนื่องมาจากพระราชกระแส เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2537 พระราชทานแถมวอลชน 356 คนะ โดยทำแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งเป็นองค์กรระดับหมู่บ้าน โดยประสานงานภายในอำเภอ และสภาตำบลในแนวคิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ด้วยการอย่าไปรบกวนป่า

2.10 จัดให้มีกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เช่น ส่งเสริมกิจกรรมจัดทำวนเกษตร ป่ากันชนหรือป่าชุมชน และกิจกรรมมวลชนสัมพันธ์ เป็นต้น

2.11 การให้ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้ และรอบๆ พื้นที่ป่าไม้ได้รับประโยชน์จากป่า ซึ่งหากมีข้อขัดข้องในเรื่องนโยบาย ระเบียบ หรือกฎหมายก็ต้องดำเนินการแก้ไข เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

2.12 ติดต่oprสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และองค์กรภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้ราษฎรได้รับประโยชน์จากการจัดที่ดิน ที่อยู่อาศัย และที่ทำกินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งพัฒนาการเกษตรกรรมของราษฎร โดยให้ราษฎรช่วยเหลือตนเองเป็นหลัก เจ้าหน้าที่เป็นผู้ประสานงานโครงการและร่วมปฏิบัติงานกับประชาชนเป้าหมาย

การปรับเปลี่ยนแนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นมาตรการด้านบวกในเชิงรุก ใช้กลยุทธ์รักษาป่าโดยประชาชนร่วมใจ มีขั้นตอนคือ การปรับความเข้าใจของผู้บริหารระดับสูงตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติทุกระดับ ให้มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของแผนเพื่อปรับทัศนคติจากการใช้วิธีปราบปรามจับกุมอย่างเดียวมาเป็นการทำความเข้าใจ พูดคุย ให้ความรู้แก่ชาวบ้านในท้องถิ่น และกำหนดแผนงานที่ชัดเจน เพื่อการปฏิบัติของทุกหน่วยงาน

ทั้งนี้โดยให้ดำเนินการภายใต้กรอบงานเดิม ใช้หน่วยงาน อัตรากำลัง และงบประมาณที่มีอยู่ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2538 เป็นต้นไป โดยปรับรูปแบบการดำเนินงานมาสู่งานด้านการส่งเสริมและพัฒนา และจากมาตรการที่กำหนดไว้ 2 ประการ กล่าวคือ มาตรการปรับเปลี่ยนบทบาทเจ้าหน้าที่ และมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มรักป่านั้น มีวิธีการดำเนินการที่ทุกหน่วยงานจะต้องปฏิบัติดังนี้

- การปรับเปลี่ยนบทบาทเจ้าหน้าที่
- การสร้างจิตสำนึก
- การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มรักป่า
- การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มประสานรักป่า
- การประชาสัมพันธ์
- ส่งเสริมการควบคุมไฟป่า
- ส่งเสริมการปลูกป่า
- ส่งเสริมป่าชุมชน
- ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ
- ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบ เพื่อให้สอดคล้องและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ

กรมป่าไม้ (2541) กล่าวว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้นั้น เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน องค์การทั้งเอกชน และรัฐบาล ต้องเข้ามาร่วมรับผิดชอบกันอย่างจริงจังและจริงจังในการอนุรักษ์ โดยสรุปเป็นแนวทางได้ 3 แนวทาง คือ การกำหนดพื้นที่ป่าไม้ การกำหนดนโยบายการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ และการกำหนดวิธีการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในที่นี้จะกล่าวถึง แนวทางการกำหนดวิธีการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดวิธีการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การกำหนดวิธีการอนุรักษ์จะต้องให้ครอบคลุม ชัดเจน และสอดคล้องสัมพันธ์กับนโยบาย สามารถปฏิบัติได้ผลบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีหลายวิธีขึ้นอยู่กับตัวทรัพยากร แต่ละแห่ง ความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ โดยทั่วไปที่พอกำหนดได้ ได้แก่

1. บทบาทของรัฐต่อการอนุรักษ์ในการบริหารประเทศ รัฐจะต้องจัดความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับแรกๆ เพราะทรัพยากรป่าไม้มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทุกด้าน งบประมาณและบุคลากรจะต้องได้รับการจัดสรรอย่างเพียงพอ
2. การวางแผนอนุรักษ์ มีการวางแผนการอนุรักษ์ โดยจัดให้มีการสำรวจข้อมูลทรัพยากร ประเภทต่างๆ ข้อมูลระบบนิเวศน์ของป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ กายภาพ ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการ ตลอดจนข้อมูลการใช้ทรัพยากรและที่จำเป็นอื่นๆ ที่ต้องใช้ประกอบการวางแผน
3. การป้องกันรักษาพื้นที่ป่า กำหนดให้มีความเข้มงวดในการป้องกันรักษาไม่ให้เกิดการบุกรุก ลักลอบตัดไม้ ล่าสัตว์ เก็บของป่า การจุดไฟเผาป่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่อนุรักษ์
4. การปลูกป่า ให้มีทั้งการปลูกป่าเพื่อการอนุรักษ์ เพื่อทางเศรษฐกิจ (โดยสนับสนุนเอกชน) และการปลูกป่าชุมชน (นอกเขตป่าอนุรักษ์) เป็นต้น
5. การเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ให้มีการสำรวจป่าที่ยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์เหมาะสมต่อการเป็นพื้นที่อนุรักษ์
6. การใช้ประโยชน์จากไม้ สมควรพิจารณาการใช้ไม้อย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพ สูงสุดโดยใช้ส่วนต่างๆ ของไม้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ปรับปรุงคุณภาพไม้ เช่น โดยการผึ่ง การอบน้ำยา ทำไฟเบอร์บอร์ด หรือชิพบอร์ดหรือนำวัสดุอื่นผสมกับไม้ในการนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ

7. ส่งเสริมและพัฒนาระบบข้อมูล และการศึกษาวิจัยทางวิชาการป่าไม้ เพื่อให้ได้วิทยาการใหม่ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เช่น ด้านการจัดการป่าไม้ ด้านการอนุรักษ์วิทยา ด้านชีววิทยาป่าไม้ ด้านวนวัฒนวิทยา ด้านวนผลิตภัณฑ์ ด้านวิศวกรรมป่าไม้ ด้านการส่งเสริมการใช้วัสดุอื่นแทนไม้ เป็นต้น

8. การส่งเสริมเผยแพร่ให้ข้อมูลให้ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยยึดแนวทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการประชาสัมพันธ์จูงใจ ให้การศึกษา ให้การสนับสนุนและบริการ โดยใช้สื่อทุกรูปแบบ

9. ด้านการจัดระเบียบชุมชน โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ในป่าอนุรักษ์ซึ่งแน่นอนในอนาคตชุมชนจะต้องใหญ่ขึ้น (การเพิ่มประชากรโดยการเกิด) ต้องมีการกำหนดมาตรการให้ชัดเจนโดยการหาที่รองรับและอาชีพที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ในกรณีที่ยังหาที่รองรับไม่ได้ ให้กำหนดมาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดจนกว่าจะหาพื้นที่รองรับและอาชีพที่เหมาะสมได้

10. จัดให้มีการพัฒนาบุคลากร องค์กรเพิ่มขีดความสามารถ ปรับปรุงปรับเปลี่ยนทัศนคติ และบทบาทเจ้าหน้าที่ให้ใช้มาตรการเชิงรุกในการรักษาป่า

11. สนับสนุนให้เอกชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชน ตั้งกลุ่มหรือชมรมอาสาสมัครอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม

แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการหาคำตอบปัญหานำการวิจัยทั้ง 5 ข้อ นอกจากนี้ยังใช้เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์และใช้ในการสร้างแบบสอบถาม รวมถึงสามารถนำมาใช้ในการอภิปรายผลในปัญหานำการวิจัยทั้ง 5 ข้อได้อีกด้วย

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี” ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยส่วนหนึ่งมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยและอภิปรายผล โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสาร

ใจทิพย์ สอนดี (2543) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารในโครงการบวชป่าชุมชน ผลการวิจัยพบว่า 1) เนื้อหาและวิธีการนำเสนอสื่อพิธีกรรมในโครงการบวชป่าชุมชน ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ คนชุมชน อยู่ร่วมกับป่าได้ ซึ่งนำแนวคิดทางศาสนาและความเชื่อวิธีการจัดการป่าด้วยองค์กรของชุมชน ผ่านการนำเสนอเนื้อหาด้วยการจัดการตามขั้นตอนของสื่อพิธีกรรม การจัดการตามหลักกฎเกณฑ์ของชุมชน และการเฉลิมพระเกียรติ โดยเน้นการนำเสนอด้วยสื่อสัญลักษณ์แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้าร่วมในโครงการปรากฏว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในฐานะผู้ปฏิบัติการในขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การเตรียมการ การดำเนินการ โดยกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น ข้อมูลทางวิชาการ การจัดการและหน่วยงานอื่นๆ ได้แก่ คณะกรรมการจากภาครัฐนักวิชาการ องค์กรธุรกิจ พระสงฆ์ มีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนในฐานะภาคีร่วมกันในการทำงาน และ 3) ปัจจัยการมีส่วนร่วมประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความเชื่อและความศรัทธาความรู้สึกที่สอดคล้องตรงใจ และ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเชิญชวน แรงกดดัน คุณลักษณะเฉพาะของโครงการ

นิลุบล แสนอาทิตย์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำของตำบลไหล่น่าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำ มีดังต่อไปนี้ กระบวนการที่ 1 การริเริ่ม ใช้กลยุทธ์การแสวงหาแกนนำให้ตรงใจชาวบ้าน กลยุทธ์การสร้างความเข้าใจ กระบวนการที่ 2 การเรียนรู้และวางแผน ใช้กลยุทธ์การใช้การเปิดเวทีสาธารณะ กลยุทธ์การใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอื่น กลยุทธ์การถ่ายทอดความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน กลยุทธ์การศึกษาเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้โดยเยาวชน กระบวนการที่ 3 การจัดสรรพื้นที่และกำหนดเขตอนุรักษ์แม่น้ำ ใช้กลยุทธ์การสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของ กลยุทธ์การใช้สื่อสัญลักษณ์ กระบวนการที่ 4 การจัดการเชิงสังคม ใช้กลยุทธ์การสร้างกฎโดยชาวบ้านเพื่อชาวบ้าน กลยุทธ์การเผยแพร่กฎ กลยุทธ์การให้รางวัลกับผู้เป็นหูเป็นตาผ่านสื่อกลางในการร้องเรียน กลยุทธ์การใช้สื่อกิจกรรม กลยุทธ์การใช้สื่อท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายในการสื่อสาร กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ผ่านสถาบันทางสังคม กลยุทธ์การใช้สื่อมวลชน กระบวนการที่ 5 การประยุกต์ความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรม ใช้กลยุทธ์การนำความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมมาใช้ กระบวนการที่ 6 การจัดการเชิงโครงสร้าง ใช้กลยุทธ์การมอบอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำระดับหมู่บ้าน และกระบวนการที่ 7 การพัฒนาเครือข่าย ใช้กลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายโดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการอนุรักษ์แม่น้ำไปยังหมู่บ้านอื่น

ณัฐทรา จันทวิช (2548) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารเพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ กับชุมชนกะเหรี่ยง หมู่บ้านแม่กระบุง อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของชุมชนกะเหรี่ยงหมู่บ้านแม่กระบุง แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรกเริ่ม ระยะปฏิบัติการ และระยะคงความสัมพันธ์ (ปัจจุบัน) โดยใน กระบวนการสื่อสารระยะแรกเริ่ม จะใช้การสื่อสารผ่านการพูดคุยเป็นหลัก ในการเข้าไปสื่อสารกับ ผู้นำ และชาวบ้าน ระยะปฏิบัติการจะใช้การเข้าไปสอนในโรงเรียนกับเด็กๆ การสื่อสารผ่านการ พูดคุยกับผู้นำ และชาวบ้าน การสื่อสารผ่านการประชุมและการสื่อสารผ่านกิจกรรม ส่วนในระยะ คงความสัมพันธ์ จะใช้การสื่อสารผ่านการพูดคุย การสื่อสารผ่านการประชุม การสื่อสารผ่าน กิจกรรม และการสื่อสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารที่ยกมานี้ สามารถ นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาและอภิปรายผลในปัญหานำการวิจัยข้อที่ 1

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ประสพสุข ตีอินทร์ (2531) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า การพบปะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้อำเภอ เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มี ผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ

พิศศิลป์ จิตนาวสาร (2535) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ และการ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชน ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ใน เขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ไม่มีความสัมพันธ์กับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม 2) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน และ 3) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน แต่ตัวแปรทัศนคติเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

บุษบา ภูสกุล (2535) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้เกี่ยวกับ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ 2) พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ 3) พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ 4) ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ 5) ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ 6) ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ และ 7) พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ได้ โดยมีทัศนคติมีอิทธิพลในทางลบ ในขณะที่พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีอิทธิพลในทางบวก

กนกวรรณ มณฑิราช (2539) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชน ในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้ทางสื่อวิทยุมีความสัมพันธ์กับความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่การเปิดรับจากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ส่วนเรื่องของความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้พบว่าการเปิดรับข่าวสารป่าไม้จากทุกสื่อ คือ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ และยังพบว่าการเปิดรับข่าวสารป่าไม้จากสื่อโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่การเปิดรับจากสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์มากที่สุดกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ นอกจากนี้ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ พบว่า ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่ความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้

จารุภัทร ถาวรโรฤทธิ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้และแหล่งต้นน้ำ ระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้าน ห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำรูดอยสามหมื่น กับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลา อำเภอแม่ แดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) การเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการ ฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ 2) การเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการฟื้นฟู สภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ 3) การเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟู สภาพป่าไม้และแหล่งต้นน้ำ 4) ความรู้ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และ แหล่งต้นน้ำ 5) ความรู้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ 6) ทักษะ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ 7) การ เปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับลักษณะประชากร และ 8) การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้และแหล่งต้นน้ำ ระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำรูดอยสามหมื่น กับชาวไทยพื้น ราบบ้านแม่เลา อ.แม่แดง จ.เชียงใหม่ มีความแตกต่างกัน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ยกมานี้ พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มักจะมี ความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ ต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคล เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วน ร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เหล่านี้ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาและอภิปรายผล ในปัญหานำการวิจัยข้อที่ 2, 3, 4 และ 5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี” ได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาระบบการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) และการศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลจากการศึกษาในส่วนที่ 1 ได้ถูกนำมาใช้ในการกำหนดแบบสอบถามเพื่อการสำรวจการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี พร้อมทั้งใช้ในการอภิปรายผลการวิจัย ซึ่งระเบียบวิธีวิจัยในส่วนที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

ในส่วนของการศึกษาระบบการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีนั้น ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมายโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเจาะจงเลือกบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี รวมถึงสื่อมวลชนท้องถิ่น และผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนด รวมทั้งหมด 12 ท่าน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ชื่อ นามสกุล และตำแหน่งของกลุ่มเป้าหมายจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1.	คุณกิตติ พัฒนเจริญ	ประชาสัมพันธ์จังหวัดเพชรบุรี
2.	คุณณัชพร ศรีฟ้า	กรรมการ / ผู้ช่วยเลขานุการสมาคมชาวเพชรบุรี
3.	คุณกรัณย์ สุทธารมณ	นายกสโมสรโรตารีเพชรบุรี
4.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิทยา รัตนศิริวัฒน์	ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
5.	คุณเชิดชัย ฐระแพง	อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
6.	คุณชาญณรงค์ พวงสั้น	เกษตรอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี / นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับ 7
7.	คุณบรรพต กำไลแก้ว	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
8.	คุณถนนอม ภูเงิน	ปราชญ์ชาวบ้าน
9.	คุณสุวโรจน์ สร้อยสุวรรณ	หุ้นส่วนผู้จัดการ หจก. เพชรบุรีเคเบิลทีวี / อุปนายกสมาคมสื่อมวลชนเพชรบุรี
10.	คุณบรรเทิง นวมภักดี	บรรณาธิการหนังสือพิมพ์สารสัมพันธ์มวลชน / คณะกรรมการด้านวิชาการสมาคมชาวเพชรบุรี
11.	ว่าที่ร้อยเอกจรัส มีลี	ประธานกลุ่มเกษตรทำน้ำตาลโตนดเตาตาลบ้านหม้อ
12.	คุณพงศ์ธร มีลี	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังตาลโตนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์โดยอิงโครงสร้างปานกลาง (Semi-structural Interviews) โดยมีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า และใช้คำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) ที่ไม่ชี้นำคำตอบ ประเด็นคำถามมีความยืดหยุ่น ซึ่งผู้วิจัยสามารถปรับคำถามได้ตามสถานการณ์ในขณะที่สัมภาษณ์ โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์ศาลโตนตในจังหวัดเพชรบุรี
2. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ศาลโตนตในจังหวัดเพชรบุรี

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป และสมุดจดบันทึก เป็นเครื่องมือประกอบการสัมภาษณ์อีกด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่เลือกไว้ ในประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ศาลโตนตในจังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และขออนุญาตบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ รวมทั้งจดบันทึกประเด็นต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในช่วงเดือนตุลาคม – เดือนพฤศจิกายน 2551

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและจากการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการถอดคำสนทนาที่ได้บันทึกเสียงไว้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อสรุปผล ด้วยวิธีการจำแนกประเด็นของข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูล และตีความข้อมูล ซึ่งจะใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีในบทที่ 2 มาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อช่วยให้การวิเคราะห์ข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ส่วนการนำเสนอข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด และสรุปรวมประเด็นที่สำคัญ โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการพรรณนาความ (Descriptive Analysis) ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจะนำเสนอเป็น 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี และประเด็นที่เกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

ส่วนที่ 2 ศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

การศึกษการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 456,061 คน (กรมการปกครอง สำนักทะเบียนกลาง, 2550)

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยใช้สูตร ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2543)

$$n = \frac{N}{(1 + Ne^2)}$$

(เมื่อความเชื่อถือได้ของการเลือกตัวอย่าง = 95%)

เมื่อ	n	คือ จำนวนตัวอย่างหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	คือ จำนวนหน่วยทั้งหมดหรือขนาดของประชากร
	e	คือ ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมรับให้เกิดได้

ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนประชากร (N) เท่ากับ 456,061 คน และในการเลือกกลุ่มตัวอย่างนี้ ยอมรับให้เกิดความผิดพลาดได้ 5% และต้องการความเชื่อถือได้ 95% ฉะนั้น $e = 0.05$ จึงสามารถแทนค่าในสูตร ได้ดังนี้

$$n = \frac{456,061}{(1 + 456,061(0.05)^2)}$$

$$= 399.66$$

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงได้กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 399.66 หรือประมาณ 400 คน

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วยอำเภอ 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอบ้านลาด อำเภอชะอำ อำเภอท่ายาง อำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านแหลม อำเภอแก่งกระจาน และอำเภอหนองหญ้าปล้อง ซึ่งจาก 8 อำเภอนี้ ผู้วิจัยเจาะจงเลือกเฉพาะอำเภอที่มีต้นตาลโตนตมมากที่สุด 4 อันดับแรก คือ อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอบ้านลาด อำเภอชะอำ และอำเภอท่ายาง (ที่ทำการปกครองจังหวัดเพชรบุรี, 2551)
2. ใช้วิธีการเลือกแบบกำหนดจำนวนตัวอย่าง (Quota Sampling) ให้ได้จำนวนตัวอย่างในแต่ละอำเภอเท่าๆ กัน คือ อำเภอละ 100 คน
3. หลังจากได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอแล้ว ผู้วิจัยทำการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ตัวแปรในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรในการวิจัย ซึ่งแบ่งตามสมมติฐานได้ดังนี้ คือ

สมมติฐานข้อที่ 1 การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์
ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

ตัวแปรอิสระ คือ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด

ตัวแปรตาม คือ การรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด

สมมติฐานข้อที่ 2 การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

ตัวแปรอิสระ คือ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด

สมมติฐานข้อที่ 3 การรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

ตัวแปรอิสระ คือ การรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบบสอบถามดังกล่าวได้มาจากการค้นคว้า การดัดแปลงจากแนวความคิด และงานวิจัยที่ใกล้เคียงที่มีผู้เคยวิจัยมาก่อนหน้านี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำผลจากการศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีในส่วนของที่ 1 มาปรับปรุง แก้ไข และใช้เป็นแนวทางในการออกแบบแบบสอบถามในส่วนนี้อีกด้วย ซึ่งในแบบสอบถามมีทั้งคำถามแบบปลายปิด (Closed - ended Questions) และคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended Questions) จำนวน 55 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1	ข้อมูลลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวน 5 ข้อ
ตอนที่ 2	การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จำนวน 23 ข้อ
ตอนที่ 3	การรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตเนด จำนวน 15 ข้อ
ตอนที่ 4	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด จำนวน 12 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

1. ในการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) ความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง (Relevance) ของเนื้อหา และความเป็นไปได้ (Feasibility) ในแง่ของคำตอบ แล้วนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไข ปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบก่อนนำแบบสอบถามไปใช้จริง
2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างไปทำการทดลองใช้ (Pre - test) โดยนำไปทดสอบกับประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 คน และนำข้อมูลจากการทดสอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม

การหาค่าความเชื่อถือได้ของการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด และการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตเนด ใช้วิธีของครอนบาช (Cronbach's Coefficient Alpha) สำหรับแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ที่ให้คะแนนแต่ละข้อเป็น 1 2 3 4 5 (วิเชียร เกตุสิงห์, 2543)

ส่วนการหาค่าความเชื่อถือได้ของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด ใช้วิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson's Method) สำหรับแบบสอบถามที่มีการให้คะแนนแต่ละข้อเป็นแบบ 0, 1 คะแนน (วิเชียร เกตุสิงห์, 2543)

ค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามในแต่ละตอนมีดังนี้

1. คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด = 0.9399
2. คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตเนด = 0.8695
3. คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด = 0.9818

ค่าความเชื่อถือได้ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามทั้ง 3 ตอนมีความเชื่อถือได้สูงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในอำเภอที่ได้กำหนดไว้ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 45 วัน (เดือนตุลาคม – เดือนพฤศจิกายน 2551)

เกณฑ์การให้คะแนน

ในการวัดตัวแปรแต่ละตัวนั้น มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด

การวัดตัวแปรการรับรู้ข่าวสาร วัดจากความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนดจากสื่อต่างๆ ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

บ่อยมาก	=	5 คะแนน
บ่อย	=	4 คะแนน
ปานกลาง	=	3 คะแนน
นานๆ ครั้ง	=	2 คะแนน
ไม่เคยเลย	=	1 คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายดังนี้

คะแนนระหว่าง 1.00 – 1.80	มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ตาลโตนดีในระดับต่ำมาก
คะแนนระหว่าง 1.81 – 2.61	มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ตาลโตนดีในระดับต่ำ
คะแนนระหว่าง 2.62 – 3.42	มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ตาลโตนดีในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 3.43 – 4.23	มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ตาลโตนดีในระดับสูง
คะแนนระหว่าง 4.24 – 5.00	มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ตาลโตนดีในระดับสูงมาก

2. การรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดี

การวัดตัวแปรการรับรู้ประโยชน์ วัดจากการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดี โดยมี
เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	=	5 คะแนน
มาก	=	4 คะแนน
ปานกลาง	=	3 คะแนน
น้อย	=	2 คะแนน
น้อยที่สุด	=	1 คะแนน

ศูนย์วิทยุที่พายากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายดังนี้

คะแนนระหว่าง 1.00 – 1.80	มีการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดในระดับต่ำมาก
คะแนนระหว่าง 1.81 – 2.61	มีการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดในระดับต่ำ
คะแนนระหว่าง 2.62 – 3.42	มีการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 3.43 – 4.23	มีการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดในระดับสูง
คะแนนระหว่าง 4.24 – 5.00	มีการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดในระดับสูงมาก

3. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด

การวัดตัวแปรการมีส่วนร่วม วัดจากการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ใช่	=	1 คะแนน
ไม่ใช่	=	0 คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายดังนี้

คะแนนระหว่าง 0 – 4 คะแนน	มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดในระดับต่ำ
คะแนนระหว่าง 5 – 8 คะแนน	มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 9 – 12 คะแนน	มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดในระดับสูง

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2547)

ค่าสหสัมพันธ์ ตั้งแต่ 0 - 0.20	ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก
ค่าสหสัมพันธ์ 0.21 – 0.40	ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
ค่าสหสัมพันธ์ 0.41 – 0.60	ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
ค่าสหสัมพันธ์ 0.61 – 0.80	ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
ค่าสหสัมพันธ์ มากกว่า 0.80	ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลด้วยตารางแจกแจงความถี่ เพื่ออธิบายข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1.1 ข้อมูลลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน
- 1.2 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด
- 1.3 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด
- 1.4 การรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตเนด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคู่ต่างๆ ตามสมมติฐานข้อที่ 1 - 3

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูล ลงรหัส (Coding) แล้วจึงนำมาประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อคำนวณค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี” นี้ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและศึกษาจากเอกสารต่างๆ และส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี โดยการวิจัยเชิงสำรวจ ดังนั้น การนำเสนอผลการวิจัย จึงนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาในส่วนนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี สื่อมวลชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนด รวมทั้งหมด 12 ท่าน ดังนี้

ตารางที่ 6 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด จำนวน 8 ท่าน

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1. คุณกิตติ พัฒนเจริญ	ประชาสัมพันธ์จังหวัดเพชรบุรี
2. คุณธนัชพร ศรีฟ้า	กรรมการ / ผู้ช่วยเลขานุการสมาคมชาวเพชรบุรี
3. คุณกรัณย์ สุทธธรรมณ์	นายกสโมสรโรตารีเพชรบุรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิทยา รัตนศิริวัฒน์	ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
5. คุณเชิดชัย ธุระแพง	อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
6. คุณชาญณรงค์ พวงสั้น	เกษตรอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี / นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับ 7
7. คุณบรรพต กำไลแก้ว	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
8. คุณถนอม ภูเงิน	ปราชญ์ชาวบ้าน

ตารางที่ 7 สื่อมวลชนท้องถิ่น จำนวน 2 ท่าน

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1. คุณสุวโรจน์ สร้อยสุวรรณ	หุ้นส่วนผู้จัดการ หจก. เพชรบุรีเคเบิลทีวี / อุปนายกสมาคมสื่อมวลชนเพชรบุรี
2. คุณบรรเทิง นวมภักดี	บรรณาธิการหนังสือพิมพ์สัจจนิมิต / คณะกรรมการด้านวิชาการสมาคมข่าวเพชรบุรี

ตารางที่ 8 ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนด จำนวน 2 ท่าน

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1. ว่าที่ร้อยเอกจำรัส มีลี	ประธานกลุ่มเกษตรกรทำน้ำตาลโตนด เตาตาล บ้านหม้อ
2. คุณพงศ์ธร มีลี	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังตาลโตนด

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี และการศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปผลของการวิจัยได้ดังนี้

กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

1. จุดเริ่มต้นและความเป็นมาของการอนุรักษ์ตาลโตนด

จุดเริ่มต้นของการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีนั้น มีแนวคิดมาจากการที่ต้นตาลหรือตาลโตนดเป็นต้นไม้สัญลักษณ์หรือเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี ที่อยู่คู่กับจังหวัดเพชรบุรีมานับร้อยปี กระจายอยู่ทั่วไปเกือบทุกอำเภอ แต่จากการสำรวจของสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรีเมื่อปี พ.ศ. 2538 พบว่าต้นตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีมีเหลืออยู่ประมาณ 500,000 ต้น เพราะความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม และความต้องการพื้นที่ในการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัย รวมถึงความเจริญด้านการชลประทานเข้าถึงพื้นที่ ประชาชนก็เพิ่มการทำนาเป็นปีละ 2 ครั้ง ใช้น้ำมาก ผืนนามีน้ำท่วมขังเกือบตลอดทั้งปี อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้นตาลโตนดยืนต้นตายเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีได้ลดจำนวนลงเรื่อยๆ ซึ่งหากไม่มีการอนุรักษ์ก็อาจจะทำให้ตาลโตนดสูญพันธุ์ไปจากจังหวัดเพชรบุรีก็เป็นได้

“...สาเหตุที่ตาลเพชรบุรีลด ก็เพราะการตัดส่วนหนึ่ง เอาไปทำบ้าน ทำเฟอร์นิเจอร์ และสาเหตุอีกส่วนหนึ่งก็คือ ระบบชลประทาน การทำนาปรัง 2 ครั้ง การทำนาปล่อยน้ำตลอด ต้นตาล ไม่ได้พักผ่อนก็ยืนต้นตาย...”

(ชาญณรงค์ พวงสั้น, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2551)

ดังนั้น สมาคมชาวเพชรบุรีที่มี ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เป็นนายกสมาคมชาวเพชรบุรี จึงได้เกิดความคิดริเริ่มที่จะทำการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี โดยสมาคมชาวเพชรบุรีได้ร่วมกับจังหวัดเพชรบุรีที่มีนายประสงค์ พิฑูรกิจจ่า เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีปี 2547 และนายสยมพร ลิ้มไทย เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีปี 2549 ได้ร่วมกันจัดทำโครงการปลูกตาลล้านต้นในระยะเวลา 3 ปี เริ่มตั้งแต่ปี 2549 – 2551 เพื่อเพิ่มจำนวนต้นตาลโตนดเมืองเพชรบุรีให้มากขึ้น และเพื่อรักษาเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีไว้ให้คงอยู่ตลอดไป นอกจากนี้ยังเป็นการร่วมเทิดพระเกียรติและเฉลิมฉลองในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ในเดือนมิถุนายน ปี 2549 รวมถึงสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในเรื่องของการเพิ่มพื้นที่ในการปลูกป่าเพื่อลดปัญหาโลกร้อนอีกด้วย โดยสมาคมชาวเพชรบุรีและจังหวัดเพชรบุรี ได้ดึงความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานราชการต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี ให้เข้ามาร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนมาช่วยกันอนุรักษ์ตาลโตนด ซึ่งประชากรของจังหวัดเพชรบุรี มีประมาณ 4.5 แสนคน หากปลูกคนละ 1 ต้น คาดว่าจะสามารถปลูกต้นตาลได้ในปีละประมาณ 4 แสนต้น ตามจำนวนประชากร โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี ได้วางนโยบายไว้ให้ปลูกติดต่อกัน 3 ปี และจะต้องดูแลให้เจริญเติบโตด้วย ซึ่งภายใน 3 ปี จะต้องได้ต้นตาลที่ปลูกประมาณ 1 ล้าน 2 แสนต้น โดยจำนวน 2 แสนต้นเศษนั้น จะเป็นส่วนที่จะเสียหายไปบ้าง ก็คงจะเหลือต้นตาลอยู่ประมาณ 1 ล้านต้นพอดี

“...ทางสมาคมชาวเพชรบุรีร่วมกับทางจังหวัดและองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการจัดทำโครงการตาลล้านต้น เริ่มโครงการมาตั้งแต่ ปี 49 จนถึงปี 51 รวม 3 ปี ก็ปลูกปีละประมาณ 4 แสนต้น พอครบ 3 ปี ก็ประมาณ 1 ล้าน 2 แสนต้น ดีว่าเหลือประมาณ 1 ล้านต้น รอดบ้างไม่รอดบ้าง...”

(กิตติ พัฒนเจริญ, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2551)

2. วัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด

- 2.1 เพื่อเพิ่มปริมาณต้นตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีให้มากขึ้น
- 2.2 เพื่อให้ต้นตาลหรือตาลโตนดเป็นเอกลักษณ์อยู่คู่กับเมืองเพชรบุรีสืบไป
- 2.3 เพื่อสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในเรื่องของการเพิ่มพื้นที่ในการปลูกป่าเพื่อลดปัญหาโลกร้อน
- 2.4 เพื่อร่วมเทิดพระเกียรติและเฉลิมฉลองในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ในเดือนมิถุนายน ปี 2549
- 2.5 เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนโดยทั่วไป ตั้งแต่เยาวชนไปจนถึงราษฎรทุกส่วน ให้เห็นความสำคัญของต้นตาลโตนด
- 2.6 เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากต้นตาลโตนด
- 2.7 เพื่อส่งเสริมอาชีพของชาวเมืองเพชรบุรีให้มีวัตถุดิบปรุงอาหาร นับตั้งแต่อาหารคาวจนถึงอาหารหวานที่ทำจากลูกตาลโตนด
- 2.8 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์หรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดเพชรบุรี
- 2.9 เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีทุกคนและทุกหน่วยงาน

3. ขั้นตอนการดำเนินงาน

3.1 กำหนดเป้าหมายและจัดหางบประมาณ

เริ่มแรกได้มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการ คือต้องการให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีทุกคนมีส่วนร่วม โดยการปลูกต้นตาลโตนดอย่างน้อยคนละ 1 ต้นต่อปี ตลอดระยะเวลา 3 ปี ดังนี้

ปี พ.ศ.2549	ปลูกจำนวน 450,000 ต้น
ปี พ.ศ.2550	ปลูกจำนวน 450,000 ต้น
ปี พ.ศ.2551	ปลูกจำนวน 450,000 ต้น
รวมทั้งหมด	ปลูกจำนวน 1,350,000 ต้น

ดังนั้นจึงต้องใช้งบประมาณในการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ และใช้ในการประชาสัมพันธ์ต่างๆ โดยทางสมาคมชาวเพชรบุรีได้ทำการจัดหางบประมาณ ด้วยการจัดงานการกุศลเพื่อหารายได้มาสนับสนุนโครงการ เช่น การจัดงานสามัคคีชาวเพชรบุรี การแข่งขันกอล์ฟการกุศล และการจัดการแข่งขันโบว์ลิ่งการกุศล เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี รวมถึงการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ และงบบริจาคอื่นๆ อีกด้วย

3.2 หาพื้นที่ในการปลูก / จัดหาเมล็ดพันธุ์

การหาพื้นที่ปลูกนั้น ได้กำหนดพื้นที่ปลูกเป็นแปลงใหญ่ อย่างน้อย อำเภอละ 1 แปลง ปลูกในที่ดินสาธารณประโยชน์ ริมคลองชลประทาน หรือในที่ดินสาธารณะที่ตั้งขององค์กรปกครองท้องถิ่น โดยมีอำเภอเป็นหน่วยรับซื้อเมล็ดพันธุ์ สำหรับปลูกในพื้นที่ของแต่ละอำเภอ และมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ เพื่อให้นักเรียนมีรายได้จากการเพาะเมล็ดพันธุ์นำมาจำหน่ายให้กับอำเภอ นอกจากนี้จะมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้วยังเป็นการปลูกฝังให้เด็กรักธรรมชาติและหวงแหนต้นไม้ได้

3.3 กระจายข่าวสารจากส่วนกลางลงสู่อำเภอและอบต.ทั่วทั้งจังหวัด

การกระจายข่าวสารในเรื่องการอนุรักษ์ตาลโตนดนั้น จะกระจายจากส่วนกลางลงสู่อำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั่วทั้งจังหวัด เพื่อให้ข่าวสารได้เข้าถึงประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมทุกครัวเรือน โดยให้อำเภอและอบต.ทุกแห่งสำรวจพื้นที่ปลูกประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมาร่วมปลูก และแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในการปลูกให้แก่ประชาชน นอกจากนี้ยังอบต.ยังมีหน้าที่ในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ตาลโตนดให้กับประชาชนอีกด้วย

3.4 ประชาสัมพันธ์ข่าวสารการอนุรักษ์ตาลโตนด

ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการอนุรักษ์ตาลโตนด ส่วนใหญ่ได้ใช้สื่อมวลชนในท้องถิ่นเป็นหลัก เช่น เพชรบุรีเคเบิลทีวี หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ หนังสือพิมพ์สารนิมิตมวลชน หนังสือพิมพ์ปฏิรูป วิทญุสวท.เพชรบุรี วิทญุชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ และสื่ออินเทอร์เน็ตอีกด้วย ซึ่งสื่อต่างๆเหล่านี้ใช้เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารและเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดนั่นเอง

3.5 จัดกิจกรรมการปลูกร่วมกัน

กิจกรรมการปลูกต้นตาลโตนดเป็นกิจกรรมที่ทางจังหวัดจัดขึ้น เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ในจังหวัดเพชรบุรีได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกต้นตาลโตนด โดยได้กำหนดแผนการปลูกพร้อมกันทุกอำเภอในช่วงฤดูฝนในทุกๆ ปีตามระยะเวลาของโครงการที่กำหนดไว้ (ปี 2549 - 2551) ซึ่งในปี 2551 ถือเป็นงานดำเนินงานปีสุดท้าย โดยจะจัดพิธีปลูกตาลล้านต้นอย่างเป็นทางการพร้อมกันทั้งจังหวัดเป็นปฐมฤกษ์ ในวันที่ 12 สิงหาคม 2551 ณ แปลงปลูก เนื้อที่ 1,306 ไร่ ในวิทยาเขตโป่งสลอด มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี และจะมีการปลูกต้นไม้อื่นๆ ตามโครงการปลูกต้นไม้ถวายแม่ของแผ่นดิน ร่วมด้วย

3.6 ติดตามผลและดูแลรักษา

หลังจากที่ได้ปลูกต้นตาลโตนดครบ 1 ล้านต้นตามที่กำหนดแล้ว ทุกอำเภอจะมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบในการดูแล บำรุงรักษา และติดตามผลการปลูกอย่างต่อเนื่อง หากพบเมล็ดพันธุ์ที่ปลูกตาย ก็ให้รีบปลูกทดแทนทันที

4. แกนนำในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด (ผู้ส่งสาร)

แกนนำหลักๆ ในการสื่อสารให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีมาร่วมกันอนุรักษ์ตาลโตนด คือ สมาคมชาวเพชรบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย สื่อมวลชน สโมสรต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น ซึ่งแกนนำหลักๆ เหล่านี้มีหน้าที่ในการสร้างความเข้าใจกับประชาชน ให้ความรู้ เชิญชวน และกระจายข่าวสารในการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด ด้วยการเข้ามาร่วมปลูกต้นตาลโตนด และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดที่ทางจังหวัดจัดขึ้น

5. เนื้อหาสาระที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด (สาร)

5.1 เน้นในเรื่องประโยชน์ของตาลโตนดและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของตาลโตนด

เนื้อหาสาระส่วนใหญ่ที่ต้องการสื่อสารให้ประชาชนได้รับรู้ คือ เรื่องของประโยชน์ต่างๆ ที่ได้จากตาลโตนด รวมถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการมาร่วมกันอนุรักษ์ตาลโตนด ซึ่งตาลโตนดนั้นเป็นพืชที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน และมีประโยชน์ในด้านต่างๆ อีกมากมาย เช่น มีสรรพคุณทางยา มีประโยชน์ด้านอาหาร มีประโยชน์ด้านอุตสาหกรรมก่อสร้างและเฟอร์นิเจอร์ มีประโยชน์ด้านงานหัตถกรรม มีประโยชน์ด้านการเกษตร และมีประโยชน์ด้านพลังงานเชื้อเพลิง เป็นต้น นอกจากนี้ยังสื่อสารให้ประชาชนเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของตาลโตนด ที่เป็นสัญลักษณ์และเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี หากประชาชนช่วยกันอนุรักษ์ตาลโตนดไว้ ประชาชนก็จะได้ใช้ประโยชน์ที่มีมากมายจากตาลโตนดได้ และยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีอีกด้วย

“...ถ้าปลูกในพื้นที่ใครคนนั้นก็ใช้ประโยชน์ได้เลย แต่ก็ต้องทำหน้าที่ในการดูแลรักษาด้วย ออกลูกมากก็เก็บเกี่ยวผลประโยชน์ตรงนั้นไป...”

(กิตติ พัฒนเจริญ, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2551)

“...ประโยชน์ของตาลโตนดมันมีมากมาย ถ้าเรารู้จักใช้มันก็จะเป็นประโยชน์มาก เช่น ทำน้ำตาลโตนด แกงหัวตาล กระเป๋า หมวก ที่รองแก้ว แปรงูพื้น เฟอร์นิเจอร์ เครื่องเรือน ถ่าน และยังเป็นสมุนไพรได้อีก ประโยชน์มันมากมายจริงๆ...”

(ถนอม ภูเงิน, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2551)

“...ต้นตาลให้ประโยชน์มากมาย ตั้งแต่ใบ ผล ดอก ทำอะไรได้เยอะแยะไปหมด แม้กระทั่งต้นที่ตายแล้ว ยังตัดต้นเอาไปทำไม้ตาลหรือผลิตภัณฑ์จากไม้ตาลได้ เพราะฉะนั้นใครที่คิดจะปลูกต้นตาล ก็เหมือนกับว่าเขาคนนั้นได้ให้ชีวิตคนอื่นอีกมากมาย...”

(บรรเทิง นวมภักดี, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2551)

5.2 เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด

การสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี เน้นการนำเสนอเนื้อหาสาระในการชักจูงใจหรือเชิญชวนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการปลูกต้นตาลโตนด รวมถึงการเชิญชวนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ตาลโตนดที่ทางจังหวัดเพชรบุรีได้จัดขึ้นอีกด้วย เพราะการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกคนถือเป็นกำลังสำคัญที่จะทำให้การอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีประสบผลสำเร็จได้

5.3 การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ

ในการสื่อสารให้ประชาชนมาอนุรักษ์ตาลโตนด สารที่ใช้ในการนำเสนอในสื่อต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์ได้มีการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในเรื่องของการปลูกต้นตาลโตนดที่ถูกวิธี รวมถึงวิธีการดูแลรักษาที่ถูกต้อง โดยข้อมูลที่น่าเสนอผ่านสื่อนี้เป็นองค์ความรู้ที่ได้รวบรวมมาจากผู้ที่มีความรู้จริงในเรื่องตาลโตนดและปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งได้นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ ในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี เช่น เคเบิลทีวีท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้มีการให้ปราชญ์ชาวบ้านเข้าไปให้ความรู้กับประชาชนโดยตรงในเรื่องของการปลูก การดูแลรักษา รวมถึงคุณประโยชน์จากตาลโตนดอีกด้วย

5.4 สร้างความตระหนักรู้ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่นๆ ตามมา

เนื้อหาสาระที่น่าเสนอนั้น นอกจากจะสื่อสารเรื่องประโยชน์ของตาลโตนดให้ประชาชนได้รับรู้ การเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การให้ความรู้ ละสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนแล้ว ยังได้มีการสื่อสารและนำเสนอเนื้อหาสาระที่สร้างตระหนักรู้ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของต้นไม้ รวมถึงการสร้างความรู้ใน เรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่นๆ ให้เกิดกับประชาชนและเยาวชนในจังหวัดเพชรบุรีอีกด้วย โดยจะสร้างความตระหนักรู้ด้วยการให้เริ่มจากการอนุรักษ์ตาลโตนดก่อน แล้วจึงนำไปสู่การอนุรักษ์ต้นไม้ประเภทอื่นๆ และทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่นๆ ในจังหวัดเพชรบุรีตามมา เช่น ต้นยางนา แม่น้ำเพชรบุรี เป็นต้น

“...ให้ประชาชนมีความตระหนักรู้ใน ความสำคัญของต้นไม้ ไม่เฉพาะตาลเท่านั้น คุณจะปลูกอะไรก็ได้ นอกจากตาล หรืออนุรักษ์ธรรมชาติอย่างอื่นก็ได้ แต่ว่าตาลเป็นตัวนำ...”

(วิทยา รัตนศิริวัฒน์, สัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2551)

“...สร้างความตระหนักให้คนไม่มองว่าเพียงตาลอย่างเดียวนะ ต้องมองตาลเป็นต้นไม้ และก็สร้างความตระหนักว่าต้นไม้อื่นๆ ด้วย ต้นอะไรก็ได้ที่ปลูกได้ เราก็จะเสริมตรงนี้เข้าไป...”

(สุวโรจน์ สร้อยสุวรรณ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2551)

6. สื่อที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด (สื่อ / ช่องทางการสื่อสาร)

สำหรับสื่อที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบูรณ์นั้น สามารถสรุปจากผลการสัมภาษณ์ได้ว่า เป็นการใช้สื่อรวมทุกประเภทเพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ เน้นสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และให้ประชาชนได้เข้าถึงสื่อให้ได้มากที่สุด โดยใช้สื่อในท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

6.1 สื่อมวลชนในท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สื่อมวลชนในท้องถิ่นเป็นสื่อหลักที่ใช้ในการกระจายข่าวสารการอนุรักษ์ตาลโตนดไปสู่ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เพราะสื่อมวลชนในท้องถิ่นเป็นสื่อที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ซึ่งสื่อมวลชนในท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสารนั้นมีทั้งเคเบิลทีวีท้องถิ่น วิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น วิทยุชุมชน และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ดังนี้

- เคเบิลทีวีท้องถิ่น

เคเบิลทีวีท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสาร คือ เคเบิลทีวีท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี (เพชรบุรีเคเบิลทีวี - PCTV) โดยเคเบิลทีวีสามารถกระจายสัญญาณได้ครอบคลุม 5 อำเภอในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านลาด อำเภอท่ายาง อำเภอชะอำ และอำเภอบ้านแหลม ซึ่งในการประชาสัมพันธ์และกระจายข่าวสารผ่านเคเบิลทีวีนั้น ได้มีการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

- สปอตโฆษณา เพื่อประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมปลูกต้นตาลโตนด
- รายการพิเศษ “ปลูกตาลล้านต้นและปลูกต้นไม้ถวายแม่ของแผ่นดิน” จำนวน 4 ตอน
- รายการประจำของทางสถานี เช่น รายการเบื้องหน้าเบื้องหลัง รายการสานฝันชุมชน
- ข่าวประจำวัน ซึ่งนำเสนอ 4 ช่วงเวลา คือ 06.00 น. 13.30 น. 19.00 น. และ 22.30 น.

“...ในเรื่องของเคเบิลทีวี ก็มีเพชรบุรีเคเบิลทีวี ที่ออกอากาศตามอำเภอต่างๆ 5 อำเภอ คือ อำเภอเมือง บ้านลาด บ้านแหลม ท่าทาง ชะอำ นอกนั้นอีก 3 อำเภอก็จะมี...”

(กิตติ พัฒนเจริญ, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2551)

“...เราก็จะมีทั้งในส่วนของการขายของเรา เช่น รายการเบื้องหน้าเบื้องหลัง รายการสวนฝันชุมชน รายการข่าว เทปพิเศษ มีทั้งสปอต มีทั้ง Scoop ข่าว ข่าวเราก็จะกระจายเวลาในการออกอากาศเป็น 4 ช่วงเวลา คือ 6 โมงเช้า บ่ายโมงครึ่ง 1 ทุ่ม และ 4 ทุ่มครึ่ง...”

(สุวโรจน์ สร้อยสุวรรณ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2551)

- วิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นและวิทยุชุมชน

วิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสาร คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงจังหวัดเพชรบุรี (สวท.เพชรบุรี) FM 95.75 MHz ส่วนวิทยุชุมชนที่ใช้ในการสื่อสาร คือ สถานีวิทยุชุมชน 40 สถานีทั่วทั้งจังหวัด โดยนำเสนอในรูปแบบของสปอตวิทยุกระจายเสียง เพื่อใช้ในการรณรงค์ เชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมปลูกต้นตาลโตเนด และร่วมกันอนุรักษ์ตาลโตเนด นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนดผ่านทางรายการต่างๆ ของทางสถานีอีกด้วย

“...สื่อด้านวิทยุกระจายเสียงก็จะเป็นสปอต รณรงค์ให้ประชาชนมาร่วมปลูกตาลล้านต้น ร่วมกันในการช่วยกันรักษา ก็มีทั้งสวท.เพชรบุรี และสถานีวิทยุชุมชนอีก 40 สถานีทั่วทั้งจังหวัด...”

(กิตติ พัฒนเจริญ, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2551)

“...อีกช่องทางหนึ่งที่เราใช้ในการสื่อสารก็คือวิทยุชุมชน และสวท.เพชรบุรี 95.75 ซึ่งได้รับการอนุเคราะห์จากท่านผอ.สถานีวิทยุ คอยให้ข้อมูลแก่ประชาชนตลอด ทำให้ข้อมูลที่ประชาชนได้รับค่อนข้างชัดเจนมากขึ้น...”

(ภรณ์ย์ สุทธารมณ, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2551)

- หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสาร คือ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีทั้งหมด 3 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ หนังสือพิมพ์ศาสนมवलชน และหนังสือพิมพ์ปฏิรูป โดยหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะรายงานข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และเชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมกันปลูกต้นศาลโตนดอีกด้วย

“...เราก็จะมีการให้ข้อมูลข่าวสาร แล้วก็เชิญชวนประชาชน ผ่านทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่จะออกเรื่อยๆ เป็นประจำ ก็จะมีหนังสือพิมพ์เพชรภูมิ ศาสนมवलชน ปฏิรูป อันนี้เป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี...”

(กิตติ พัฒนเจริญ, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2551)

6.2 สื่อบุคคลในท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สื่อบุคคลในท้องถิ่นเป็นสื่อที่ใช้ในการโน้มน้าวใจ และเชิญชวนประชาชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลโตนด เพราะสื่อบุคคลในท้องถิ่นจะมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ซึ่งสื่อบุคคลในท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ เจ้าหน้าที่อบต. กำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยบุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้รับข่าวสารมาจากทางจังหวัด แล้วนำข้อมูลข่าวสารไปกระจายต่อให้ประชาชนในพื้นที่ของตนเอง นอกจากนี้ยังมีปราชญ์ชาวบ้านที่คอยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศาลโตนดแก่ประชาชน รวมถึงครู อาจารย์ เพื่อนบ้าน และบุคคลในครอบครัว ซึ่งถือเป็นสื่อบุคคลในท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดอีกด้วย

“...สื่อบุคคลส่วนใหญ่เป็นพวกอบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นผู้นำชุมชน ก็จะชวนให้ชาวบ้านมาปลูกศาล แล้วก็ปราชญ์ชาวบ้านที่ให้ความรู้ บอกวิธีการปลูก...”

(ชาญณรงค์ พวงสั้น, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2551)

6.3 สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่นเป็นสื่อที่ใช้ในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศาลโตนด ซึ่งสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสาร มีดังนี้

- หนังสือเล่มเล็ก “ตาลเมืองเพชร”

หนังสือเล่มเล็กที่ใช้ชื่อว่าตาลเมืองเพชร มีลักษณะเป็นหนังสือคู่มือขนาดเล็ก 4 สี ภายในหนังสือมีเนื้อหาเกี่ยวกับตาลโตนด เช่น ความเป็นมาของตาลโตนด พันธุ์ตาลโตนด การปลูกตาลโตนด การดูแลรักษา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีภาพประกอบอีกด้วย ซึ่งหนังสือตาลเมืองเพชรนี้จัดทำขึ้นเพื่อแจกให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีและนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการให้ความรู้ในเรื่องของตาลโตนดนั่นเอง

“...แล้วเราก็ทำพวกหนังสือคู่มือที่เกี่ยวกับตาลโตนด แจกให้กับประชาชน แจกคนที่มาเที่ยวด้วย มันก็จะเผยแพร่ไปได้ทั่วเลย...”

(ภรณ์ย์ สุทธารมณ, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2551)

ภาพที่ 4 หนังสือเล่มเล็กตาลเมืองเพชร

- ป้ายโฆษณาและโปสเตอร์

ป้ายโฆษณาและโปสเตอร์ ใช้ในการรณรงค์กระตุ้นการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชน โดยจะใช้แผ่นฟิวเจอร์บอร์ด ขนาด 60x60 ซม. และขนาดอื่นๆ ในการทำป้ายโฆษณาและโปสเตอร์ ซึ่งได้นำเสนอเป็น 2 ชุด คือ ชุดแรก เป็นการสร้างความสงสัย ชวนให้ติดตาม และชุดที่สอง เป็นการไขข้อข้องใจ เร่งเร้าให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับป้ายโฆษณาและโปสเตอร์จะนำไปติดตั้งตามเสาไฟฟ้าในเขตชุมชนของทุกอำเภอในจังหวัดเพชรบุรี

“...เรื่องของสิ่งพิมพ์ที่เป็นป้ายโฆษณาหรือโปสเตอร์ เราก็จะใช้ฟิวเจอร์บอร์ด ซึ่งจะทำออกมา 2 ช่วง ช่วงแรกก็จะเป็นการสร้างควมสงสัย พอช่วงที่ 2 ก็เป็นการเฉลยว่าสิ่งที่เราทำคืออะไร โดยส่วนใหญ่จะนำไปติดตามชุมชน ตามเสาไฟฟ้า ในชุมชนต่างๆ ตามที่เป็นชุมชนใหญ่ๆ ทุกอำเภอ...”

(กิตติ พัฒนเจริญ, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2551)

ภาพที่ 5 ป้ายโฆษณาและโปสเตอร์

- การจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรม เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด และทำให้ประชาชนได้เห็น ได้เรียนรู้ และได้สัมผัสผลจริง โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นมีดังนี้ กิจกรรมการปลูกต้นตาลโตนด กิจกรรมการตามหาต้นตาลสูงที่สุดของจังหวัดเพชรบุรี กิจกรรมการประกวดธิดาทาล กิจกรรมการแข่งขันแรลลี่ตาล กิจกรรมการสาธิตต่างๆ เช่น การเคี้ยวตาลโตนด การโยงตาลโตนด การฉะตาลโตนด การประกอบอาหารจากตาลโตนด การทำผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด เป็นต้น ซึ่งในการจัดกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ ก็จะมีการสอดแทรกการจัดนิทรรศการเข้าไปในงานนั้นๆ ด้วย

“...ทางจังหวัดก็จัดกิจกรรม ทั้งกิจกรรมปลูก และยังมีกิจกรรมต่างๆ เช่น มีการแปรรูปการทำประโยชน์จากต้นตาล มีการรณรงค์ การแสดงที่เกี่ยวกับตาล ประกวดธิดาทาล ก็เคยประกวดกันมาแล้ว...”

(วิทยา รัตนศิริวัฒน์, สัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2551)

“...มีการจัดกิจกรรมที่ให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ ทั้งผลิตภัณฑ์ ทั้งอาหาร ทุกอย่างที่เกิดจากตาล เราได้นำมาจัดเป็นกิจกรรมหมด ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับตาล ที่เกิดจากตาล เช่น หมวกสาน ผลิตภัณฑ์จากตาล ไม้ตาลแปรรูปต่างๆ มีแม่แต่ของเล่น ที่เอาลูกตาลมาทำแรลลี่ คือเด็กจะมานั่งบนทางตาล แล้วเอาลูกตาลเสียบ แล้วก็ลากเล่นกัน ก็จะเรียกว่าแรลลี่ตาล...”

(ชาญณรงค์ พวงสั้น, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2551)

ภาพที่ 6 กิจกรรมปลูกต้นตาลโตนด

ภาพที่ 7 กิจกรรมประกวดธิดาดตาล

ภาพที่ 8 กิจกรรมแข่งขันแรลลี่ตาล

นอกจากนี้ยังมีสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่นอื่นๆ ที่นำมาใช้ในการสื่อสาร เช่น วารสาร ประชาสัมพันธ์ของอบต. หอกระจายข่าว และการจัดนิทรรศการ เป็นต้น

ภาพที่ 9 วารสารประชาสัมพันธ์ของอบต.

ภาพที่ 10 การจัดนิทรรศการ

6.4 สื่ออินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อใหม่ที่นำมาใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนนในจังหวัดเพชรบุรี โดยการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนนผ่านทางอินเทอร์เน็ตนี้ ได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของการอนุรักษ์ตาลโตนน ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับตาลโตนน ซึ่งทางจังหวัดเพชรบุรีได้จัดทำเป็นเว็บไซต์ โดยใช้ชื่อว่า เว็บไซต์ตาลเมืองเพชร (<http://tontan.igetweb.com>)

นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี ที่ได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศาลโตนดไว้เช่นกัน ได้แก่ เว็บไซต์ของจังหวัดเพชรบุรี (<http://www.phetchaburi.go.th>) เว็บไซต์ของสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี (<http://phetchaburi.doae.go.th>) เว็บไซต์ของเพชรบุรีเคเบิลทีวี (<http://www.cablephet.com>) รวมถึงเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี ที่ช่วยในการประชาสัมพันธ์ และกระจายข่าวสารการอนุรักษ์ศาลโตนดได้อีกด้วย

“...อินเทอร์เน็ตก็มีการลงเว็บไซต์ของจังหวัด หน่วยงานต่างๆ ในจังหวัด หรือผ่านทางเว็บไซต์ของอบต.ท้องถิ่น หลายๆ อบต. ก็ช่วยกันกระจายข่าวสารด้วย...”

(ภรณ์ สุทธธรรมณ์, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2551)

ภาพที่ 11 เว็บไซต์ศาลเมืองเพชร

ภาพที่ 12 เว็บไซต์เพชรบุรีเคเบิลทีวี

จากการสัมภาษณ์ พบว่า นอกจากสื่อในท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสารกับประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีแล้ว ทางจังหวัดเพชรบุรียังได้ใช้สื่อส่วนกลางในการสื่อสารกับประชาชนทั่วทั้งประเทศอีกด้วย ซึ่งสื่อส่วนกลางนี้ใช้ในการสื่อสารเพื่อให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดแก่ประชาชนทั่วทั้งประเทศ โดยสื่อส่วนกลางนี้ใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ เช่น รายการสะกิดข่าว ทางช่อง 7 รายการข่าวอื่นๆ ทางช่อง 3 5 7 9 NBT และ TPBS เป็นต้น สำหรับสื่อหนังสือพิมพ์ ก็ได้นำเสนอในรูปแบบของ Scoop ข่าวและบทความต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์แนวหน้า หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ และหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรม Press tour เพื่อเชิญผู้สื่อข่าวของสถานีโทรทัศน์ส่วนกลางและผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง มาลงพื้นที่ในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อพาไปดูต้นตาลโตนด ดูวิธีการเพาะเมล็ด ดูวิธีการปลูก และเยี่ยมชมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

“...ที่วิหลักๆ ที่ได้จะเป็นเรื่องของช่อง 7 รายการสะกิดข่าว จะมีเป็นช่วงๆ แล้วก็จะมีข่าวทางช่อง 9 ช่อง 5 ช่อง NBT ส่วนช่อง 3 ก็มีบ้างเล็กน้อย ช่อง TPBS ก็มีการเอาไปทำเป็นรายการข่าวเช้าเสาร์ – อาทิตย์...”

“...หนังสือพิมพ์ส่วนกลางที่เราได้รับการสนับสนุน ก็จะมีหนังสือพิมพ์เดลินิวส์เป็น Scoop ข่าวหน้า 23 ที่เป็นหน้าใหญ่ๆ ยังมีโพสต์ทูเดย์ บางกอกโพสต์ และฉบับอื่นๆ อีกที่ลงเป็น Scoop ข่าวและบทความต่างๆ...”

“...ทางจังหวัดได้จัด Press tour ที่เชิญผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ให้ลงมา ก็จะพาไปดูต้นตาล ดูการปลูก การเพาะเมล็ด ดูกิจกรรมการอนุรักษ์ต่างๆ ที่จัดขึ้น...”

(กิตติ พัฒนเจริญ, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2551)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. กลุ่มเป้าหมายในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด (ผู้รับสาร)

กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี ทุกเพศ ทุกวัย ทั้งเด็ก ทั้งผู้ใหญ่ และที่สำคัญยังเน้นไปที่กลุ่มเยาวชน ที่เป็นนักเรียน นักศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี เพราะต้องการปลูกฝังให้เยาวชนมีความตระหนักรู้ ความรู้สึกนึก และห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอีกด้วย นอกจากนี้ยังต้องการได้รับการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกๆ คนในจังหวัดอีกด้วย

“...กลุ่มเป้าหมายหลักของเรา คือประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี และเน้นที่เยาวชน เราก็มีการให้เด็กปลูกด้วย ให้เด็กเพาะเมล็ด และก็เอามาขายให้กับโครงการปลูกตาลล้านต้นของเรา นี่ก็เป็นการปลูกฝังให้เด็กได้รู้คุณค่าของต้นตาล...”

(กิตติ พัฒนเจริญ, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2551)

กลุ่มเป้าหมายรอง คือ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี สำหรับกลุ่มเป้าหมายรองนี้ ต้องการที่จะสื่อสารให้คนกลุ่มนี้ได้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของตาลโตนดเหมือนอย่างที่เราประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีเห็น เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ตาลโตนดในที่สุด

8. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ

8.1 งบประมาณในการซื้อสื่อมีจำกัด

เนื่องจากการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีต้องใช้งบประมาณในด้านต่างๆ จำนวนมาก เพื่อดำเนินโครงการให้ครบตามเป้าหมาย 3 ปี เช่น การนำไปซื้อเมล็ดพันธุ์จำนวน 1,350,000 เมล็ด เป็นต้น จึงทำให้งบประมาณที่จะนำมาใช้ในการซื้อสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์การอนุรักษ์ตาลโตนดไปสู่ประชาชนมีจำนวนจำกัด ส่งผลให้การกระจายข่าวสารต่างๆ ทำได้ไม่ทั่วถึงและไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั่วทั้งจังหวัด และด้วยงบประมาณที่จำกัดนี้จึงทำให้การเลือกประเภทของสื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทำได้ยาก

“อุปสรรคก็มีในเรื่องของ เราอยากจะกระจายสื่อให้ทั่วถึงทุกครัวเรือนเลย แต่ว่าด้วยงบประมาณที่จำกัดของเรา จึงทำให้การเข้าถึงสื่ออาจจะยังไม่ดีพอ”

(บรรเทิง นวมักดี, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2551)

8.2 คุณสมบัติทางพฤกษศาสตร์ของตาลโตนด

ตาลโตนดเป็นพืชที่มีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างจากพืชชนิดอื่นๆ คือ เมื่อปลูกเมล็ดตาลโตนดโดยฝังลงไปใต้ดินแล้ว เมล็ดตาลโตนดจะใช้เวลาในการแตกหน่อ 1 เดือน แล้วจะแทงรากลงไปใต้ดินความลึกประมาณ 1 เมตร แล้วค่อยย้อนกลับขึ้นมาบนผิวดิน เพื่อขึ้นเป็นต้นกล้าใช้เวลา 1 ปี ดังนั้นจึงต้องใช้ความละเอียดอ่อนในการเพาะ การปลูก และการดูแลรักษา ทำให้เกิดปัญหาการปลูกแล้วตาย โดยการเพาะและการปลูกตาลโตนดที่ถูกต้องวิธีนั้น ประชาชนต้องได้รับการอบรมหรือการถ่ายทอดจากผู้ที่มีความรู้หรือปราชญ์ชาวบ้าน ถึงแม้จะมีการอบรมไปแล้ว แต่ในการปลูกจริงก็ยังคงพบอัตราการตายของต้นกล้าตาลโตนดอยู่

“...จริงๆ ตาลเป็นพืชที่ปลูกง่ายแต่รอดยาก ปลูกปีนี้ดูปีหน้า ปลูกแล้วอย่าไปนั่งรอดูว่าเมื่อไหร่มันจะงอก เพราะคุณสมบัติทางพฤกษศาสตร์ของเขาแตกต่างจากพืชชนิดอื่นๆ...”

(วิทยา รัตนศิริวัฒน์, สัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2551)

“...มีปัญหาในเรื่องของการปลูกแล้วตาย การเพาะแล้วตาย เนื่องจากว่าต้นตาลเป็นต้นไม้ที่มีลักษณะเฉพาะตัว มีความละเอียดอ่อนในการดูแล การเพาะ ทำให้ต้องมีการอบรมในการปลูก ถึงแม้จะมีการอบรมแล้ว ก็ยังทราบว่าการปลูกจริงแล้ว อัตราการตายก็ยังมีอยู่ ยังพบอยู่...”

(กฤษณ์ สุทธารมณ, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2551)

8.3 ขาดการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องจากประชาชน

หลังจากที่ได้ดำเนินการปลูกต้นตาลโตนดร่วมกันไปแล้ว ก็พบปัญหาว่าประชาชนส่วนใหญ่เมื่อปลูกแล้ว ก็จะไม่ค่อยมาดูแลรักษาต้นตาลโตนดที่ปลูกไป เพราะเข้าใจผิดคิดว่าต้นตาลโตนดจะขึ้นง่าย ๆ เหมือนที่ขึ้นตามหัวไร่ปลายนา จึงขาดการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ต้นตาลโตนดที่ปลูกไว้ตายเป็นจำนวนมาก

“...เรื่องการดูแลอย่างต่อเนื่อง ก็ถือว่าเป็นปัญหามาก เพราะว่าราษฎรพอปลูกแล้ว ก็มักจะปล่อยให้ไป ไม่มาดูแล...”

(วิทยา รัตนศิริวัฒน์, สัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2551)

กลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

1. กลยุทธ์ด้านสาร

1.1 กลยุทธ์การชี้ให้เห็นประโยชน์

กลยุทธ์การชี้ให้เห็นประโยชน์นี้ เป็นการสื่อสารเพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนว่าประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากตาลโตนด และประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการอนุรักษ์ตาลโตนดนั้นมีอะไรบ้าง ซึ่งกลยุทธ์นี้ถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญมากที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี เพราะเมื่อประชาชนรู้ว่าจะได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์ ก็จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มากยิ่งขึ้น

“...วิธีที่เราจะอนุรักษ์อะไรก็แล้วแต่ให้ได้ดีที่สุด ก็คือเขาจะต้องมีส่วนได้ส่วนเสียกับมัน พุดง่าย ๆ ก็คือ เขาต้องได้รับประโยชน์จากมัน ถ้าเขาไม่ได้รับประโยชน์จากมัน ก็ยากต่อการทำงานที่จะเกิดจิตสำนึก...”

(สุวโรจน์ สร้อยสุวรรณ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2551)

1.2 กลยุทธ์ดึงความสนใจและทำให้เกิดความอยากรู้

กลยุทธ์ดึงความสนใจและทำให้เกิดความอยากรู้ เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างสาร ที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ โดยในช่วงแรกจะนำเสนอสารที่สร้างความสงสัยให้กับประชาชน เพื่อดึงความสนใจและทำให้เกิดความอยากรู้อาสาที่นำเสนอคืออะไร ต่อจากนั้นจึงนำเสนอสารแบบเฉลยในภายหลังว่าสารที่นำเสนอไปในตอนแรกนั้นคืออะไร ซึ่งจะนำเสนอผ่านสื่อเดิมที่ใช้ในตอนแรก เช่น ในตอนแรกนำเสนอสารผ่านป้ายโฆษณา โปสเตอร์ และสโปตวิทยุว่า “ล้านแล้วจ้า” ให้คนเกิดความสงสัยก่อน หลังจากนั้นมาเฉลยผ่านป้ายโฆษณา โปสเตอร์ และสโปตวิทยุอีกครั้งว่า “ล้านแล้วจ้า” คือ จำนวนต้นตาลโตนดที่กำลังจะปลูกได้ครบ และต้องการเชิญชวนให้ประชาชนไปร่วมกันปลูกต้นตาลโตนด ในวันที่ทางจังหวัดได้จัดกิจกรรมการปลูกต้นตาลโตนดนั่นเอง

“...เราเริ่มต้นประชาสัมพันธ์ด้วยการสร้างความสงสัย ให้ประชาชนสงสัยว่าเราทำอะไรกัน แล้วก็ไปเฉลย และดึงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูก ดูแลรักษา และอนุรักษ์...”

(กิตติ พัฒนเจริญ, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2551)

1.3 กลยุทธ์การสร้างความน่าเชื่อถือ

กลยุทธ์การสร้างความน่าเชื่อถือนี้ใช้ในการสื่อสาร เพื่ออธิบายให้ประชาชนเห็นว่าทุกวันนี้ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีได้มีการลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว โดยการอ้างอิงสถิติการลดลงของจำนวนตาลโตนดที่ได้มีการสำรวจจากสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี หรือจากหน่วยงานอื่นๆ ที่สำรวจพบว่า จำนวนตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีลดลงไปกว่าครึ่งจากในอดีต และในอนาคตตาลโตนดอาจจะการสูญพันธุ์ได้ หากประชาชนไม่ช่วยกันอนุรักษ์ไว้ ซึ่งการอ้างอิงสถิตินี้เป็น การสร้างความน่าเชื่อถือและชี้ให้ประชาชนได้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ทำให้ประชาชนเกิดความตระหนัก และเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ในที่สุด

“...เราก็พยายามโปรโมทให้เห็นว่า อัตราการลดน้อยถอยลงมันเกิดขึ้นจริง ชี้ให้เห็นถึงสถิติของการลดลง การถดถอยของปริมาณตาลโตนดต่อปี ว่ามันเกิดขึ้นจริง โดยใช้สถิติมาพูด...”

(กรัณย์ สุทธธรรมณ์, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2551)

2. กลยุทธ์ด้านสื่อ

2.1 กลยุทธ์การใช้สื่อให้เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย

กลยุทธ์การใช้สื่อให้เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย เป็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดไปสู่ประชาชนโดยผ่านสื่อในท้องถิ่น เช่น เคเบิลทีวีท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุชุมชน สวท.เพชรบุรี เป็นต้น เพื่อสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้ และเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด ซึ่งการใช้สื่อในท้องถิ่นมีข้อดี คือ ทำให้เจาะจงกลุ่มเป้าหมายได้เฉพาะกลุ่ม ประหยัดค่าใช้จ่าย มีความใกล้ชิดกับประชาชน และสามารถเข้าถึงประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีได้ง่าย

“...สื่อที่สำคัญก็คือสื่อในท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นทั้ง 3 ฉบับ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์เพชรภูมิ หนังสือพิมพ์สาส์นมวลชน หนังสือพิมพ์ปฏิรูป ก็ให้การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และก็มีเคเบิลทีวีท้องถิ่น คือเพชรบุรีเคเบิลทีวีที่ช่วยกันประชาสัมพันธ์ ตลอดจนวิทยุท้องถิ่น สวท.เพชรบุรี วิทยุชุมชนต่างๆ ก็ได้มีการกระจายข่าวสารให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบเหมือนกันหมด โดยส่วนมากเชื่อว่าประชาชนกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ น่าจะรับรู้ในเรื่องนี้...”

(กรัณย์ สุทธธรรมณ์, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2551)

2.2 กลยุทธ์การใช้บุคคลที่น่าเชื่อถือ

กลยุทธ์การใช้บุคคลที่น่าเชื่อถือ จะใช้ปราชญ์ชาวบ้านในการสื่อสารกับประชาชนในเรื่องของการให้ความรู้เรื่องการเพาะเมล็ด การปลูก การดูแลรักษา และการใช้ประโยชน์จากตาลโตนด รวมถึงการเชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมอนุรักษ์ตาลโตนด เพราะปราชญ์ชาวบ้านเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ มีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับตาลโตนดเป็นอย่างดี และยังมีความใกล้ชิดกับประชาชนอีกด้วย

“...ต้นตาลต้นหนึ่งไม่ได้ปลูกกันง่าย ๆ มันมีกระบวนการ เราต้องเชิญปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาให้ความรู้แก่ประชาชน...”

(บรรเทิง นวมภักดี, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2551)

2.3 กลยุทธ์การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียง

กลยุทธ์การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงในที่นี้ หมายถึงการใช้ความน่าเชื่อถือของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี นายสยามพร ลิ้มไทย ในการสื่อสาร โดยให้ท่านเป็น Presenter ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดของจังหวัดเพชรบุรี มีหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ กับสื่อมวลชน ส่วนกลาง และประชาสัมพันธ์การอนุรักษ์ตาลโตนดของจังหวัดเพชรบุรีให้ประชาชนและคนทั่วไปได้รับทราบ นอกจากนี้เวลาจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับตาลโตนด ท่านก็จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย เช่น การป็นต้นตาลโตนด เป็นต้น

“...ท่านผู้ว่า สยามพร ลิ้มไทย ท่านมีส่วนมากเลยในการผลักดัน คือ ท่านเป็น Presenter ของโครงการ ท่านได้ป็นต้นตาลออกทีวี ท่านช่วยประชาสัมพันธ์โครงการ และท่านก็ได้ผลักดันการอนุรักษ์อย่างจริงจัง...”

(ธนัชพร ศรีฟ้า, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2551)

2.4 กลยุทธ์การใช้สื่อกิจกรรม

กลยุทธ์การใช้สื่อกิจกรรม นำมาใช้เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดในหลายๆ รูปแบบ เพราะกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตาลโตนด เช่น การปลูกต้นตาลโตนด การประกวดธิดาดตาล การประกอบอาหารจากตาลโตนด การแข่งขันแรลลี่ตาล เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้ประชาชนได้เข้ามาสัมผัสถึงวิถีชีวิตของคนเมืองตาลจริงๆ ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ได้เห็นคุณค่าของตาลโตนด และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดได้

“...เราเอาความสำคัญของโตนดมาทำเป็นกิจกรรม เช่น เอาโตนดมาทำแรลลี่ล้อโตนดเป็นของเล่น คือ เอาทางตาลมาเจาะรู แล้วเอาลูกตาลมาทำล้อ แล้วก็ลากเล่น เป็นแรลลี่ล้อโตนดได้ แล้วเราก็เอาคุณค่าของโตนดมาทำเป็นขนม ทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่มันเกิดประโยชน์ด้วย เกิดการมีรายได้ด้วย ให้มันรู้คุณค่าของตาล เช่น ต้นตาลประดิษฐ์ หรือหมวกที่ทำจากตาล เอาความสำคัญของตาลมาทำให้เกิดประโยชน์ พยายามสอดแทรกการมีกิจกรรมร่วมและประโยชน์ของต้นตาล...”

(บรรพต กำไลแก้ว, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2551)

2.5 กลยุทธ์การใช้เครือข่ายการสื่อสาร

กลยุทธ์การใช้เครือข่ายการสื่อสาร เป็นการใช้เครือข่ายการสื่อสารในการประชาสัมพันธ์และกระจายข้อมูลข่าวสารจากส่วนกลางคือจังหวัด ขยายต่อไปในระดับอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั้งหมดจังหวัด โดยเจ้าหน้าที่อบต. ก็จะร่วมมือกับกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในการกระจายข่าวสารไปสู่ประชาชนในพื้นที่ของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทั่วทั้งจังหวัด ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลนี้ถือเป็นองค์การสำคัญที่ช่วยในการกระจายข่าวสารให้ทั่วถึงประชาชน และผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมจากประชาชนได้เป็นอย่างดี

“...เราใช้เครือข่ายการสื่อสารทุกอำเภอ คือทางจังหวัดก็จะทำในภาพรวม แล้วกระจายข่าวสารลงไปในส่วนของอำเภอ อำเภอก็จะลงไปทำพื้นที่ของอำเภอ แล้วก็สื่อสารภายในพื้นที่ของอำเภอ ก็จะมีทั้งอบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็จะเข้ามามีส่วนร่วม โดยเครือข่ายการสื่อสารจะกระจายลงไปทุกหมู่บ้าน ทางหมู่บ้านก็กระจายข่าวสารผ่านทางกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทางตำบลก็กระจายข่าวสารผ่านทางอบต. คือเราจะประสานกันหมดจนกลายเป็นเครือข่ายการสื่อสาร...”

(กิตติ พัฒนเจริญ, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2551)

3. กลยุทธ์ด้านอื่นๆ

3.1 กลยุทธ์การสื่อสารด้วยความจริงใจ

กลยุทธ์การสื่อสารด้วยความจริงใจ เป็นกลยุทธ์ที่เจ้าหน้าที่อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใช้ในการสื่อสารกับประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง คือ ในการจะเชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมกันอนุรักษ์ หรือการเข้าไปพูดคุยเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศาลโตนนั่น จะต้องสื่อสารกับประชาชนด้วยความจริงใจ และทำให้ประชาชนเห็นว่าเรามีความปรารถนาดี ไม่ได้มาหลอกลวงแต่อย่างใด ซึ่งการสื่อสารด้วยความจริงใจนี้จะทำให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในระยะยาวได้อีกด้วย

“...บางทีเทคนิคในการพูดมันต้องใช้ความจริงใจ มันต้องไปดึงหัวใจของเขาออกมาพูดกัน แล้วเราก็ถอดหัวใจของเราออกมาพูดกัน ไม่ใช่ไปแปะๆ ข้างตัวเขา พออาบน้ำก็หมด และอย่าพูดเพื่อหลอกชาวบ้านไปวันๆ เราไม่ควรโกหกชาวบ้าน วันนี้เราต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าสิ่งที่เราพูด เราจริงใจ และสิ่งที่เราให้เขาทำ มันเกิดผลประโยชน์จริงๆ...”

(บรรพต กำไลแก้ว, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2551)

3.2 กลยุทธ์การสร้างความรู้สึกรักและหวงแหน

กลยุทธ์การสร้างความรู้สึกรักและหวงแหนนี้ เป็นการสื่อสารให้ประชาชนเห็นความสำคัญของศาลโตนตเมืองเพชรบุรีที่ให้คุณประโยชน์กับประชาชนชาวเพชรบุรีมาตั้งแต่เกิด จนเกิดเป็นการสะสมในเรื่องของคุณค่าจากศาลโตนต ซึ่งศาลโตนตมีบุญคุณกับประชาชนชาวเพชรบุรีมาช้านาน ดังนั้นประชาชนชาวเพชรบุรีจึงควรจะรู้สึกรักและหวงแหนศาลโตนต และควรมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนเมืองศาล

นอกจากนี้ยังสร้างความรู้สึกรักและหวงแหนด้วยการสื่อสารให้ประชาชนได้รับรู้ว่าศาลโตนตเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี และเป็นสิ่งที่มีคุณค่าอยู่กับจังหวัดเพชรบุรีมาช้านาน เพื่อให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของศาลโตนตในเรื่องของความ เป็นเอกลักษณ์และเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี ดังนั้นประชาชนจึงควรช่วยกันอนุรักษ์ศาลโตนตไว้เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีสืบต่อไป

“...เราต้องปลูกจิตสำนึกให้คนรู้สึกรักและหวงแหนตาล และให้เขากลับมามอง ความสำคัญของตาลที่เราเห็นมาตั้งแต่เกิด ต้องให้เขามองเห็นถึงคุณค่าของความเป็นคนเมือง ตาล ซึ่งตาลถือได้ว่าเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของคนเพชรบุรี...”

(บรรพต กำไลแก้ว, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2551)

“...เราจะโน้มน้าวใจให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของต้นตาล และให้เห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ การรักษาไว้ซึ่งต้นไม้ท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดของเรา...”

(กัณย์ สุทธารมณ, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2551)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีที่จะทำให้ตาลโตนตเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป

1. การใช้สื่อส่วนกลาง

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนตมีความ คิดเห็นว่า การที่จะทำให้ประชาชนทั่วไปรู้จักตาลโตนตและเห็นคุณค่าของตาลโตนตได้นั้น จะต้อง ใช้สื่อส่วนกลางหรือสื่อกระแสหลัก เช่น สื่อโทรทัศน์ช่อง 3, 5, 7, 9, NBT, TPBS หรือหนังสือพิมพ์ ส่วนกลาง เช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ เป็นต้น โดยจะใช้สื่อเหล่านี้ในการกระจายข้อมูล ข่าวสารที่เกี่ยวกับตาลโตนตไปสู่ประชาชนทั่วทั้งประเทศ ทั้งในเรื่องของคุณค่า คุณประโยชน์ที่ได้รับจากตาลโตนต และยังสามารถเชิญชวนให้มาช่วยกันอนุรักษ์ตาลโตนตได้อีกด้วย

“...เราก็ควรจะใช้สื่อส่วนกลาง เช่น สื่อหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง สื่อโทรทัศน์ส่วนกลาง เพื่อ จะให้คนได้รู้ได้เห็นว่ามีกิจกรรมอะไร เป็นการให้ข้อมูลด้วย เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว คือเน้นการใช้สื่อส่วนกลางเพื่อสร้างความเข้าใจ และให้ข้อมูลกับประชาชนทั่วประเทศ...”

(กิตติ พัฒนเจริญ, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2551)

“...ต้องอธิบายทางสื่อ ออกทีวีช่องหลักๆ มีการเชิญชวน พูดถึงประโยชน์ที่ได้จากต้นตาล มันได้อะไรบ้าง ทั้งในเชิงอนุรักษ์และเชิงผลผลิต...”

(วิทยา รัตนศิริวัฒน์, สัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2551)

2. การให้ข้อมูลความรู้ จากการรวบรวมองค์ความรู้จากประชาชนชาวบ้าน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดมีความคิดเห็นว่า ควรจะมีการรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับตาลโตนด ทั้งในเรื่องของการเพาะ การปลูก การดูแลรักษา คุณประโยชน์ เป็นต้น โดยการรวบรวมจากผู้ที่มีความรู้หรือประชาชนชาวบ้านที่มีความรู้จริงในเรื่องเหล่านี้ แล้วนำเสนอออกมาในรูปแบบของสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ แผ่นพับ คู่มือ สารคดี การสาธิต การจัดงาน การบรรยาย เป็นต้น

“...เราควรทำแผ่นพับหรือเว็บไซต์ จากการรวบรวมความรู้จากคนที่มีความรู้จริงๆ หรือประชาชนชาวบ้าน โดยมีแนววิชาการในส่วนของเกษตรจังหวัด หรือคนที่มีความรู้ในเชิงการใช้ประโยชน์ที่เป็นจริง ไม่ใช่องค์ความรู้ของชาวบ้านที่ถูกบังคับบั้ง...”

(สุวโรจน์ ศรีอัยสุวรรณ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2551)

“...ต้องมีการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับตาลโตนด ที่สามารถปฏิบัติได้ ให้ครบทุกกลุ่มเป้าหมาย น่าจะทำเป็นคู่มือ หรือทำเป็นสารคดีให้ความรู้...”

(เชิดชัย ฤทธิ์แพง, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2551)

“...สำหรับตนเอง ลูกก็จะบรรยาย ให้ความรู้ ให้ข้อมูล กับคนอื่นเขา ตามความเป็นจริง...”

(ถนอม ภูเงิน, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2551)

ความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนด

1. ความตระหนักถึงปัญหาการลดลงของตาลโตนด

กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนดได้มีการตระหนักถึงปัญหาการลดลงของตาลโตนดที่เกิดขึ้นในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้เริ่มรับรู้และตระหนักถึงปัญหานี้มาประมาณ 4 – 5 ปีแล้ว โดยการรับรู้จากส่วนราชการและรับรู้เองด้วยการสำรวจจำนวนต้นตาลโตนดในบริเวณท้องที่ของตนเอง พบว่าต้นตาลโตนดมีจำนวนลดลงไปมาก ทำให้กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนด หันมาช่วยกันอนุรักษ์และส่งเสริมให้ประชาชนและเกษตรกรช่วยกันปลูกต้นตาลโตนดให้เพิ่มมากขึ้น

“...เรารู้ว่ามันลด มันลดมาได้ 4-5 ปีแล้วละ ส่วนใหญ่เราก็สำรวจเองบ้าง สํารวจจากแหล่งที่มันเคยมีอยู่ในอำเภของเรา...”

(พงศธร มีลี, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2551)

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ยังพบปัญหาว่า ในปัจจุบันคนขึ้นตาลเพื่อทำน้ำตาลก็มีจำนวนลดน้อยลงด้วยเช่นกัน คนขึ้นตาลในปัจจุบันส่วนใหญ่อายุมากกันหมดแล้ว ส่วนพวกคนหนุ่มสาวก็ไม่อยากทำอาชีพนี้ เพราะเป็นอาชีพที่เสี่ยง อายุเพื่อน และคิดว่าอาชีพอื่นมีรายได้ที่ดีกว่า จึงไปทำงานในกรุงเทพมหานครกันหมด ทำให้ไม่มีการสืบทอดวิธีการขึ้นตาลไปสู่คนรุ่นหลัง และถ้าหมดคนขึ้นตาลรุ่นนี้ก็อาจจะไม่มีคนขึ้นตาลอีกต่อไป และเมื่อไม่มีคนขึ้นตาลก็ส่งผลให้น้ำตาลโตนดแท้ๆ ในปัจจุบันหาได้ยาก

“...คนหนุ่มคนสาวเขาไม่ทำกัน เพราะทำอย่างอื่นรายได้มันดีกว่า บางคนคิดว่ามันเสี่ยงเลยไม่อยากทำ...”

(พงศธร มีลี, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2551)

“...มันไม่มีคนทำ เด็กจบป.ตรีมีใครขึ้นตาลบ้าง เด็กจบอนุปริญญา จบปวส.มีไหม ก็ไม่มีเด็กสมัยก่อนเรียนราชภัฏ เป็นครู เป็นอาจารย์ เขายังช่วยพ่อแม่ขึ้นตาล สมัยนี้รู้ว่าพ่อแม่ทำตาล ก็อายุเพื่อน หนีไปอยู่หอพัก หนีไปทำงานในเมือง วิถีชีวิตมันก็เลยเปลี่ยนไป คนขึ้นตาลก็เหลือไม่ถึง 5 เปอร์เซ็นต์...”

(จรัส มีลี, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2551)

2. ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพที่เกิดจากปัญหาการลดลงของตาลโตนด

จากปัญหาการลดลงของจำนวนตาลโตนด ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนดในเรื่องของวัตถุดิบที่ไม่เพียงพอในการผลิต ทำให้ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ไม่พอขาย เพราะความต้องการของตลาดยังมีมากอยู่ แต่เมื่อวัตถุดิบไม่พอก็ไม่สามารถผลิตได้ตามความต้องการของตลาด ทำให้ขาดรายได้ในส่วนที่ควรจะได้ไป

“...ปัญหาก็คือของมันจะน้อยลง ของมันจะไม่พอขาย เพราะวัตถุดิบมันไม่เพียงพอ...”

(พงศธร มีลี, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2551)

“...ส่งผลเรื่องวัตุดิบไม่เพียงพอ ขนาดในฤดูกาลของมันเองยังไม่เพียงพอเลย คนเพชร
เองก็ยังไม่พอจะกินเลย...”

(จำรัส มีลี, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2551)

3. ปฏิกริยาหรือวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ปัญหาการลดลงของตาลโตนดเป็นปัญหาระยะยาวที่ต้องใช้เวลาในการแก้ไข ดังนั้นการ
แก้ไขปัญหาดังกล่าวทางกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนดจึงเริ่มจากการเชิญชวนให้
ชาวบ้านมาช่วยกันปลูก ช่วยกันอนุรักษ์ โดยชี้ให้เห็นถึงประโยชน์หลากหลายที่ได้จากตาลโตนด
นอกจากนี้ทางกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนดยังเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาเมล็ดพันธุ์
ตาลโตนดที่ใช้ในการปลูกต้นตาลโตนดส่งให้กับทางจังหวัด เพื่อนำไปใช้ในโครงการรณรงค์ของ
ทางจังหวัด เพราะกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนดเหล่านี้จะมีความรู้ในเรื่องของเมล็ดพันธุ์
ตาลโตนดเป็นอย่างดี จึงคอยช่วยเหลือในการจัดหาเมล็ดพันธุ์ รวมถึงการให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับ
ตาลโตนดแก่ทางจังหวัดได้อีกด้วย

“...การแก้ปัญหาจริงๆ ก็คือต้องบอกประโยชน์ของตาลโตนดว่ามันมีประโยชน์อย่างไร
บ้าง ประโยชน์จากต้นตาลมันมีเยอะ แต่เขาไม่รู้ ต้องสอนตรงนี้ก่อน แล้วส่งเสริมหรือเชิญชวนให้
เขาปลูก คือบอกไปเลยว่าตาลมีประโยชน์อย่างไร และส่วนไหนนำไปใช้ประโยชน์อย่างไรได้บ้าง
ตั้งแต่ปลูกขึ้นไปเลย ถ้าทำแบบนี้ก่อนก็จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ขึ้นมาได้...”

(พงศธร มีลี, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2551)

“...ทางเราก็จะจัดหาเมล็ดพันธุ์ให้จังหวัด เพราะเราคลุกคลีอยู่กับตาล เราก็จะรู้ว่าจะหา
เมล็ดพันธุ์ตรงไหน อย่างไร แล้วก็ส่งไปให้เขา...”

(จำรัส มีลี, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2551)

ส่วนที่ 2 ศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาในส่วนนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 400 คน ผลการวิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยที่เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ข้อมูลลักษณะทางประชากร ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด ข้อมูลการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด และข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด ซึ่งจะแสดงผลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอข้อมูลด้วยตารางแจกแจงความถี่

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยที่เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 – 3 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด การรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

1. ข้อมูลลักษณะทางประชากร

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	142	35.5
หญิง	258	64.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15 – 24 ปี	184	46.0
25 – 34 ปี	109	27.3
35 – 44 ปี	51	12.8
45 – 54 ปี	32	8.0
55 ปีขึ้นไป	24	6.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่งมีอายุอยู่ในช่วง 15 – 24 ปี รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุอยู่ในช่วง 25 – 34 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	8	2.0
ประถมศึกษา	39	9.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	34	8.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	72	18.0
อนุปริญญา / ปวส.	35	8.8
ปริญญาตรี	200	50.0
สูงกว่าปริญญาตรี	12	3.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งมีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เรียน

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นักเรียน / นักศึกษา	143	35.8
ค้าขาย / ประกอบกิจการส่วนตัว	53	13.3
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	63	15.8
พนักงานบริษัทเอกชน	48	12.0
เกษตรกร	5	1.3
รับจ้าง	75	18.8
แม่บ้าน / พ่อบ้าน	8	2.0
อื่นๆ	5	1.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียน / นักศึกษา รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง และรับราชการ / รัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร และอื่นๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ระบุไว้ ดังนี้คือ ทนายความ, นักการเมืองท้องถิ่น, ฝึกงาน และว่างงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	32	8.0
ไม่เกิน 5,000 บาท	176	44.0
5,001 – 10,000 บาท	94	23.5
10,001 – 15,000 บาท	51	12.8
15,001 – 20,000 บาท	24	6.0
20,001 บาทขึ้นไป	23	5.8
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่งมีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 5,001 – 10,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป

2. ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด

ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่อมวลชนในท้องถิ่น

สื่อมวลชน ในท้องถิ่น	ความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสาร					ค่าเฉลี่ย (1 - 5)	ส่วนเบี่ยง เบน มาตรฐาน	ระดับ การรับรู้ ข่าวสาร
	บ่อย มาก	บ่อย	ปาน กลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย			
เพชรบุรีเคเบิลทีวี (PCTV)	18 (4.5)	78 (19.5)	104 (26.0)	82 (20.5)	118 (29.5)	2.49	1.23	ต่ำ
FM 95.75 MHz สวท.เพชรบุรี	40 (10.0)	90 (22.5)	114 (28.5)	97 (24.3)	59 (14.8)	2.89	1.20	ปาน กลาง
วิทยุชุมชน	24 (6.0)	87 (21.8)	134 (33.5)	99 (24.8)	56 (14.0)	2.81	1.11	ปาน กลาง
หนังสือพิมพ์ เพชรภูมิ	32 (8.0)	96 (24.0)	141 (35.3)	87 (21.8)	44 (11.0)	2.96	1.10	ปาน กลาง
หนังสือพิมพ์ สารสินมวลชน	21 (5.3)	56 (14.0)	138 (34.5)	102 (25.5)	83 (20.8)	2.57	1.12	ต่ำ
หนังสือพิมพ์ ปฏิรูป	13 (3.3)	47 (11.8)	113 (28.3)	108 (27.0)	119 (29.8)	2.32	1.12	ต่ำ

จากตารางที่ 14 พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่อมวลชนในท้องถิ่นนั้น กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์เพชรภูมิมากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ FM 95.75 MHz สวท.เพชรบุรี ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ปฏิรูปน้อยที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ

ตารางที่ 15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อบุคคลในท้องถิ่น

สื่อบุคคล ในท้องถิ่น	ความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสาร					ค่าเฉลี่ย (1 - 5)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การรับรู้ ข่าวสาร
	บ่อย มาก	บ่อย	ปาน กลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย			
บุคคลใน ครอบครัว	47 (11.8)	90 (22.5)	141 (35.3)	76 (19.0)	46 (11.5)	3.04	1.16	ปาน กลาง
เพื่อน / เพื่อนบ้าน	31 (7.8)	99 (24.8)	122 (30.5)	95 (23.8)	53 (13.3)	2.90	1.15	ปาน กลาง
ครู / อาจารย์	23 (5.8)	91 (22.8)	128 (32.0)	82 (20.5)	76 (19.0)	2.76	1.17	ปาน กลาง
ปราชญ์ชาวบ้าน	15 (3.8)	59 (14.8)	159 (39.8)	98 (24.5)	69 (17.3)	2.63	1.05	ปาน กลาง
กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน	19 (4.8)	64 (16.0)	129 (32.3)	112 (28.0)	76 (19.0)	2.59	1.11	ต่ำ
เจ้าหน้าที่อบต.	14 (3.5)	72 (18.0)	128 (32.0)	99 (24.8)	87 (21.8)	2.57	1.12	ต่ำ

จากตารางที่ 15 พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อบุคคลในท้องถิ่นนั้น กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารจากบุคคลในครอบครัวมากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ เพื่อน / เพื่อนบ้าน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารจากเจ้าหน้าที่อบต. น้อยที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น

สื่อเฉพาะกิจ ในท้องถิ่น	ความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสาร					ค่าเฉลี่ย (1 - 5)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การรับรู้ ข่าวสาร
	บ่อย มาก	บ่อย	ปาน กลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย			
วารสาร ประชาสัมพันธ์ ของอบต.	16 (4.0)	64 (16.0)	133 (33.3)	84 (21.0)	103 (25.8)	2.52	1.15	ต่ำ
หนังสือ ตาลเมืองเพชร	17 (4.3)	59 (14.8)	129 (32.3)	86 (21.5)	109 (27.3)	2.47	1.16	ต่ำ
ป้ายโฆษณา / โปสเตอร์	27 (6.8)	90 (22.5)	157 (39.3)	81 (20.3)	45 (11.3)	2.93	1.07	ปาน กลาง
หอกระจายข่าว	24 (6.0)	94 (23.5)	147 (36.8)	84 (21.0)	51 (12.8)	2.89	1.09	ปาน กลาง
การจัดกิจกรรม รณรงค์	19 (4.8)	82 (20.5)	148 (37.0)	105 (26.3)	46 (11.5)	2.81	1.04	ปาน กลาง
นิทรรศการ	7 (1.8)	71 (17.8)	134 (33.5)	107 (26.8)	81 (20.3)	2.54	1.06	ต่ำ

จากตารางที่ 16 พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่นนั้น กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารจากป้ายโฆษณา / โปสเตอร์มากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ หอกระจายข่าว ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารจากหนังสือตาลเมืองเพชรน้อยที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ

ตารางที่ 17 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่ออินเทอร์เน็ต

สื่ออินเทอร์เน็ต	ความบ่อยครั้งในการรับรู้ข่าวสาร					ค่าเฉลี่ย (1 - 5)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้ข่าวสาร
	บ่อยมาก	บ่อย	ปานกลาง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย			
เว็บไซต์ตาลเมืองเพชร http://tontan.igetweb.com	14 (3.5)	40 (10.0)	94 (23.5)	82 (20.5)	170 (42.5)	2.12	1.17	ต่ำ
เว็บไซต์จังหวัดเพชรบุรี http://www.phetchaburi.go.th	13 (3.3)	58 (14.5)	99 (24.8)	104 (26.0)	126 (31.5)	2.32	1.16	ต่ำ
เว็บไซต์เกษตรจังหวัดเพชรบุรี http://phetchaburi.doae.go.th	9 (2.3)	41 (10.3)	86 (21.5)	97 (24.3)	167 (41.8)	2.07	1.12	ต่ำ
เว็บไซต์เพชรบุรีเคเบิลทีวี http://www.cablephet.com	9 (2.3)	39 (9.8)	75 (18.8)	97 (24.3)	180 (45.0)	2.00	1.11	ต่ำ

จากตารางที่ 17 พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารจากเว็บไซต์จังหวัดเพชรบุรีมากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ รองลงมาคือ เว็บไซต์ตาลเมืองเพชร ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ และกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารจากเว็บไซต์เพชรบุรีเคเบิลทีวีน้อยที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่อประเภทต่างๆ

การรับรู้ข่าวสารจากสื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้ข่าวสาร
สื่อมวลชนในท้องถิ่น	2.67	0.90	ปานกลาง
สื่อบุคคลในท้องถิ่น	2.75	0.86	ปานกลาง
สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น	2.69	0.86	ปานกลาง
สื่ออินเทอร์เน็ต	2.13	1.05	ต่ำ

จากตารางที่ 18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่อบุคคลในท้องถิ่นมากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น และสื่อมวลชนในท้องถิ่น ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศาลโตนด จากสื่อรวมทุกประเภท

ระดับการรับรู้ข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สูงมาก	9	2.3
สูง	48	12.0
ปานกลาง	128	32.0
ต่ำ	144	36.0
ต่ำมาก	71	17.8
รวม	400	100.0
ค่าเฉลี่ย = 2.56 (ต่ำ)		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.77		

จากตารางที่ 19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศาลโตนดอยู่ในระดับต่ำ มากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับสูงมาก น้อยที่สุด โดยภาพรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับต่ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ข้อมูลการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด

ตารางที่ 20 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด

ประเด็นการรับรู้ประโยชน์	ระดับครั้งในการรับรู้ประโยชน์					ค่าเฉลี่ย (1 - 5)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้ประโยชน์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. จากตาลโตนดใช้เป็นยาแก้โรคตามขมยได้	21 (5.3)	83 (20.8)	139 (34.8)	81 (20.3)	76 (19.0)	2.73	1.15	ปานกลาง
2. ซ่อดอกตัวผู้ของตาลโตนดใช้เป็นส่วผสมในการทำยาบำรุงกำลังได้	25 (6.3)	85 (21.3)	143 (35.8)	76 (19.0)	71 (17.8)	2.79	1.15	ปานกลาง
3. หัวตาลโตนดนำมาทำแกงคั่วได้	187 (46.8)	124 (31.0)	62 (15.5)	16 (4.0)	11 (2.8)	4.15	1.01	สูง
4. ตาลโตนดนำมาทำขนมหวานได้	271 (67.8)	87 (21.8)	32 (8.0)	8 (2.0)	2 (0.5)	4.54	0.77	สูงมาก
5. ลำต้นของตาลโตนดนำมาทำเฟอร์นิเจอร์ได้	230 (57.5)	100 (25.0)	50 (12.5)	15 (3.8)	5 (1.3)	4.34	0.92	สูงมาก
6. ใบตาลแก่ใช้มุงหลังคาบ้านได้	178 (44.5)	128 (32.0)	74 (18.5)	16 (4.0)	4 (1.0)	4.15	0.93	สูง
7. ใบตาลอ่อนใช้ทำหมวกหรือกระเป๋าได้	154 (38.5)	139 (34.8)	82 (20.5)	14 (3.5)	11 (2.8)	4.03	0.99	สูง
8. ไม้ตาลโตนดใช้ทำของชำร่วยได้	176 (44.0)	115 (28.8)	81 (20.3)	23 (5.8)	5 (1.3)	4.09	0.99	สูง
9. ใบตาลโตนดนำมาทำปุ๋ยพืชสดได้	66 (16.5)	109 (27.3)	150 (37.5)	44 (11.0)	31 (7.8)	3.34	1.11	ปานกลาง
10. ซ่อดอกตาลโตนดตากแห้งนำมาทำพินได้	101 (25.3)	134 (33.5)	111 (27.8)	33 (8.3)	21 (5.3)	3.65	1.10	สูง
11. การอนุรักษ์ตาลโตนดทำให้มีตาลโตนดเพิ่มมากขึ้น	199 (49.8)	113 (28.3)	72 (18.0)	11 (2.8)	5 (1.3)	4.22	0.92	สูง
12. การอนุรักษ์ตาลโตนดทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นคงอยู่	211 (52.8)	118 (29.5)	57 (14.3)	11 (2.8)	3 (0.8)	4.31	0.87	สูงมาก

ตารางที่ 20 (ต่อ) จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตเนด

ประเด็นการรับรู้ประโยชน์	ระดับครั้งในการรับรู้ประโยชน์					ค่าเฉลี่ย (1 - 5)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้ประโยชน์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
13. การอนุรักษ์ตาลโตเนดทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน	140 (35.0)	135 (33.8)	99 (24.8)	21 (5.3)	5 (1.3)	3.96	0.96	สูง
14. ตาลโตเนดเป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี	220 (55.0)	106 (26.5)	65 (16.3)	6 (1.5)	3 (0.8)	4.33	0.85	สูงมาก
15. ตาลโตเนดเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี	266 (66.5)	72 (18.0)	43 (10.8)	12 (3.0)	7 (1.8)	4.44	0.92	สูงมาก

จากตารางที่ 20 พบว่า การรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตเนด ที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้มากที่สุดคือ ตาลโตเนดนำมาทำขนมหวานได้ ซึ่งการรับรู้อยู่ในระดับสูงมาก รองลงมาคือ ตาลโตเนดเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งการรับรู้อยู่ในระดับสูงมากเช่นเดียวกัน และการรับรู้ประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ น้อยที่สุดคือ รากตาลโตเนดใช้เป็นยาแก้โรคตานขโมยได้ ซึ่งการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการรับรู้ประโยชน์ในการ
อนุรักษ์ศาลโตนด

ระดับการรับรู้ประโยชน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สูงมาก	146	36.5
สูง	167	41.8
ปานกลาง	73	18.3
ต่ำ	13	3.3
ต่ำมาก	1	0.3
รวม	400	100.0
ค่าเฉลี่ย = 3.94 (สูง)		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.65		

จากตารางที่ 21 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ศาลโตนดอยู่ในระดับสูง มากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ประโยชน์อยู่ในระดับสูงมาก และกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ประโยชน์อยู่ในระดับต่ำมาก น้อยที่สุด โดยภาพรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ประโยชน์อยู่ในระดับสูง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด	ใช่	ไม่ใช่
1. ท่านเคยเข้าร่วมปลูกต้นตาลโตนด	243 (60.8)	157 (39.3)
2. ท่านเคยเพาะต้นกล้าตาลโตนด	171 (42.8)	229 (57.3)
3. ท่านดูแลรักษาต้นตาลโตนดที่ปลูกไปแล้ว	192 (48.0)	208 (52.0)
4. ท่านเชิญชวนผู้อื่นมาร่วมปลูกต้นตาลโตนด	229 (57.3)	171 (42.8)
5. ท่านเคยห้ามผู้อื่นไม่ให้ตัดต้นตาลโตนด	204 (51.0)	196 (49.0)
6. ท่านเคยบอกกล่าวผู้อื่นว่าตาลโตนดใกล้จะสูญพันธุ์	251 (62.8)	149 (37.3)
7. ท่านเคยเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด	156 (39.0)	244 (61.0)
8. ท่านเคยเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด	169 (42.3)	231 (57.8)
9. ท่านเคยร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด	157 (39.3)	243 (60.8)
10. ท่านเคยเข้าชมนิทรรศการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด	234 (58.5)	166 (41.5)
11. ท่านมักรับฟังข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์ตาลโตนด	276 (69.0)	124 (31.0)
12. ท่านช่วยเผยแพร่โครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดให้ผู้อื่นทราบ	211 (52.8)	189 (47.3)

จากตารางที่ 22 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด เรื่องการรับฟังข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์ตาลโตเนดมากที่สุด รองลงมาคือ การบอกกล่าวผู้อื่นว่าตาลโตเนดใกล้จะสูญพันธุ์ และการเข้าร่วมปลูกต้นตาลโตเนด ตามลำดับ

ส่วนเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด รองลงมาคือ การร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตเนด และการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สูง	124	31.0
ปานกลาง	165	41.3
ต่ำ	111	27.8
รวม	400	100.0
ค่าเฉลี่ย = 6.23 (ปานกลาง)		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.68		

จากตารางที่ 23 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดอยู่ในระดับปานกลาง มากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง และกลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ น้อยที่สุด โดยภาพรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (การทดสอบสมมติฐาน)

สมมติฐานข้อที่ 1 การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 24 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่อประเภทต่างๆ กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์	P	ระดับความสัมพันธ์
การรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนในท้องถิ่น	0.318***	0.000	ต่ำ
การรับรู้ข่าวสารจากสื่อบุคคลในท้องถิ่น	0.196***	0.000	ต่ำมาก
การรับรู้ข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น	0.278***	0.000	ต่ำ
การรับรู้ข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ต	0.135**	0.007	ต่ำมาก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 24 พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดจากสื่อประเภทต่างๆ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด ดังนี้

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่อมวลชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดจากสื่อมวลชนในท้องถิ่นมาก จะรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดมากตามไปด้วย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่อบุคคลในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดจากสื่อบุคคลในท้องถิ่นมาก จะรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดมากตามไปด้วย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำมาก

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดจากสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่นมาก จะรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดมากตามไปด้วย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่ออินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดจากสื่ออินเทอร์เน็ตมาก จะรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดมากตามไปด้วย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่อรวมทุกประเภท กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับ การรับรู้ประโยชน์	P	ระดับ ความสัมพันธ์
การรับรู้ข่าวสาร	0.271***	0.000	ต่ำ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 25 พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดมาก จะรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดมากตามไปด้วย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**สมมติฐานข้อที่ 2 การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์ศาลาโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี**

ตารางที่ 26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศาลาโตนด
จากสื่อประเภทต่างๆ กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลาโตนด

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วม	P	ระดับ ความสัมพันธ์
การรับรู้ข่าวสารจาก สื่อมวลชนในท้องถิ่น	0.463***	0.000	ปานกลาง
การรับรู้ข่าวสารจาก สื่อบุคคลในท้องถิ่น	0.413***	0.000	ปานกลาง
การรับรู้ข่าวสารจาก สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น	0.489***	0.000	ปานกลาง
การรับรู้ข่าวสารจาก สื่ออินเทอร์เน็ต	0.304***	0.000	ต่ำ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 26 พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศาลาโตนดจากสื่อประเภท
ต่างๆ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลาโตนด ดังนี้

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศาลาโตนด จากสื่อมวลชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์
กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลาโตนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดย
ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการ
อนุรักษ์ศาลาโตนดจากสื่อมวลชนในท้องถิ่นมาก จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลาโตนดมากตามไป
ด้วย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อบุคคลในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อบุคคลในท้องถิ่นมาก จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนดมากตามไปด้วย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนดจากสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่นมาก จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนดมากตามไปด้วย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่ออินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่ออินเทอร์เน็ตมาก จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนดมากตามไปด้วย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด จากสื่อรวมทุกประเภท กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วม	P	ระดับ ความสัมพันธ์
การรับรู้ข่าวสาร	0.490***	0.000	ปานกลาง

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 27 พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปได้ในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนดมาก จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนดมากตามไปด้วย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**สมมติฐานข้อที่ 3 การรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์ศาลาโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี**

ตารางที่ 28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ศาลาโตนด กับ
การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลาโตนด

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วม	P	ระดับ ความสัมพันธ์
การรับรู้ประโยชน์	0.326***	0.000	ต่ำ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 28 พบว่า การรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ศาลาโตนด มีความสัมพันธ์กับการ
มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลาโตนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตาม
สมมติฐานข้อที่ 3 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้
ประโยชน์ในการอนุรักษ์ศาลาโตนดมาก จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลาโตนดมากตามไปด้วย และ
ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี” มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

สมมติฐานการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี
2. การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี
3. การรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี สื่อมวลชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนด รวมทั้งหมด 12 ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาสรุปและรวบรวมเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสาร

ส่วนที่ 2 ศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 400 คน โดยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายข้อมูลลักษณะทางประชากร ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด ข้อมูลการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด และข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด รวมทั้งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 – 3 ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

1. จุดเริ่มต้นและความเป็นมาของการอนุรักษ์ตาลโตนด

ต้นตาลหรือตาลโตนดเป็นต้นไม้สัญลักษณ์หรือเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี แต่จากการสำรวจของสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2538 พบว่าต้นตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีมีเหลืออยู่ประมาณ 500,000 ต้น เพราะความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม จึงทำให้ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีได้ลดจำนวนลงเรื่อยๆ ซึ่งหากไม่มีการอนุรักษ์ก็อาจจะทำให้ตาลโตนดสูญพันธุ์ไปจากจังหวัดเพชรบุรีก็เป็นได้ ดังนั้น สมาคมชาวเพชรบุรีจึงได้ร่วมกับจังหวัดเพชรบุรีจัดทำโครงการปลูกตาลล้านต้นในระยะเวลา 3 ปี เริ่มตั้งแต่ปี 2549 – 2551 เพื่อเพิ่มจำนวนต้นตาลโตนดเมืองเพชรบุรีให้มีมากขึ้น และเพื่อรักษาเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

2. วัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด

- 2.1 เพื่อเพิ่มปริมาณต้นตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีให้มากขึ้น
- 2.2 เพื่อให้ต้นตาลหรือตาลโตนดเป็นเอกลักษณ์อยู่คู่กับเมืองเพชรบุรีสืบไป
- 2.3 เพื่อสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในเรื่องของการเพิ่มพื้นที่ในการปลูกป่าเพื่อลดปัญหาโลกร้อน
- 2.4 เพื่อร่วมเทิดพระเกียรติและเฉลิมฉลองในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ในเดือนมิถุนายน ปี 2549
- 2.5 เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนโดยทั่วไป ตั้งแต่เยาวชนไปจนถึงราษฎรทุกส่วน ให้เห็นความสำคัญของต้นตาลโตนด
- 2.6 เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากต้นตาลโตนด

2.7 เพื่อส่งเสริมอาชีพของชาวเมืองเพชรบุรีให้มีวิถีปฏิบัติปรุงอาหาร นับตั้งแต่อาหารคาวจนถึงอาหารหวานที่ทำจากลูกตาลโตนด

2.8 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์หรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดเพชรบุรี

2.9 เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีทุกคนและทุกหน่วยงาน

3. ขั้นตอนการดำเนินงาน

3.1 กำหนดเป้าหมายและจัดหางบประมาณ

3.2 หาพื้นที่ในการปลูก / จัดหาเมล็ดพันธุ์

3.3 กระจายข่าวสารจากส่วนกลางลงสู่อำเภอและอบต.ทั่วทั้งจังหวัด

3.4 ประชาสัมพันธ์ข่าวสารการอนุรักษ์ตาลโตนด

3.5 จัดกิจกรรมการปลูกร่วมกัน

3.6 ติดตามผลและดูแลรักษา

4. แกนนำในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด (ผู้ส่งสาร)

สมาคมชาวเพชรบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และหน่วยงานราชการต่างๆ ซึ่งแกนนำหลักๆ เหล่านี้มีหน้าที่ในการสร้างความเข้าใจกับประชาชน ให้ความรู้ เชิญชวน และกระจายข่าวสารในการรณรงค์ให้ประชาชนมามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด

5. เนื้อหาสารที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด (สาร)

5.1 เน้นในเรื่องประโยชน์ของตาลโตนดและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของตาลโตนด

5.2 เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด

5.3 การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ

5.4 สร้างความตระหนักรู้ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่นๆ ตามมา

6. สื่อที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด (สื่อ / ช่องทางการสื่อสาร)

6.1 สื่อมวลชนในท้องถิ่น

สื่อมวลชนในท้องถิ่นเป็นสื่อหลักที่ใช้ในการกระจายข่าวสารการอนุรักษ์ตาลโตนดไปสู่ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เพราะสื่อมวลชนในท้องถิ่นเป็นสื่อที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ซึ่งสื่อมวลชนในท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสารนั้นมีทั้งเคเบิลทีวีท้องถิ่น วิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น วิทยุชุมชน และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

6.2 สื่อบุคคลในท้องถิ่น

สื่อบุคคลในท้องถิ่นเป็นสื่อที่ใช้ในการโน้มน้าวใจ และเชิญชวนประชาชนให้มามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด ซึ่งสื่อบุคคลในท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ เจ้าหน้าที่อบต. กำนันผู้ใหญ่บ้าน ราษฎรชาวบ้าน ครู อาจารย์ เพื่อนบ้าน และบุคคลในครอบครัว

6.3 สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น

สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่นเป็นสื่อที่ใช้ในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด ซึ่งสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสาร มีดังนี้คือ หนังสือเล่มเล็ก “ตาลเมืองเพชร” ป้ายโฆษณา โปสเตอร์ และการจัดกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังมีวารสารประชาสัมพันธ์ของอบต. หอกระจายข่าว และการจัดนิทรรศการ เป็นต้น

6.4 สื่ออินเทอร์เน็ต

สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อใหม่ที่นำมาใช้ในการสื่อสาร โดยการนำเสนอข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตนี้ ได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของการอนุรักษ์ตาลโตนด ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับตาลโตนด ซึ่งทางจังหวัดเพชรบุรีได้จัดทำเป็นเว็บไซต์ โดยใช้ชื่อว่าเว็บไซต์ตาลเมืองเพชร (<http://tontan.igetweb.com>) นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์ของจังหวัดเพชรบุรี (<http://www.phetchaburi.go.th>) เว็บไซต์ของสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี (<http://phetchaburi.doae.go.th>) เว็บไซต์ของเพชรบุรีเคเบิลทีวี (<http://www.cablephet.com>) และเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี

นอกจากสื่อในท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสารกับประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีแล้ว ทางจังหวัดเพชรบุรียังได้ใช้สื่อส่วนกลางในการสื่อสารกับประชาชนทั่วทั้งประเทศอีกด้วย ซึ่งสื่อส่วนกลางนี้ใช้ในการสื่อสารเพื่อให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดแก่ประชาชนทั่วทั้งประเทศ โดยสื่อส่วนกลางนี้ใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ ช่อง 3 5 7 9 NBT และ TPBS และสื่อหนังสือพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์แนวหน้า หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ และหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

7. กลุ่มเป้าหมายในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด (ผู้รับสาร)

กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี โดยเน้นไปที่กลุ่มเยาวชน
กลุ่มเป้าหมายรอง คือ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว

8. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ

- 8.1 งบประมาณในการซื้อสื่อมีจำกัด
- 8.2 คุณสมบัติทางพฤกษศาสตร์ของตาลโตนด
- 8.3 ขาดการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องจากประชาชน

กลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

1. กลยุทธ์ด้านสาร

1.1 กลยุทธ์การชี้ให้เห็นประโยชน์

กลยุทธ์นี้ถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญมากที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี เพราะเมื่อประชาชนรู้ว่าจะได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์ ก็จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มากยิ่งขึ้น

1.2 กลยุทธ์ดึงความสนใจและทำให้เกิดความอยากรู้

กลยุทธ์นี้ใช้ในการสร้างสาร โดยในช่วงแรกจะนำเสนอสารที่สร้างความสงสัยให้กับประชาชน เพื่อดึงความสนใจและทำให้เกิดความอยากรู้ว่าสารที่นำเสนอคืออะไร ต่อจากนั้นจึงนำเสนอสารแบบเฉลยในภายหลังว่าสารที่นำเสนอไปในตอนแรกนั้นคืออะไร แล้วดึงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด

1.3 กลยุทธ์การสร้างความน่าเชื่อถือ

กลยุทธ์นี้ใช้ในการสร้างสาร เพื่ออธิบายให้ประชาชนเห็นว่าทุกวันนี้ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีได้มีการลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว โดยการอ้างอิงสถิติการลดลงของจำนวนตาลโตนดที่ได้มีการสำรวจ และในอนาคตตาลโตนดอาจจะการสูญพันธุ์ได้ หากประชาชนไม่ช่วยกันอนุรักษ์ไว้ ซึ่งการอ้างอิงสถิตินี้เป็น การสร้างความน่าเชื่อถือและชี้ให้ประชาชนได้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ทำให้ประชาชนเกิดความตระหนัก และเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ในที่สุด

2. กลยุทธ์ด้านสื่อ

2.1 กลยุทธ์การใช้สื่อให้เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย

กลยุทธ์นี้เป็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดไปสู่ประชาชนโดยผ่านสื่อในท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้ และเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด ซึ่งการใช้สื่อในท้องถิ่นมีข้อดี คือ ทำให้เจาะจงกลุ่มเป้าหมายได้เฉพาะกลุ่ม ประหยัดค่าใช้จ่าย มีความใกล้ชิดกับประชาชน และสามารถเข้าถึงประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีได้ง่าย

2.2 กลยุทธ์การใช้บุคคลที่น่าเชื่อถือ

กลยุทธ์นี้จะใช้ในการสื่อสารกับประชาชนในเรื่องของการให้ความรู้ รวมถึงการเชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมอนุรักษ์ตาลโตนดโดยใช้ปราชญ์ชาวบ้าน เพราะปราชญ์ชาวบ้านเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ มีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับตาลโตนดเป็นอย่างดี และยังมีความใกล้ชิดกับประชาชนอีกด้วย

2.3 กลยุทธ์การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียง

กลยุทธ์นี้เป็นการใช้ความน่าเชื่อถือของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี นายสุขุมพร ลิ้มไทย ในการสื่อสาร โดยให้ท่านเป็น Presenter ในการสื่อสาร มีหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ กับสื่อมวลชนส่วนกลางและประชาชนทั่วไป

2.4 กลยุทธ์การใช้สื่อกิจกรรม

กลยุทธ์นี้นำมาใช้เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลาโบราณในหลายๆ รูปแบบ เพราะกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลาโบราณ ทำให้ประชาชนได้เข้ามาสัมผัสถึงวิถีชีวิตของคนเมืองตาลจริงๆ ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ ได้เห็นคุณค่าของศาลาโบราณ และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลาโบราณได้

2.5 กลยุทธ์การใช้เครือข่ายการสื่อสาร

กลยุทธ์นี้เป็นการใช้เครือข่ายการสื่อสารในการประชาสัมพันธ์และกระจายข้อมูลข่าวสารจากส่วนกลางคือจังหวัด ขยายต่อไปในระดับอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั้งจังหวัด และกระจายข่าวสารไปสู่ประชาชนในพื้นที่ของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทั่วทั้งจังหวัด

3. กลยุทธ์ด้านอื่นๆ

3.1 กลยุทธ์การสื่อสารด้วยความจริงใจ

กลยุทธ์นี้เป็นกลยุทธ์ที่เจ้าหน้าที่อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใช้ในการสื่อสารกับประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง โดยสื่อสารกับประชาชนด้วยความจริงใจ และทำให้ประชาชนเห็นว่าเรามีความปรารถนาดี ซึ่งการสื่อสารด้วยความจริงใจนี้จะทำให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในระยะยาว

3.2 กลยุทธ์การสร้างความรู้สู่กรีกและหวงแหวน

กลยุทธ์นี้เป็นการสื่อสารให้ประชาชนเห็นความสำคัญของตาลโตนดเมืองเพชรบุรีที่ให้คุณประโยชน์กับประชาชนชาวเพชรบุรีมาตั้งแต่เกิด ซึ่งตาลโตนดมีบุญคุณกับประชาชนเพชรบุรีมาช้านาน ดังนั้นประชาชนชาวเพชรบุรีจึงควรจะรู้ดีกรีกและหวงแหวนตาลโตนด นอกจากนี้ยังสื่อสารให้ประชาชนได้รับรู้ว่าตาลโตนดเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ประชาชนมาช่วยกันอนุรักษ์ตาลโตนดไว้เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีสืบต่อไป

ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีที่จะทำให้ตาลโตนดเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป

1. การใช้สื่อส่วนกลาง

การที่จะทำให้ประชาชนทั่วไปรู้จักตาลโตนดและเห็นคุณค่าของตาลโตนดได้นั้น จะต้องใช้สื่อส่วนกลางหรือสื่อกระแสหลัก เช่น สื่อโทรทัศน์ช่อง 3, 5, 7, 9, NBT, TPBS หรือหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง เช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ เป็นต้น โดยจะใช้สื่อเหล่านี้ในการกระจายข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับตาลโตนดไปสู่ประชาชนทั่วทั้งประเทศ

2. การให้ข้อมูลความรู้ จากการรวบรวมองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน

ควรจะมีการรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับตาลโตนด โดยการรวบรวมจากผู้ที่มีความรู้หรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้จริงในเรื่องเหล่านี้ แล้วนำเสนอออกมาในรูปแบบของสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ แผ่นพับ คู่มือ สารคดี การสาธิต การจัดงาน การบรรยาย เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนด

1. ความตระหนักถึงปัญหาการลดลงของตาลโตนด

กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนดได้มีการตระหนักถึงปัญหาการลดลงของตาลโตนดที่เกิดขึ้นในจังหวัดเพชรบุรี โดยการรับรู้จากส่วนราชการและรับรู้เองด้วยการสำรวจจำนวนต้นตาลโตนดในบริเวณท้องที่ของตนเอง พบว่าต้นตาลโตนดมีจำนวนลดลงไปมาก ทำให้กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนด หันมาช่วยกันอนุรักษ์และส่งเสริมให้ประชาชนและเกษตรกรช่วยกันปลูกต้นตาลโตนดให้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบปัญหาว่า ในปัจจุบันคนขึ้นตาลเพื่อทำน้ำตาลก็มีจำนวนลดน้อยลงด้วยเช่นกัน

2. ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพที่เกิดจากปัญหาการลดลงของตาลโตนด

จากปัญหาการลดลงของจำนวนตาลโตนด ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนดในเรื่องของวัตถุดิบที่ไม่เพียงพอในการผลิต ทำให้ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ไม่พอขาย และขาดรายได้ในส่วนที่ควรจะได้ไป

3. ปฏิกริยาหรือวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนดได้เชิญชวนให้ชาวบ้านมาช่วยกันปลูก ช่วยกันอนุรักษ์ โดยชี้ให้เห็นถึงประโยชน์หลากหลายที่ได้จากตาลโตนด นอกจากนี้ทางกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนดยังเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาเมล็ดพันธุ์ตาลโตนดที่ใช้ในการปลูกต้นตาลโตนดส่งให้กับทางจังหวัด เพื่อนำไปใช้ในโครงการรณรงค์ของทางจังหวัด รวมถึงการให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตาลโตนดแก่ทางจังหวัดได้อีกด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 ศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

1. ข้อมูลลักษณะทางประชากร

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีจำนวน 400 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 15 – 24 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพนักเรียน / นักศึกษา และมีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท

2. ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่อมวลชนในท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์เพชรภูมิมากที่สุด รองลงมาคือ FM 95.75 MHz สวท.เพชรบุรี และรับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ปฏิรูปน้อยที่สุด

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่อบุคคลในท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารจากบุคคลในครอบครัวมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อน / เพื่อนบ้าน และรับรู้ข่าวสารจากเจ้าหน้าที่อบต.น้อยที่สุด

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารจากป้ายโฆษณา / โปสเตอร์มากที่สุด รองลงมาคือ หอกระจายข่าว และรับรู้ข่าวสารจากหนังสือตาลเมืองเพชรน้อยที่สุด

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด จากสื่ออินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารจากเว็บไซต์จังหวัดเพชรบุรีมากที่สุด รองลงมาคือ เว็บไซต์ตาลเมืองเพชร และรับรู้ข่าวสารจากเว็บไซต์เพชรบุรีเคเบิลทีวีน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดอยู่ในระดับต่ำ โดยรับรู้ข่าวสารจากสื่อบุคคลในท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น และสื่อมวลชนในท้องถิ่น ตามลำดับ และรับรู้ข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด

3. ข้อมูลการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดอยู่ในระดับสูง และเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ประโยชน์มากที่สุด คือ ตาลโตนดนำมาทำขนมหวานได้

4. ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดอยู่ในระดับปานกลาง และเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การรับฟังข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์ตาลโตนด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (การทดสอบสมมติฐาน)

สมมติฐานข้อที่ 1 การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนตของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนต มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 2 การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนตของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนต มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง

สมมติฐานข้อที่ 3 การรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนตของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

การรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนต มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผล

ส่วนที่ 1 ศึกษากระบวนการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

1. ผู้สื่อสาร

ผู้สื่อสารในการสื่อสารให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีมาร่วมกันอนุรักษ์ตาลโตนด คือ สมาคมชาวเพชรบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย สื่อมวลชน สโมสรต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของปรมะ สตะเวทิน (2540) ที่ว่าผู้สื่อสาร หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ต้องการจะทำการสื่อสารความคิดความรู้สึก ความต้องการ ข่าวสาร และวัตถุประสงค์ของตน ดังนั้น ผู้สื่อสารจึงอาจเป็นใครๆ เดี่ยว หรือหลายคน เช่น กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ถูกเวนคืนที่ดิน หรืออาจเป็นสถาบัน เช่น พรรคการเมือง บริษัท รัฐบาล หรือหน่วยงานราชการก็ได้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สื่อสารได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะจิต ความรู้ ระบบสังคม และวัฒนธรรม และสอดคล้องกับแนวคิดของเดชนา ชุตินารา (2518) ที่ว่าการอนุรักษ์ป่าไม้จะสามารถกระทำได้โดยอาศัยความร่วมมือกันของหลายๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นรัฐหรือประชาชน รวมถึงหน่วยงานธุรกิจเอกชนอื่นๆ เพราะป่าไม้เป็นของทุกคน เป็นสิ่งที่ทุกคนควรรักและหวงแหน เพื่อที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายในอนาคตกับรุ่นลูกหลานได้อีก

ผู้สื่อสารเหล่านี้มีหน้าที่ในการสร้างความตระหนักรู้ สร้างความเข้าใจกับประชาชน ให้ ความรู้ เชิญชวน และกระจายข่าวสารในการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ตาลโตนด ด้วยการเข้ามาร่วมปลูกต้นตาลโตนด และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ตาลโตนดที่ทางจังหวัดเพชรบุรีได้จัดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของกรมป่าไม้ (2538) ที่ว่ามาตรการ การส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ควรมุ่งเน้นให้ชุมชนตระหนักรู้และเข้าใจด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การ แก้ไขปัญหาในลักษณะที่พึ่งตนเองและพึ่งกันเองในหลักการที่ว่า ประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติ รัฐเป็น เพียงผู้สนับสนุน รวมถึงประสานงานกับผู้นำชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อสร้าง ความคุ้นเคย ความเข้าใจ และมีความพร้อมที่จะร่วมมือในการสร้างงาน และสนับสนุนการพูดเพื่อ นำไปสู่ความเข้าใจในการตัดสินใจของชุมชน การให้ความรู้หรือการให้การศึกษาแก่ชุมชน

2. สาร

สารหรือเนื้อหาสารที่ผู้ส่งสารใช้ในการสื่อสารเรื่องการอนุรักษ์ตาลโตนดกับประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเกิดความเข้าใจร่วมกันและเกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของของปรมะ สตะเวทิน (2540) ที่ว่าสาร หมายถึง ผลผลิตของผู้ส่งสาร ที่ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ข่าวสาร และวัตถุประสงค์ของตนที่ปรากฏออกมาเป็นรูปของรหัส เช่น เมื่อเราพูด สารก็คือถ้อยคำที่เราพูด เมื่อเราเขียน สารก็คือตัวหนังสือที่เราเขียนเป็นคำ เป็นประโยค เมื่อเราแสดงกิริยาท่าทาง สารก็ปรากฏอยู่ในกิริยาท่าทางที่เราแสดงออกมา เมื่อเราอ่านหนังสือพิมพ์ สารก็คือ ข่าว ข้อความ และภาพที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสารประกอบด้วย รหัส เนื้อหา และการจัดเสนอ

เนื้อหาสารที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีมี 4 ประเด็น คือ

- 1) เน้นในเรื่องประโยชน์ของตาลโตนดและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของตาลโตนด
- 2) เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด
- 3) การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ และ
- 4) สร้างความตระหนักรู้ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่นๆ ตามมา สอดคล้องกับแนวคิดของชแรมม์ (Schramm, 1974) ที่ว่าวัตถุประสงค์ในการทำการสื่อสารมีดังนี้ 1) เพื่อแจ้งให้ทราบ (Inform) และ เพื่อทราบ (Understand) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการเผยแพร่ หรือบอกกล่าวเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ให้ผู้รับสารได้ทราบ ผู้รับสารก็มีความประสงค์ที่จะรับรู้สารนั้น เพื่อนำไปใช้หรือเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ 2) เพื่อสอนหรือให้การศึกษา (Teach or Educate) และ เพื่อศึกษา (Learn) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารได้เรียนรู้ เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากกว่าการรับทราบ ผู้รับสารก็มีความประสงค์ที่จะเรียนรู้ศึกษา 3) เพื่อสร้างความพอใจหรือให้ความบันเทิง (Please or Entertain) และ เพื่อหาความพอใจ (Enjoy) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารเกิดความพึงพอใจ สนุกสนาน ในส่วนตัวผู้รับสารเองก็ได้ความพอใจ เพลิดเพลิน สนุกสนาน และ 4) เพื่อเสนอหรือชักจูงใจ (Propose or Persuade) และ เพื่อกระทำหรือตัดสินใจ (Dispose or Decide) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกชอบใจ สนใจ คล้อยตาม และปฏิบัติตาม ส่วนผู้รับสารสื่อสารเพื่อต้องการข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ

นอกจากนี้หากพิจารณาในแต่ละประเด็นของเนื้อหาสาร ดังนี้ ประเด็นที่เน้นในเรื่องประโยชน์ของตาลโตนดและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของตาลโตนด ซึ่งตาลโตนดนั้นเป็นพืชที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน และมีประโยชน์ในด้านต่างๆ อีกมากมาย เช่น มีสรรพคุณทางยา มีประโยชน์ด้านอาหาร มีประโยชน์ด้านอุตสาหกรรมก่อสร้างและเฟอร์นิเจอร์ มีประโยชน์ด้านงานหัตถกรรม มีประโยชน์ด้านการเกษตร และมีประโยชน์ด้านพลังงานเชื้อเพลิง เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของกรมป่าไม้ (2538) ที่ว่าการให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าไม้และรอบๆ พื้นที่ป่าไม้ได้รับประโยชน์จากป่า รวมถึงการใช้ประโยชน์จากไม้ พิจารณาการใช้ไม้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยใช้ส่วนต่างๆ ของไม้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด สำหรับประเด็นที่เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดและประเด็นการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ โดยการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในเรื่องของการปลูกต้นตาลโตนดที่ถูกต้อง รวมถึงวิธีการดูแลรักษาที่ถูกต้อง ซึ่งได้นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ ในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี สอดคล้องกับแนวคิดของกรมป่าไม้ (2541) ที่ว่าการส่งเสริมเผยแพร่ให้ข้อมูลให้ความรู้ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยยึดแนวทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการประชาสัมพันธ์เชิงใจ ให้การศึกษา ให้การสนับสนุนและบริการ โดยใช้สื่อทุกรูปแบบ ส่วนประเด็นการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่นๆ ตามมา สอดคล้องกับแนวคิดของกรมป่าไม้ (2538) ที่ว่ามาตรการการส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ควรมุ่งเน้นให้ชุมชนตระหนักรู้และเข้าใจด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในลักษณะที่พึ่งตนเองและพึ่งกันเองในหลักการที่ว่า ประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติ รัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุน

3. สื่อ / ช่องทางการสื่อสาร

ช่องทางการสื่อสารหรือสื่อที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี เป็นการใช้สื่อรวมทุกประเภทเพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ เน้นสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และให้ประชาชนได้เข้าถึงสื่อให้ได้มากที่สุด โดยใช้สื่อในท้องถิ่นเป็นหลัก คือ สื่อมวลชนในท้องถิ่น เช่น เคเบิลทีวีท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น และวิทยุชุมชน รวมถึงสื่อบุคคลในท้องถิ่น สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น และสื่ออินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับแนวคิดของกรมส่งเสริมสหกรณ์ (2540) ที่ว่าสื่อ หมายถึง สิ่งที่น่าหรือถ่ายทอดสารของผู้ส่งสาร เช่น เมื่อเราพูด สื่อก็คือคลื่นเสียงในอากาศ เมื่อเราอ่านหนังสือพิมพ์ คลื่นแสงในอากาศและกระดาษหนังสือพิมพ์เป็นสื่อ เมื่อเราดูโทรทัศน์ สื่อก็คือ คลื่นแสง คลื่นเสียง และจอโทรทัศน์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อได้แก่ การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น และการลิ้มรส สอดคล้องกับแนวคิดของกรมป่าไม้ (2541) ที่ว่าการส่งเสริมเผยแพร่ให้ข้อมูลให้ความรู้ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยยึดแนวทางให้ประชาชน

เข้ามามีส่วนร่วม มีการประชาสัมพันธ์จูงใจ ให้การศึกษา ให้การสนับสนุนและบริการ โดยใช้สื่อทุก รูปแบบ และสอดคล้องกับแนวคิดของเดชนา ชุตินารวา (2518) ที่ว่ามาตรการในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมควรมีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โดยการ เขียนบทความตลอดจนจัดอภิปรายเพื่อให้คนทุกระดับมีจิตใจสูงขึ้น เห็นป่าไม้เป็นของส่วนรวม มิใช่มุ่งแต่ทำลาย นอกจากนี้การใช้สื่อรวมทุกประเภทเพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ เน้นสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และให้ประชาชนได้เข้าถึงสื่อให้ได้มากที่สุดนั้น ยังสอดคล้องกับแนวคิด ของกิติมา สุรสนธิ (2545) ที่ว่าการใช้สื่อแบบผสม (Mix media หรือ Media forum) เป็นการ นำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยการใช้สื่อหลายประเภท หรือหลายสื่อเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างใด อย่างหนึ่งและเพื่อให้การสื่อสารนั้นมีความสามารถเข้าถึงผู้รับได้อย่างกว้างขวาง สามารถสร้างความ น่าสนใจ และการเข้าใจการรับรู้ข่าวสารได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการใช้สื่อผสม ผู้ส่งสารอาจใช้สื่อ ตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไปในการสื่อสาร เช่น ผู้ส่งอาจใช้ทั้งสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการเสนอเรื่องราว เกี่ยวกับการอนุรักษ์

3.1 สื่อมวลชนในท้องถิ่น

สื่อมวลชนในท้องถิ่นเป็นสื่อหลักที่ใช้ในการกระจายข่าวสารการอนุรักษ์ตาลโตนดไปสู่ ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เพราะสื่อมวลชนในท้องถิ่นเป็นสื่อที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และใกล้ชิดกับประชาชน ซึ่งสื่อมวลชนในท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสารนั้นมีทั้งเคเบิลทีวีท้องถิ่น วิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น วิทยุชุมชน และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของพนม คลีฉายา และคณะ (2548) ที่ว่าสื่อมวลชนท้องถิ่น เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เคเบิลทีวี วิทยุชุมชน ฯลฯ เป็นสื่อที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่น โดยธรรมชาติของสื่อท้องถิ่นสื่อสารโดย คัดเลือกเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง หรือที่เป็นปัญหา หรือที่ผู้คนท้องถิ่นสนใจใคร่รู้มานำเสนอ ทำให้ เรื่องราวที่นำเสนอตรงกับความต้องการ สอดคล้องกับสภาพปัญหา และวิธีการดำเนินชีวิตของ ประชาชนในแต่ละชุมชน ไม่ว่าจะเป็นข่าวสารเรื่องการเมืองท้องถิ่น เศรษฐกิจ สุขภาพ เป็นต้น

เคเบิลทีวีท้องถิ่นใช้ในการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลข่าวสาร และเชิญชวนให้ประชาชน มาร่วมปลูกและอนุรักษ์ตาลโตนด ซึ่งเคเบิลทีวีท้องถิ่นเป็นสื่อที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากกว่า สื่อโทรทัศน์ส่วนกลาง จึงสามารถนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดได้ตรงความ ต้องการของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของสมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย (2552) ที่ว่า คุณสมบัติของสื่อเคเบิลทีวี คือ 1) มีความใกล้ชิด และสามารถสนองความต้องการของชุมชน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ดำเนินกิจการเคเบิลทีวี และประชาชนผู้รับชมเป็นคนที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรม

เดียวกัน จึงทำให้มีความใกล้ชิด ผู้ดำเนินกิจการทราบปัญหา ความคิด ความรู้สึก และความ ต้องการของชุมชนสามารถนำเสนอข้อมูลหรือรายการที่เป็นที่ต้องการ ซึ่งเป็นข้อดีที่สื่อมวลชนจาก ส่วนกลางไม่สามารถปฏิบัติได้ และ 2) มีความรวดเร็วและคล่องตัว เคเบิลทีวีสามารถนำเสนอ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน หรือชุมชนใกล้เคียง ได้อย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์

วิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นใช้ในการให้ข้อมูลข่าวสาร และรายงานความเคลื่อนไหวในการ อณรงค์ตาลโตนด ซึ่งสื่อวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นเป็นสื่อที่ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีสามารถ รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอณรงค์ตาลโตนดได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดของ ดวงพร คำคุณวัฒน์ และคณะ (2548) ที่ว่าวิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดถือเป็นสื่อมวลชนที่มี ประสิทธิภาพสูง มีคุณลักษณะหลากหลาย สามารถเข้าถึงผู้รับสารได้สะดวกรวดเร็ว ไม่ว่าจะอยู่ที่ ไต หรือไม่ว่าจะเป็นผู้รู้หนังสือหรือไม่ ก็สามารถรับรู้ข่าวสารต่างๆ จากสื่อวิทยุกระจายเสียงประจำ จังหวัดได้อย่างทันทั่วถึง และสอดคล้องกับแนวคิดของธีรารักษ์ โภธิสุวรรณ (2542) ที่ว่าบทบาท และหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัด คือหน้าที่ในการนำเสนอข่าวหรือข่าวสาร คือ การ รายงานเหตุการณ์สภาพแวดล้อมให้ประชาชนได้รับทราบโดยตรงไปตรงมา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อแจ้งให้ทราบ เตือนภัยหรือสนองความต้องการอยากรู้ อยากเห็นของผู้ฟัง

วิทยุชุมชนใช้ในการรณรงค์ ให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ความรู้เกี่ยวกับตาลโตนด และเชิญชวน ให้ประชาชนมาร่วมกันอณรงค์ตาลโตนด โดยวิทยุชุมชนสามารถกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอณรงค์ตาลโตนดได้ เพราะวิทยุชุมชนตั้งอยู่ในท้องถิ่นของ ประชาชนเอง และนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งปัญหาการลดลงของตาลโตนดก็ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกชุมชนของจังหวัดเพชรบุรี สอดคล้องกับแนวคิดของวาณิชชา ชัยวงศ์ (2545) ที่ว่าวิทยุชุมชน คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงที่ให้บริการเฉพาะเจาะจงในพื้นที่ เกิดขึ้นจาก ความต้องการของชุมชน และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วม จัดรายการ และสามารถเข้าไปบริหารจัดการ หรือเป็นผู้ปฏิบัติในสถานีได้ พร้อมกับเสนอเนื้อหา และรูปแบบรายการที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มุ่งเน้นการให้ข่าวสาร ความรู้ ควบคุม ความบันเทิง ตามรสนิยมของท้องถิ่น ไม่มุ่งเน้นการแสวงหาผลกำไร เปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น โดยใช้ภาษาถิ่นเป็นหลัก และสอดคล้องกับแนวคิดของเอื้อจิต วิโรจน์ ไตรรัตน์ (2542) ที่ว่าบทบาทวิทยุชุมชนในฐานะของสื่อ คือ นำเสนอข้อมูล ทั้งที่เป็นข่าว ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นที่ทำให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในผู้คน สร้างการเรียนรู้และหล่อหลอม ทางสังคม ทำให้สมาชิกชุมชนเป็นผู้ที่กระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในชุมชน สนับสนุน ให้เกิดความสนใจและความมีส่วนร่วมในประเด็น ปัญหาสาธารณะ สร้างเสริม พัฒนา ถ่ายทอด

มรดก และศักยภาพทางวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงทั้งผลผลิต กิจกรรม กระบวนการของชุมชน กระตุ้นความคิด จินตนาการ จิตวิญญาณท้องถิ่นและชุมชน เพื่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าและความหมายเพื่อเป็นมรดกและความภูมิใจร่วมกันของชุมชน

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นใช้ในการรายงานข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และเชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมกันปลูกต้นตาลโตนด ซึ่งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่าหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง จึงทำให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นสามารถเข้าใจถึงปัญหาที่เกี่ยวกับตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี และนำเสนอข่าวสารได้ตรงกับความสนใจของประชาชน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ สอดคล้องกับแนวคิดของดวงพร คำณูวัฒน์ และคณะ (2548) ที่ว่าลักษณะพิเศษของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นก็คือ ความใกล้ชิด (Nearness) ระหว่างผู้จัดทำกับผู้อ่าน ซึ่งลักษณะเช่นนี้ไม่มีในหนังสือพิมพ์ระดับชาติ นักข่าวหรือนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมักจะรู้จักผู้อ่านดี รู้จักสถานที่ รู้จักท้องถิ่นดีกว่า เข้าใจปัญหาและความเป็นในท้องถิ่นดีกว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจึงได้เปรียบและสามารถเสนอเรื่องราว หรือประเด็นปัญหาในท้องถิ่นได้ดีกว่าหนังสือพิมพ์ระดับชาติหรือหนังสือพิมพ์ในส่วนกลาง และสอดคล้องกับแนวคิดของพีระ จิระโสภณ (2536) ที่ว่าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในแง่กระบวนการสื่อสารมีบทบาทและหน้าที่ คือ ทำหน้าที่เป็นผู้นำความคิดเห็นในชุมชน คอยชี้แนะ ชี้นำ ความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ เป็นแหล่งความคิดเห็นและการชักจูงใจในชุมชน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำแนวความคิดหรือวิถีปฏิบัติใหม่ๆ มาแนะนำชุมชนให้เกิดความรู้ ความสนใจ การยอมรับและการปฏิบัติตาม มีส่วนร่วม ในโครงการต่างๆ ของชุมชนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้รับรู้และมีส่วนในการสนับสนุนและกำลังใจ กระตุ้นให้เกิดความสำนึกในปัญหาท้องถิ่นและโครงการต่างๆ ให้การศึกษา ให้ความบันเทิง และแจ้งข่าวสาร

3.2 สื่อบุคคลในท้องถิ่น

สื่อบุคคลในท้องถิ่นเป็นสื่อที่ใช้ในการโน้มน้าวใจ และเชิญชวนประชาชนให้มามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด เพราะสื่อบุคคลในท้องถิ่นจะมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ซึ่งสื่อบุคคลในท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ เจ้าหน้าที่อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ครู อาจารย์ เพื่อนบ้าน และบุคคลในครอบครัว สอดคล้องกับแนวคิดของเสถียร เศษประทับ (2528) ที่ว่าช่องทางที่เป็นสื่อระหว่างบุคคล คือ ช่องทางที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบตัวต่อตัวระหว่างบุคคลสองคนหรือมากกว่าสองคนขึ้นไป ช่องทางแบบนี้มีประสิทธิภาพมากกว่าช่องทางที่เป็นสื่อมวลชนในการจูงใจผู้รับสารที่มีความเฉยเมย หรือมีปฏิกิริยาต่อต้านสารของผู้ส่งสาร และ

สอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ และเมย์เนน (Rogers and Meynen, 1969) ที่ว่าสื่อบุคคลมีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการชักจูงและโน้มน้าวใจ ดังนี้ 1) การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ดำเนินไปอย่างง่าย ๆ ไม่มีกฎเกณฑ์บังคับ สื่อสื่อสารมีความใกล้ชิดกัน ซึ่งกระบวนการกลุ่มสามารถที่จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคลได้ 2) การสื่อสารแบบเห็นหน้าค่าตา หรือเผชิญหน้า เป็นการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้มีการซักถามได้ทันที ทั้งยังสามารถยืดหยุ่นการนำเสนอเนื้อหาได้ หากผู้ส่งสารได้รับการต่อต้านจากผู้ฟัง ก็อาจเปลี่ยนหัวข้อสนทนาได้ และ 3) ผู้รับสารบางคน มีแนวโน้มที่จะเชื่อถือและยอมรับความคิดเห็น หรือทัศนะของสื่อบุคคลที่เขารู้จักคุ้นเคย และนับถือมากกว่าที่จะเชื่อบุคคลที่เขาไม่รู้จักคุ้นเคย

นอกจากนี้สื่อบุคคลในท้องถิ่นยังเป็นสื่อที่มีความน่าเชื่อถือ และมีความคุ้นเคยกับประชาชนมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ เนื่องจากสื่อบุคคลในท้องถิ่นเป็นคนที่อยู่ในท้องถิ่นเดียวกับประชาชน ซึ่งประชาชนอาจจะรู้จักมานาน และสื่อบุคคลในท้องถิ่นนี้ยังมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับประชาชนในหลายๆ ด้าน สอดคล้องกับแนวคิดของมิดเดิลบรูค (Middlebrook, 1974) ที่ว่าปัจจัยที่ทำให้สื่อบุคคลในฐานะที่เป็นผู้ส่งสารมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสารเป้าหมาย ได้แก่ ปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ 1) ความน่าเชื่อถือ (Credibility) ในที่นี้คือ ระดับของความรู้สึกที่ผู้รับสารรู้สึกว่าคุณส่งสารเป็นมีที่น่าไว้วางใจ (Trustworthy) และมีความสามารถ (Competent) ถ้าผู้รับสารเป้าหมายมีความรู้สึกว่าคุณพัฒนาหรือผู้นำความคิดเห็นมีความน่าเชื่อถือ ผู้รับสารก็มีแนวโน้มที่จะยอมรับสารจากพวกเขาเหล่านั้น 2) ความดึงดูดใจ (Attractiveness) ผู้ส่งสารมีความดึงดูดใจ ย่อมกระตุ้นให้ผู้รับสารเกิดความสนใจหรือพึงพอใจในการได้พบเห็นพูดคุย เช่น ดาราภาพยนตร์ ศิลปินเพลง หรือนักกีฬาที่มีชื่อเสียง ทั้งๆ ที่บุคคลผู้นั้นอาจไม่ใช่ผู้ที่มีความน่าเชื่อถือหรือผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ แต่เป็นเพียงผู้ที่มีบุคลิกภาพน่าดึงดูดใจ ซึ่งก็ทำให้ผู้รับสารเกิดความสนใจและคล้อยตามข่าวสารได้ และ 3) ความคล้ายคลึง (Similarity) สื่อบุคคลหรือผู้ส่งสารที่มีความคล้ายคลึงกับผู้รับสารเป้าหมายในด้านต่างๆ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ภาษา การแต่งกาย สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนทัศนคติและความคิดเห็นของผู้รับสาร เพราะความคล้ายคลึงนี้เองจะทำให้เกิดความรู้สึกเข้าใจกัน เห็นอกเห็นใจกัน ชอบพอและไว้วางใจ

3.3 สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น

สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่นเป็นสื่อที่ใช้ในการให้ความรู้ ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับเรื่องตาลโตนดและการอนุรักษ์ตาลโตนด สอดคล้องกับแนวคิดของสมควร กวียะ (2531) ที่ว่าสื่อเฉพาะกิจ คือ สื่อที่สร้างขึ้น หรือซื้อ หรือเช่า โดยองค์กรใดองค์กรหนึ่งของสื่อมวลชน แต่ได้พัฒนาเนื้อหา มาเพื่อใช้ประโยชน์เป็นเรื่องราว ไป ฉะนั้นสื่อเฉพาะกิจทั่วไปมีกลุ่มประชาชนเป้าหมายที่แน่นอนมีการส่งเนื้อหาต่างๆ อันจะเป็น ประโยชน์กับประชาชนเฉพาะกลุ่มนั้นๆ การผลิตไม่ยุ่งยาก การนำเสนอเนื้อหาเป็นไปอย่างง่าย ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของอดัมส์ (Adams, 1971) ที่ว่าสื่อเฉพาะกิจจัดว่ามีความสำคัญต่อการ เผยแพร่ข่าวสารและข่าวสารข้อมูล เพราะสื่อเฉพาะกิจจัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนกิจกรรมใดกิจกรรม หนึ่งโดยเฉพาะ การใช้สื่อเฉพาะกิจเป็นการให้ความรู้และข่าวสารที่เป็นเรื่องราวเฉพาะอย่าง โดยมี กลุ่มเป้าหมาย (Target audience) ที่กำหนดไว้แน่นอน ดังตัวอย่างสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ การ จัดพิมพ์เอกสาร จุลสาร แผ่นพับ หรือแผ่นปลิวออกเผยแพร่ ซึ่งอาจจะจัดส่งไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยทางไปรษณีย์ (Direct mail) นอกจากนี้การปิดโปสเตอร์ ตามชุมชนต่างๆ การจัดนิทรรศการ การสาธิต (Demon station) ก็เป็นการใช้สื่อเฉพาะกิจที่มีประสิทธิภาพ ในการรณรงค์เผยแพร่ ประดิษฐ์กรรมแปลกๆ และทันสมัยในสังคมนั้นๆ

สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่นที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีมีอยู่ หลายประเภทด้วยกัน คือ หนังสือคู่มือเล่มเล็ก 4 สีชื่อตาลเมืองเพชร ป้ายโฆษณา โปสเตอร์ และ การจัดกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังมีวารสารประชาสัมพันธ์ของอบต. หอกระจายข่าว และการจัด นิทรรศการ สอดคล้องกับแนวคิดของเกศินี จุฑาวิจิตร (2540) ที่ว่าสื่อเฉพาะกิจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทกว้างๆ ดังนี้ 1) สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed media) สื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจควรมีลักษณะที่สำคัญ คือ จะต้องตอบสนองวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน นอกจากนี้เนื้อหาหรือสารจะมีความชัดเจนแล้ว รูปแบบก็จะต้องมีความน่าสนใจด้วย เช่นการใช้สี การจัดหน้า ขนาดตัวอักษร การใช้ภาพที่มีสื่อ ความหมาย ฯลฯ ที่สำคัญที่สุดคือ การแจกจ่ายไปยังกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ จะต้องแจกจ่ายให้ทั่วถึง และตรงกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น ใบปลิว แผ่นพับ หนังสือเผยแพร่เล่มเล็ก เอกสารแนะนำ ประกอบ แผ่นโฆษณา คู่มือสื่อมวลชน หนังสือฉบับพิเศษ จดหมายข่าว จดหมาย และภาพพลิก เป็นต้น 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic media) สื่ออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะกิจ คือ สื่อเฉพาะกิจที่ ผลิตออกมาในรูปแบบแสงและเสียง เช่น สปอตวิทยุ สปอตโทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง วีดีทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ เป็นต้น และ 3) สื่อกิจกรรม ได้แก่ การจัดแสดงนิทรรศการ การจัดประกวด การ จัดขบวนแห่ การจัดรถเคลื่อนที่ การจัดสนทนากลุ่ม การจัดรายการพิเศษทางวิทยุ หรือโทรทัศน์

เป็นต้น ลักษณะที่สำคัญของการใช้สื่อกิจกรรมเป็นสื่อเฉพาะกิจเพื่อการพัฒนา ได้แก่ การเลือกกิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ โดยเน้นในกลุ่มเป้าหมาย และผู้สนใจที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับทั้งสาระตามวัตถุประสงค์และความบันเทิงไปพร้อมกัน หากพิจารณาสื่อเฉพาะกิจแต่ละประเภทที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตเนด จะเห็นได้ว่าหนังสือคู่มือเล่มเล็ก 4 สีชื่อตาลเมืองเพชร ป้ายโฆษณา โปสเตอร์ และวารสารประชาสัมพันธ์ของอบต.จัดอยู่ในประเภทสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ สำหรับหอกระจายข่าวจัดอยู่ในประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะกิจ ส่วนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในที่นี้มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด เช่น กิจกรรมการปลูกต้นตาลโตเนด กิจกรรมการตามหาดันตาลสูงที่สุดของจังหวัดเพชรบุรี กิจกรรมการประกวดธิดาตาล กิจกรรมการแข่งขันแรลลี่ตาล กิจกรรมการสาธิตต่างๆ และการจัดนิทรรศการ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จัดอยู่ในประเภทสื่อกิจกรรมนั่นเอง

3.4 สื่ออินเทอร์เน็ต

สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อใหม่ที่นำมาใช้ในการสื่อสาร โดยการนำเสนอข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตนี้ ได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของการอนุรักษ์ตาลโตเนด ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับตาลโตเนด เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามารับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนดด้วยตนเอง ซึ่งทางจังหวัดเพชรบุรีได้จัดทำเป็นเว็บไซต์ โดยใช้ชื่อว่าเว็บไซต์ตาลเมืองเพชร (<http://tontan.igetweb.com>) สอดคล้องกับแนวคิดของฮอฟแมน และโนวัก (Hoffman and Novak, 1996) ที่ว่าอินเทอร์เน็ตมีคุณลักษณะของการสื่อสารแบบการแสวงหาข้อมูลตามความสนใจของผู้ใช้ (Information pull) ซึ่งต่างจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ที่เป็นการสื่อสารแบบผลักดันข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชน (Information push) ซึ่งทำให้การบริโภคข้อมูลข่าวสารของสื่อทั้ง 2 ประเภทมีความแตกต่างกัน เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ถูกควบคุมโดยผู้ใช้มากกว่าจะเป็นสื่อที่ถูกควบคุมโดยผู้ส่งสาร การควบคุมกระบวนการสื่อสารที่เปลี่ยนจากผู้ส่งสารไปเป็นผู้รับสารนั้นมีแนวโน้มที่สื่อจะแยกย่อยมากขึ้น (Fragmentation) มีความหมายหลากหลาย (Diversity) และมีลักษณะแตกต่างกันมากขึ้น (Heterogenization)

4. ผู้รับสาร

ผู้รับสารในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี มีดังนี้ กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี ทุกเพศ ทุกวัย ทั้งเด็ก ทั้งผู้ใหญ่ และที่สำคัญยังเน้นไปที่กลุ่มเยาวชน ที่เป็นนักเรียน นักศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนกลุ่มเป้าหมายรอง คือ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี สอดคล้องกับแนวคิดของของปรมะ สตะเวทิน (2540) ที่ว่าผู้รับสาร หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รับสารของผู้ส่งสาร ดังนั้นผู้รับสารจึงอาจเป็นคนๆ เดียว หรือคนหลายคน เช่น กลุ่มผู้ฟังการอภิปราย มวลชน หรืออาจเป็นสถาบัน เช่น บริษัท องค์กร พรรคการเมือง เป็นต้น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร ได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะคิด ความรู้ ระบบสังคม และวัฒนธรรม และสอดคล้องกับแนวคิดของกรมป่าไม้ (2541) ที่ว่าการกำหนดวิธีการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ควรสนับสนุนให้เอกชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน ตั้งกลุ่มหรือชมรมอาสาสมัครอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม

สำหรับผู้รับสารกลุ่มเยาวชน ที่เป็นนักเรียน นักศึกษาในจังหวัดเพชรบุรีนั้น ผู้ส่งสารต้องการปลูกฝังให้เยาวชนมีความตระหนักรู้ ความรู้สึกรัก และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด สอดคล้องกับแนวคิดของเดชนา ชุตินารา (2518) ที่ว่ามาตรการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควรมีการกำหนดวิชาการอนุรักษ์ธรรมชาติไว้ในหลักสูตรของการศึกษาทุกระดับชั้น เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้การอนุรักษ์ อนุรักษ์รักษาและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นการปลูกฝังนิสัยไว้แต่เนิ่นๆ นอกจากนี้ควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งชมรมกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติตามโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ให้แพร่หลายและมีการปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อเป็นกลุ่มพลังในการคัดค้านต่อนโยบาย หรือกลุ่มอิทธิพลที่มีแนวทางในการทำลายป่า และสอดคล้องกับแนวคิดของกนกวรรณ มณฑิราช (2539) ที่ว่าการส่งเสริมความรู้ ค่านิยม หรือแบบแผนพฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ควรปลูกฝังเริ่มต้นที่เยาวชน เนื่องจากเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และจะเติบโตเป็นอนาคตของชาติต่อไป คุณภาพของเยาวชนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ประเทศชาติก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม การสร้างคุณภาพของเยาวชนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องป่าไม้ย่อมทำได้ โดยอาศัยพื้นฐานทางการศึกษาและฝึกอบรมเป็นบรรทัดฐาน

กลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

1. กลยุทธ์ด้านสาร

1.1 กลยุทธ์การชี้ให้เห็นประโยชน์

กลยุทธ์นี้เป็นการสื่อสารเพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนว่าประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากตาลโตนด และประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการอนุรักษ์ตาลโตนดนั้นมีอะไรบ้าง และเมื่อประชาชนรู้ว่าจะได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์ ก็จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด สอดคล้องกับแนวคิดของนิวติ เรืองพานิช (2528) ที่ว่าการอนุรักษ์หมายถึงการรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลานานที่สุด ทั้งนี้ต้องสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของกรมป่าไม้ (2538) ที่ว่ากลยุทธ์รักษาป่าไม้โดยประชาชนร่วมมือ ต้องใช้แนวทางการดำเนินงานด้านบวกในเชิงรุก โดยปรับเปลี่ยนบทบาทของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ จากการปราบปรามอย่างเข้มงวดมาเป็นการส่งเสริมและพัฒนานำการปราบปราม และให้ความสำคัญกับราษฎรในพื้นที่ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งการให้ได้รับประโยชน์จากป่า

1.2 กลยุทธ์ดึงความสนใจและทำให้เกิดความอยากรู้

กลยุทธ์นี้เป็นการดึงความสนใจประชาชน ด้วยการนำเสนอสารที่สร้างความสงสัยเพื่อดึงความสนใจและทำให้เกิดความอยากรู้ แล้วนำเสนอสารแบบเฉลยในภายหลังและดึงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด สอดคล้องกับแนวคิดของชแรมม์ (Schramm, 1974) ที่ว่าการสื่อสารเพื่อเสนอหรือชักจูงใจ (Propose or Persuade) และเพื่อกระทำหรือตัดสินใจ (Dispose or Decide) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกชอบใจ สนใจ คล้อยตาม และปฏิบัติตาม ส่วนผู้รับสารสื่อสารเพื่อต้องการข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ

1.3 กลยุทธ์การสร้างความน่าเชื่อถือ

กลยุทธ์นี้เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือด้วยการให้ข้อมูลกับประชาชนว่าศาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีได้มีการลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว โดยการอ้างถึงสถิติการลดลงของจำนวนศาลโตนดที่ได้มีการสำรวจ ซึ่งในอนาคตศาลโตนดอาจจะการสูญพันธุ์ได้ แล้วให้ประชาชนหันมาช่วยกันอนุรักษ์ศาลโตนด เพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณของศาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี สอดคล้องกับแนวคิดของกรมป่าไม้ (2541) ที่ว่าการวางแผนการอนุรักษ์ป่าไม้ ควรมีการวางแผนงานการอนุรักษ์ โดยจัดให้มีการสำรวจข้อมูลทรัพยากรประเภทต่างๆ ที่ต้องใช้ประกอบการวางแผน รวมถึงควรมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมและเผยแพร่แก่ราษฎรในพื้นที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านทรัพยากรป่าไม้ จนกระทั่งมีความพร้อมที่จะร่วมมือกันในชุมชนกับหน่วยงานราชการทุกหน่วยงานและเอกชน ในการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสอดคล้องกับแนวคิดของสุมาลี พิตรากุล (2532) ที่ว่าจุดประสงค์ของการอนุรักษ์ต้องมุ่งที่คงไว้ซึ่งปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรให้ยั่งยืนนานที่สุด และให้ได้ประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2. กลยุทธ์ด้านสื่อ

2.1 กลยุทธ์การใช้สื่อให้เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย

กลยุทธ์นี้เป็นการสื่อสารกับประชาชนโดยผ่านสื่อในท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้ และเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศาลโตนด ทั้งนี้เนื่องจากสื่อในท้องถิ่นทำให้เจาะจงกลุ่มเป้าหมายได้เฉพาะกลุ่ม ประหยัดค่าใช้จ่าย มีความใกล้ชิดกับประชาชน และสามารถเข้าถึงประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีได้ง่าย สอดคล้องกับแนวคิดของนิพนธ์ ศุขปริดี (2546) ที่ว่าการสื่อสารจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสื่อสาร ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกสื่อโดยทั่วไปมีดังนี้ 1) เลือกสื่อที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร 2) เลือกสื่อที่ช่วยให้ผู้รับสารเกิดความสนใจ มีการตอบสนองและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่คาดหวัง 3) เลือกสื่อในการสื่อสารที่เหมาะสมกับความสามารถ และประสบการณ์เดิมของผู้รับสาร และ 4) เลือกสื่อที่พอจะหาได้ และสะดวกต่อการใช้ และไม่จำเป็นต้องใช้สื่อที่มีราคาแพงเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะหาสื่อชนิดใดได้บ้างที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เพื่อช่วยให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับแนวคิดของพนม คลีฉายา และคณะ (2548) ที่ว่าสื่อมวลชนท้องถิ่น เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เคเบิลทีวี วิทยุชุมชน ฯลฯ เป็นสื่อที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่น โดยธรรมชาติของสื่อท้องถิ่นสื่อสารโดยคัดเลือกเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง หรือที่เป็นปัญหา

หรือที่ผู้คนที่งัดสนใจใคร่รู้มานำเสนอ ทำให้เรื่องราวที่นำเสนอตรงกับความต้องการ สอดคล้องกับสภาพปัญหา และวิธีการดำเนินชีวิตของประชาชนในแต่ละชุมชน ไม่ว่าจะป็นข่าวสารเรื่อง การเมืองท้องถิ่น เกษตรกรรม สุขภาพ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าผลการวิจัยดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนิลุล แสนอาทิตย์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำของตำบลไหล่นาน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำที่อธิบายว่าการจัดการเชิงสังคมใช้กลยุทธ์การใช้สื่อท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

2.2 กลยุทธ์การใช้บุคคลที่น่าเชื่อถือและกลยุทธ์การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียง

กลยุทธ์ทั้งสองนี้เป็นการใช้ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารในการสื่อสารกับประชาชน โดยใช้ ประชาชนชาวบ้านในการให้ความรู้ เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอนุรักษ์ตาลโดนด เพราะ ประชาชนชาวบ้านมีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับตาลโดนด และมีความใกล้ชิดกับประชาชน รวมถึงการใช้ความน่าเชื่อถือของบุคคลที่มีชื่อเสียง คือท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี โดยให้ท่านเป็น Presenter ในการสื่อสาร มีหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ กับสื่อมวลชนส่วนกลางและประชาชนทั่วไป สอดคล้องกับแนวคิดของมิดเดิ้ลบรูค (Middlebrook, 1974) ที่ว่าปัจจัยที่ทำให้สื่อ บุคคลในฐานะที่เป็นผู้ส่งสารมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสาร เป้าหมาย ได้แก่ 1) ความน่าเชื่อถือ (Credibility) ในที่นี้คือ ระดับของความรู้สึที่ผู้รับสารรู้สึกว่าคุณ ส่งสารเป็นมีที่น่าไว้วางใจ (Trustworthy) และมีความสามารถ (Competent) ถ้าผู้รับสารเป้าหมาย มีความรู้สึที่ว่าคุณนักพัฒนาหรือผู้นำความคิดเห็นมีความน่าเชื่อถือ ผู้รับสารก็มีแนวโน้มที่จะยอมรับ สารจากพวกเขาเหล่านั้น 2) ความดึงดูดใจ (Attractiveness) ผู้ส่งสารมีความดึงดูดใจ ย่อมกระตุ้น ให้ผู้รับสารเกิดความสนใจหรือพึงพอใจในการได้พบเห็นพูดคุย เช่น ดาราภาพยนตร์ ศิลปินเพลง หรือนักกีฬาที่มีชื่อเสียง ทั้งๆ ที่บุคคลผู้นั้นอาจไม่ใช่ผู้ที่มีความน่าเชื่อถือหรือผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ แต่เป็นเพียงผู้ที่มีบุคลิกภาพน่าดึงดูดใจ ซึ่งก็ทำให้ผู้รับสารเกิดความสนใจและคล้อยตามข่าวสาร ได้ และ 3) ความคล้ายคลึง (Similarity) สื่อบุคคลหรือผู้ส่งสารที่มีความคล้ายคลึงกับผู้รับสาร เป้าหมายในด้านต่างๆ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ภาษา การแต่งกาย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนทัศนคติและความคิดเห็นของผู้รับสาร เพราะความ คล้ายคลึงนี้เองจะทำให้เกิดความรู้สึกเข้าใจกัน เห็นอกเห็นใจกัน ชอบพอและไว้วางใจ และ สอดคล้องกับแนวคิดของนิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2537) ที่ว่าการมีส่วนร่วมอาจเกิดจากแนวคิด ลัษณ์ๆ เช่น 1) ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ 2) ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพ นับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้งๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงผู้น้อยก็จะช่วย และ 3) อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ปวงชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ เช่น การออกกฎหมาย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าผลการวิจัยดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนิลบล แสนอาทิตย์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำของตำบลไหล่นาน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำที่อธิบายว่าการริเริ่มใช้ กลยุทธ์การแสวงหาแกนนำให้ตรงใจชาวบ้าน และการเรียนรู้และวางแผนใช้กลยุทธ์การถ่ายทอด ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน

2.3 กลยุทธ์การใช้สื่อกิจกรรม

กลยุทธ์นี้เป็นการสร้างกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ตาลโตนดในทุกรูปแบบ เพราะกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตาลโตนด ทำให้ประชาชนได้เข้ามาสัมผัสจริง เกิดการเรียนรู้ และได้เห็นคุณค่าของตาลโตนด สอดคล้องกับแนวคิด ของกรมป่าไม้ (2538) ที่ว่าควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เช่น ส่งเสริมกิจกรรม จัดทำวนเกษตร ป่ากันชน หรือป่าชุมชน และกิจกรรมมวลชนสัมพันธ์ เป็นต้น วิธีการดำเนินการที่ทุกหน่วยงานจะต้องปฏิบัติ คือ ส่งเสริมการปลูกป่า ส่งเสริมป่าชุมชน และใน การดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควรมีการปลูกป่า ให้มีทั้งการปลูกป่าเพื่อการอนุรักษ์ เพื่อทางเศรษฐกิจ (โดยสนับสนุนเอกชน) และการปลูกป่าชุมชน (นอกเขตป่าอนุรักษ์) เป็นต้น และ สอดคล้องกับแนวคิดของเกศินี จุฑาวิจิตร (2540) ที่ว่าลักษณะที่สำคัญของการใช้สื่อกิจกรรมเป็น สื่อเฉพาะกิจเพื่อการพัฒนา ได้แก่ การเลือกกิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ โดยเน้นใน กลุ่มเป้าหมายและผู้สนใจที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้รับทั้งสาระตามวัตถุประสงค์และความบันเทิงไป พร้อมกัน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าผลการวิจัยดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนิลบล แสนอาทิตย์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำของตำบลไหล่นาน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำที่อธิบายว่าการจัดการ เชิงสังคมใช้กลยุทธ์การใช้สื่อกิจกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร่า จันทวิช (2548) ที่ได้

ศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารเพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้กับชุมชนกะเหรี่ยงหมู่บ้านแม่กระบุง อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี พบว่า กระบวนการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของชุมชนกะเหรี่ยง หมู่บ้านแม่กระบุง ในระยะคงความสัมพันธ์จะใช้การสื่อสารผ่านกิจกรรม

2.4 กลยุทธ์การใช้เครือข่ายการสื่อสาร

กลยุทธ์นี้เป็นการใช้เครือข่ายการสื่อสาร เพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารจากส่วนกลางคือจังหวัด ขยายต่อไปในระดับอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล และกระจายข่าวสารไปสู่ประชาชนในพื้นที่ของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทั่วทั้งจังหวัด ซึ่งเครือข่ายการสื่อสารนี้มีลักษณะการไหลของข่าวสารแบบการสื่อสารจากบนลงล่าง สอดคล้องกับแนวคิดของกรมป่าไม้ (2538) ที่ว่าควรประสานงานกับผู้นำชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความคุ้นเคย ความเข้าใจ และมีความพร้อมที่จะร่วมมือในการสร้างงาน การจัดการและเทคนิคต่างๆ จัดสร้างผู้นำชุมชนให้เป็นหลักหรือแกนนำ และเชื่อมโยงแกนนำต่างๆ เข้าร่วมกันเป็นองค์กรเครือข่าย และสอดคล้องกับแนวคิดของปรมะ สตะเวทิน (2540) ที่ว่าการสื่อสารจากบนลงล่าง (Downward communication) หมายถึง การส่งข่าวสารจากบุคคลที่มีตำแหน่งสูงกว่าลงมายังตำแหน่งที่ต่ำกว่า เป็นลักษณะการเคลื่อนไปตามสายการบังคับบัญชา รูปแบบการสื่อสารอาจเป็นด้วยคำสั่งที่เป็นวาจา เป็นลายลักษณ์อักษรหรือภาพ การสื่อสารในลักษณะนี้จะทำให้ตัวสารมีน้ำหนักความน่าเชื่อถือ เนื่องจากผู้ส่งสารเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับ มักจะเป็นการสื่อสารประเภทการแจ้งนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง คำเตือน เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าผลการวิจัยดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนิลุบล แสนอาทิตย์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำของตำบลไหล่นาน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำที่อธิบายว่าการจัดการเชิงสังคมใช้กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายในการสื่อสาร และการพัฒนาเครือข่ายใช้กลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายโดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการอนุรักษ์แม่น้ำไปยังหมู่บ้านอื่น

3. กลยุทธ์ด้านอื่นๆ

3.1 กลยุทธ์การสื่อสารด้วยความจริงใจ

กลยุทธ์นี้เป็นเจ้าหน้าที่อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะใช้ในการพูดคุย ทำความเข้าใจ และเชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมกันอนุรักษ์ศาลาโตนต โดยการใช้การพูดคุยกับประชาชนด้วยความจริงใจ จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในระยะยาว ซึ่งการสื่อสารด้วยความจริงใจนี้มีลักษณะการไหลของข่าวสารแบบการสื่อสารในแนวนอน สอดคล้องกับแนวคิดของปรมะ สตะเวทิน (2540) ที่ว่าการสื่อสารในแนวนอน (Horizontal communication) หมายถึง การติดต่อสื่อสารของบุคคลในระดับเดียวกัน เป็นการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น เพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง เป็นต้น การสื่อสารรูปแบบนี้ขึ้นอยู่กับบรรยากาศของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทั้งยังช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบร่วมกันของหมู่คณะ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าผลการวิจัยดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนิลบล แสนอาทิตย์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำของตำบลไหล่นาน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำที่อธิบายว่าการริเริ่มใช้กลยุทธ์การสร้าง ความเข้าใจ กล่าวคือในการสร้างความเข้าใจกับชาวบ้านกลุ่มแกนนำจะต้องมีความจริงใจในการนำเสนอข้อมูล และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐทรา จันทวิช (2548) ที่ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารเพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้กับชุมชนกะเหรี่ยงหมู่บ้านแม่กระบุง อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี พบว่า กระบวนการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของชุมชนกะเหรี่ยง หมู่บ้านแม่กระบุงในระยะแรกเริ่ม จะใช้การสื่อสารผ่านการพูดคุยเป็นหลักในการเข้าไปสื่อสารกับผู้นำ และชาวบ้าน ระยะปฏิบัติการจะใช้การเข้าไปสอนในโรงเรียนกับเด็กๆ การสื่อสารผ่านการพูดคุยกับผู้นำ และชาวบ้าน การสื่อสารผ่านการประชุม และการสื่อสารผ่านกิจกรรม ส่วนในระยะคงความสัมพันธ์ จะใช้การสื่อสารผ่านการพูดคุย การสื่อสารผ่านการประชุม การสื่อสารผ่านกิจกรรม และการสื่อสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ

3.2 กลยุทธ์การสร้างความรู้สึกรักและหวงแหน

กลยุทธ์นี้เป็นการสื่อสารให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี มีความรู้สึกรัก รู้สึกหวงแหน และเห็นถึงความสำคัญของตาลโตนด เพราะตาลโตนดมีบุญคุณและให้ประโยชน์กับประชาชนเพชรบุรีมานาน ซึ่งการสร้างความรู้สึกรักและหวงแหนนี้จะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนได้ สอดคล้องกับแนวคิดของเดนา ชูตินารา (2518) ที่ว่ามาตรการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควรมีการกำหนดวิชาการอนุรักษ์ธรรมชาติไว้ในหลักสูตรของการศึกษาทุกระดับชั้น เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้การอนุรักษ์ รู้จักรักษาและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นการปลูกฝังนิสัยไว้แต่เนิ่นๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิลุบล แสนอาทิตย์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำของตำบลไหล่นาน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่ากลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำที่อธิบายว่าการจัดสรรพื้นที่และกำหนดเขตอนุรักษ์แม่น้ำใช้กลยุทธ์การสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของ

นอกจากนี้ยังมีการสร้างความรู้สึกรักและหวงแหนด้วยการบอกกล่าวและตอกย้ำให้ประชาชนได้รับรู้ว่าตาลโตนดเป็นเอกลักษณ์และเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี ดังนั้นประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีจึงควรช่วยกันอนุรักษ์ตาลโตนดให้อยู่คู่กับจังหวัดเพชรบุรีต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตทิพย์ สอนดี (2543) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารในโครงการบวชป่าชุมชน พบว่า เนื้อหาและวิธีการนำเสนอสื่อพิธีกรรมในโครงการมี 2 ประเด็น คือ คน ชุมชน อยู่ร่วมกับป่าได้ ซึ่งนำแนวคิดทางศาสนาและความเชื่อ วิธีการจัดการป่าด้วยองค์กรชุมชน ผ่านการนำเสนอเนื้อหาด้วยการจัดการตามหลักกฎเกณฑ์ของชุมชน และการเฉลิมพระเกียรติ โดยเน้นการนำเสนอด้วยสื่อสัญลักษณ์แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิลุบล แสนอาทิตย์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำของตำบลไหล่นาน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำที่อธิบายว่าการจัดสรรพื้นที่และกำหนดเขตอนุรักษ์แม่น้ำ ใช้กลยุทธ์การใช้สื่อสัญลักษณ์

ส่วนที่ 2 ศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

1. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด

จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดอยู่ในระดับต่ำ โดยรับรู้ข่าวสารจากสื่อบุคคลในท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น และสื่อมวลชนในท้องถิ่น ตามลำดับ และรับรู้ข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด

สื่อบุคคลในท้องถิ่นเป็นสื่อที่ประชาชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดได้มากที่สุด เนื่องจากสื่อบุคคลในท้องถิ่นนั้นเป็นสื่อที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ และสื่อบุคคลยังสามารถสื่อสารกับประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสื่อที่สามารถโน้มน้าวใจ และเชิญชวนประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดได้เป็นอย่างดี ดังนั้นประชาชนจึงรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดจากสื่อบุคคลในท้องถิ่นได้มากที่สุด

สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่นเป็นสื่อที่ประชาชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดได้ รองลงมาจากสื่อบุคคลในท้องถิ่น เนื่องจากสื่อเฉพาะกิจเป็นสื่อที่ถูกจัดทำขึ้นและเผยแพร่ตามวาระโอกาส เช่น หนังสือคู่มือ ป้ายโฆษณาและโปสเตอร์ การจัดกิจกรรม และนิทรรศการ เป็นต้น จึงทำให้ขาดความต่อเนื่องในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด ส่งผลให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดจากสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่นได้น้อย

สื่อมวลชนในท้องถิ่นเป็นสื่อที่ประชาชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดได้ รองลงมาจากสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น เนื่องจากสื่อมวลชนในท้องถิ่นที่ในการสื่อสารในครั้งนี้เป็นสื่อที่ผู้รับสารต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรับสาร เช่น เคเบิลทีวีท้องถิ่นที่ต้องเสียค่าบริการรายเดือน หรือหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อ จึงทำให้ผู้รับสารบางคนไม่สนใจที่จะรับรู้ข่าวสารจากสื่อประเภทนี้ เพราะไม่อยากเสียค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ เมื่อเทียบกับสื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น เช่น หนังสือคู่มือที่มีการแจกฟรี เป็นต้น นอกจากนี้ความถี่ในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดผ่านสื่อมวลชนในท้องถิ่นอาจยังมีไม่มากพอ ส่งผลให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดจากสื่อมวลชนในท้องถิ่นได้น้อย

สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ประชาชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดได้น้อยที่สุด เนื่องจากสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อสมัยใหม่ ที่มีขั้นตอนในการใช้งานที่ซับซ้อน และประชาชนบางกลุ่มยังไม่สามารถเข้าถึงสื่อชนิดนี้ได้ จึงทำให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดจากสื่ออินเทอร์เน็ตได้น้อยกว่าสื่อประเภทอื่นๆ

โดยภาพรวมแล้ว ประชาชนมีระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดอยู่ในระดับต่ำ อาจเนื่องมาจากผู้ส่งสารไม่สามารถกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดได้ทั่วถึงประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่างบประมาณในการซื้อสื่อนั้นมีจำนวนจำกัด เพราะการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีต้องใช้งบประมาณในด้านต่างๆ จำนวนมาก เพื่อดำเนินโครงการให้ครบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงทำให้งบประมาณที่จะนำมาใช้ในการซื้อสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์การอนุรักษ์ตาลโตนดไปสู่ประชาชนมีจำนวนจำกัด ส่งผลให้การกระจายข่าวสารต่างๆ ทำได้ไม่ทั่วถึงและไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั่วทั้งจังหวัด ดังนั้นประชาชนจึงมีระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดอยู่ในระดับต่ำนั่นเอง

2. การรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด

ประชาชนมีระดับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดอยู่ในระดับสูง เนื่องจากตาลโตนดเป็นต้นไม้สัญลักษณ์หรือเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี ที่อยู่คู่กับจังหวัดเพชรบุรีมาเนิ่นนานร้อยปี ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีจึงได้เห็น ได้สัมผัส และได้รู้จักกับตาลโตนดมาตั้งแต่เด็ก ทำให้มีประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับตาลโตนด สอดคล้องกับแนวคิดของสมัย จิตต์หมวด (2520) ที่ว่าการรับรู้คืออาการสัมผัสที่มีความหมาย (Sensation) และการรับรู้เป็นการแปลหรือการตีความแห่งสัมผัสที่ได้รับออกมาเป็นหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมาย อันเป็นสิ่งที่รู้จักและเข้าใจกัน และในการแปลความหรือตีความของการสัมผัสนั้น จำเป็นที่จะต้องใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม หรือความชัดเจนที่มีแต่หนหลัง นอกจากนี้ในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2549 - 2551) ทางจังหวัดเพชรบุรีได้มีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประโยชน์ของตาลโตนดให้ประชาชนได้รับรู้ โดยผ่านสื่อในท้องถิ่นต่างๆ อีกด้วย จึงส่งผลให้ประชาชนมีการรับรู้ประโยชน์ของตาลโตนดและรับรู้ประโยชน์ของการอนุรักษ์ตาลโตนดในระดับสูง

3. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด

ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนดอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนดนั้นมีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การรับฟังข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์ตาลโตเนด การบอกกล่าวผู้อื่นว่าตาลโตเนดใกล้จะสูญพันธุ์ การเข้าร่วมปลูกต้นตาลโตเนด เป็นต้น ประชาชนอาจเลือกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เพียงบางรูปแบบเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนต้องคำนึงถึงปัจจัยในหลายๆ ด้าน เช่น ความสะดวกในการเข้าไปมีส่วนร่วม ความสำคัญของกิจกรรมนั้นๆ ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการเข้าไปมีส่วนร่วม เป็นต้น จึงส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนดอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของนิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2537) ที่ว่ารูปแบบของการมีส่วนร่วมสามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ ตามลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังนี้คือ 1) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน เช่น การรวมตัวของกลุ่มชาวบ้านในการเรียกร้องหรือคัดค้าน การกระทำของกลุ่มคนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน เช่น หัวหน้าคนงาน กรรมการกลุ่ม ตัวแทนจากหน่วยงาน และ 3) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช้ผู้แทนของประชาชน เช่น หน่วยงานหรือสถาบันที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมเมื่อใดก็ได้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (การทดสอบสมมติฐาน)

สมมติฐานข้อที่ 1 การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดมาก จะรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดมากตามไปด้วย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าเนื้อหาสาระที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดที่ทางจังหวัดส่งไปถึงประชาชนนั้น ส่วนใหญ่เน้นการส่งสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประโยชน์ของตาลโตนดและประโยชน์ของการอนุรักษ์ตาลโตนด ดังนั้นเมื่อประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดมาก ก็จะทำให้ประชาชนมีการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดมากตามไปด้วย ซึ่งการรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด และการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชน อาจมีเหตุผลมาจากการที่ตาลโตนดเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว มีความคุ้นเคย และอยู่ในชุมชน ทำให้ประชาชนได้รู้จักและมีประสบการณ์เกี่ยวกับตาลโตนดมาตั้งแต่เด็ก และประชาชนยังมีความรู้สึกสนใจในเรื่องที่เกี่ยวกับตาลโตนดอยู่แล้วด้วย ส่งผลให้ประชาชนเกิดการรับรู้หรือการเลือกที่จะรับรู้ข่าวสารและรับรู้ประโยชน์ของตาลโตนดและการอนุรักษ์ตาลโตนด สอดคล้องกับแนวคิดของปรมะ สตะเวทิน (2540) ที่ว่าการรับรู้เป็นกระบวนการตีความหมายสิ่งที่เราพบเห็นในสิ่งแวดล้อม ส่วนความหมาย (Meaning) คือสิ่งที่เกิดจากกระบวนการตีความหมายหรือการรับรู้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเราจะมีความหมายต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับการที่เรารับรู้หรือตีความหมาย (Interpret) สิ่งนั้นอย่างไร ในการรับรู้และตีความหมายสิ่งที่เราได้พบนั้น เรากระทำโดยอาศัยประสบการณ์ของเรา ประสบการณ์ของเรามีอิทธิพลต่อการรับรู้และความหมายของเราต่อสิ่งที่เราพบ และสอดคล้องกับแนวคิดการเลือกรับรู้ของพัชนี เขยจรรยา และคณะ (2538) ที่ว่าการเลือกรับรู้ (Selective perception) หมายถึงแนวโน้มของคนเราที่จะเปิดรับและตีความ เพื่อให้การสื่อสารนั้นเป็นไปตามความคิดและความสนใจของตน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าผลการวิจัยดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

บุษบา ภูสกุล (2535) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้าน

กนกวรรณ มณฑิราช (2539) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชน ในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้ทางสื่อวิทยุ มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้

จารุภัทร ถาวโรฤทธิ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้และแหล่งต้นน้ำ ระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำรูตดอยสามหมื่น กับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้และแหล่งต้นน้ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อที่ 2 การรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดมาก จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดมากตามไปด้วย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าเนื้อหาสาระที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดที่ทางจังหวัดใช้ในการสื่อสารกับประชาชนนั้น นอกจากจะเป็นเนื้อหาในเรื่องประโยชน์ของตาลโตนดและประโยชน์ของการอนุรักษ์ตาลโตนดแล้ว ยังมีเนื้อหาสาระในการโน้มน้าวใจและเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดอีกด้วย ดังนั้นเมื่อประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดมาก ก็จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดมากตามไปด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของสุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) ที่ว่าการมีส่วนร่วมคือการกระทำหรือพฤติกรรมใดๆ ของคนเรา ส่วนใหญ่เป็นการแสดงออกของบุคคล โดยมีพื้นฐานที่มาจากความรู้และทัศนคติของบุคคล การที่บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกันก็เนื่องมาจากการมีความรู้และทัศนคติที่แตกต่างกันเกิดขึ้นได้ก็เพราะความแตกต่างอันเนื่องมาจากการเปิดรับสื่อ และความแตกต่างในการแปลความสารที่ตนเองได้รับ จึงก่อให้เกิดประสบการณ์สิ่งสมที่แตกต่างกัน อันมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคล และสอดคล้องกับแนวคิดของพัชนี เชนจรรยา และคณะ (2538) ที่ว่าเนื่องจากคนเรามีการรับรู้ต่างกัน ความล้มเหลวของการสื่อสารจึงอาจเกิดขึ้นได้ถ้าเราไม่ยอมรับความแตกต่างในเรื่องการรับรู้ของแต่ละบุคคล การรับรู้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการสื่อสาร ทัศนคติ และความคาดหวังของผู้สื่อสาร การรับรู้เป็นกระบวนการทางจิตที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ได้รับ เป็นกระบวนการเลือกรับสาร การจัดสารเข้าด้วยกัน การตีความสารที่ได้รับตามความเข้าใจและความรู้สึกของตนเอง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าผลการวิจัยดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

ประสพสุข ตีอินทร์ (2531) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ พบว่า การพบปะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้อำเภอ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ

พิศศิลป์ จิตนาวสาร (2535) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชน ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

บุษบา ภูสกุล (2535) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้าน

กนกวรรณ มณฑิราช (2539) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชน ในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้จากสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์มากที่สุดกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้

จารุภัทร ถาวโรฤทธิ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้และแหล่งต้นน้ำ ระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำรูตดอยสามหมื่น กับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ

สมมติฐานข้อที่ 3 การรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก หมายความว่า ประชาชนที่รับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดมาก จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดมากตามไปด้วย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าประชาชนรับรู้ว่ามีประโยชน์มากตั้งแต่แรกไปจนถึงใบ สามารถนำมาทำประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น มีสรรพคุณทางยา มีประโยชน์ด้านอาหาร มีประโยชน์ด้านอุตสาหกรรมก่อสร้าง และเฟอร์นิเจอร์ มีประโยชน์ด้านงานหัตถกรรม มีประโยชน์ด้านการเกษตร และมีประโยชน์ด้านพลังงานเชื้อเพลิง เป็นต้น ซึ่งการรับรู้ประโยชน์นี้อาจรับรู้มาจากการที่ได้รู้จักตาลโตนดมาตั้งแต่เด็ก หรือจากเนื้อหาสาระที่ทางจังหวัดเพชรบุรีกระจายข่าวสารมาสู่ประชาชนก็ตาม เมื่อประชาชนรับรู้ถึงประโยชน์ที่มีมากมายของตาลโตนดและประโยชน์ของการอนุรักษ์ตาลโตนดแล้ว จึงทำให้ประชาชนคิดว่าควรจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากตาลโตนดได้ต่อไป ดังนั้นเมื่อประชาชนมีการรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนดมาก ก็จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดมากตามไปด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของทวิตของหงส์วิวัฒน์ (2537) ที่ว่าการมีส่วนร่วมคือการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการและควบคุมการใช้ การกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามจำเป็นอย่างมีศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม และสอดคล้องกับแนวคิดของประสพสุข ดีอินทร์ (2531) ที่ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงความร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าจะของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้าร่วมรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การ เพื่อให้บรรลุการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าผลการวิจัยดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

พิศศิลป์ จิตนาวสาร (2535) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชน ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

จารุภัทร ถาวโรฤทธิ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้และแหล่งต้นน้ำ ระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำรูตดอยสามหมื่น กับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้และแหล่งต้นน้ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

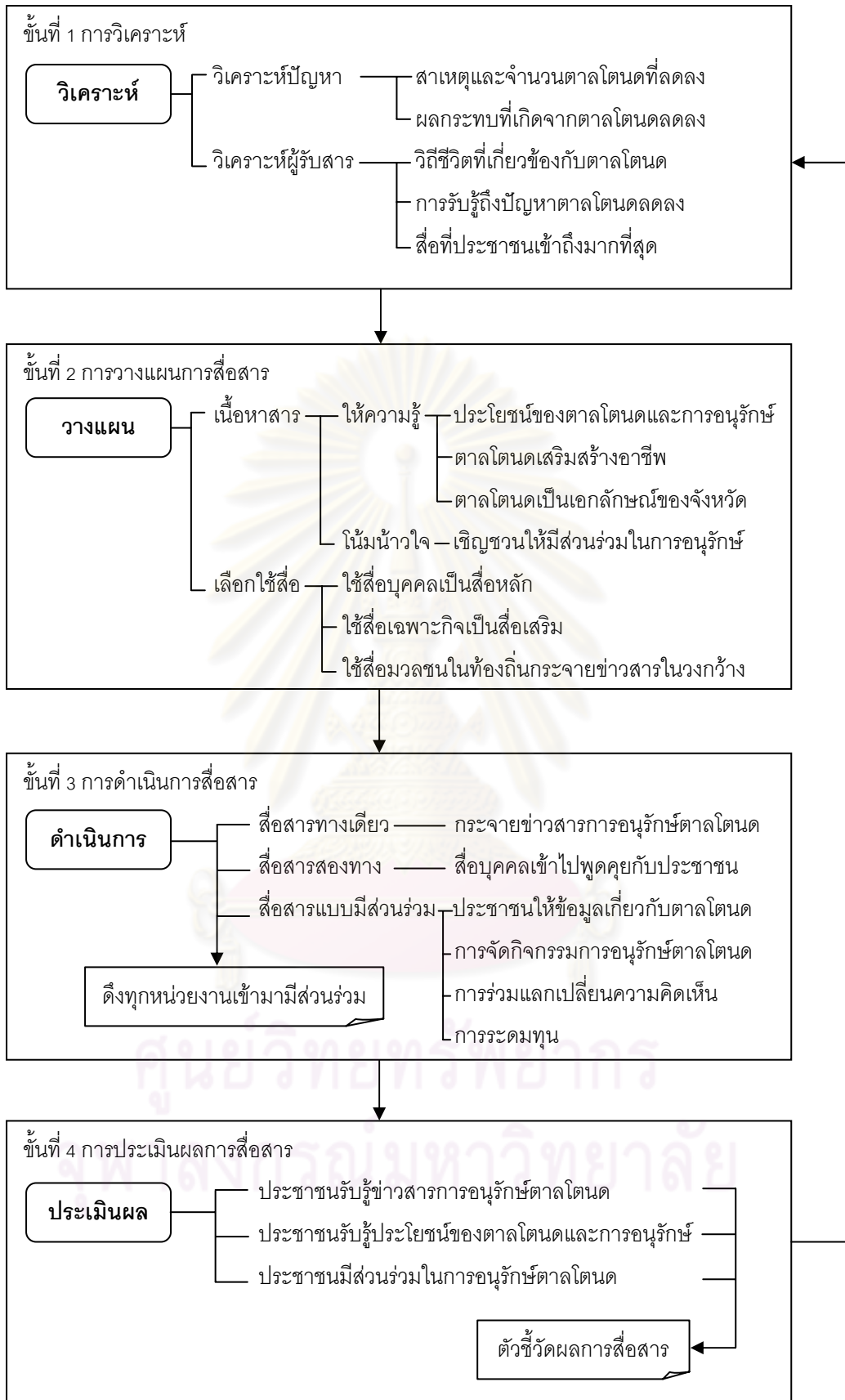
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยทั้ง 2 ส่วนประกอบกับแนวคิดที่ใช้ในการอภิปรายผล สามารถสรุปเป็นแบบจำลองการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด ที่เหมาะสมสำหรับนักพัฒนา องค์กร และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด เพื่อให้ได้มาซึ่งการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดจากประชาชน สามารถนำเสนอแบบจำลองได้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 13 แบบจำลองการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด

จากแบบจำลองข้างต้น ผู้วิจัยขออธิบายรายละเอียดถึงข้อเสนอแนะทั่วไปของการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนด โดยมีขั้นตอนในการสื่อสาร 4 ขั้น คือ 1) การวิเคราะห์ 2) การวางแผนการสื่อสาร 3) การดำเนินการสื่อสาร และ 4) การประเมินผลการสื่อสาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์

ในขั้นของการวิเคราะห์นี้หมายถึงการแสวงหาข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาการลดลงของตาลโตนด เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการสื่อสารในขั้นต่อไป โดยประเด็นแรกจะ วิเคราะห์ปัญหา ซึ่งหมายถึงการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาโดยรวมที่เกิดจากการลดลงของตาลโตนด เช่น สาเหตุที่ตาลโตนดลดลง จำนวนตาลโตนดที่ลดลง ผลกระทบต่างๆ ที่เกิดจากปัญหาดังกล่าว ซึ่งข้อมูลต่างๆ เหล่านี้อาจได้มาจากการศึกษาจากเอกสารต่างๆ ของสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังต้องทำการ วิเคราะห์ผู้รับสาร กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เพราะผู้รับสารถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ โดยวิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของประชาชนว่ามีความเกี่ยวข้องกับตาลโตนดมากน้อยเพียงใด หากพบว่าวิถีชีวิตของประชาชนไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับตาลโตนดมากนัก ก็ควรที่จะทำการสื่อสารให้มากกว่าประชาชนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับตาลโตนดอยู่แล้ว รวมถึงต้องวิเคราะห์ว่าประชาชนมีการรับรู้ถึงปัญหาตาลโตนดลดลงอย่างไรบ้าง เพื่อที่จะสื่อสารให้ประชาชนรับรู้และตระหนักถึงปัญหาตาลโตนดลดลงมากยิ่งขึ้น และอีกประเด็นที่ควรวิเคราะห์ คือ ควรวิเคราะห์ว่ามีสื่อประเภทไหนบ้างที่ประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อเหล่านั้นๆ ได้มากที่สุด เพื่อจะได้ใช้สื่อเหล่านั้นๆ ในการสื่อสารกับประชาชน ทำให้สามารถกระจายข่าวสารได้ทั่วถึงประชาชนจำนวนมากได้

ขั้นที่ 2 การวางแผนการสื่อสาร

หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์ผู้รับสารและสภาพปัญหาโดยรวมแล้ว ในขั้นตอนการวางแผนนี้จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ดังกล่าวมาใช้ในการวางแผนการสื่อสาร ทั้งในเรื่องของการกำหนดเนื้อหาสาร และการเลือกใช้สื่อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดเนื้อหาสาร

ในการกำหนดเนื้อหาสารที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนตนั้น จะใช้เนื้อหาสารที่เป็นการให้ความรู้และการโน้มน้าวใจ ดังนี้ การให้ความรู้นั้นเป็นการให้ความรู้ในเรื่องของประโยชน์ของตาลโตนตและประโยชน์ที่ได้รับจากการอนุรักษ์ตาลโตนต รวมถึงให้ความรู้ในเรื่องของตาลโตนตที่สามารถเสริมสร้างอาชีพได้และยังเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอีกด้วย ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่าหากต้องการที่จะอนุรักษ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น สิ่งที่ต้องมีประโยชน์ต่อผู้ที่จะอนุรักษ์ ดังนั้นจึงควรสื่อสารให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ต่างๆ ที่จะได้รับ เพื่อให้ประชาชนมาช่วยกันอนุรักษ์ตาลโตนตไว้ ส่วนการโน้มน้าวใจเป็นการเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนต เช่น การเชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมกันปลูกต้นตาลโตนต การเชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ตาลโตนต เป็นต้น

การเลือกใช้สื่อ

จากผลการวิจัยพบว่าสื่อบุคคลเป็นสื่อที่ประชาชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนตมากที่สุด ซึ่งรับรู้จากบุคคลในครอบครัวมากที่สุด และสื่อเฉพาะกิจเป็นสื่อที่ประชาชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนตรองลงมา คือรับรู้จากป้ายโฆษณาและโปสเตอร์มากที่สุด ดังนั้นในการเลือกใช้สื่อจึงควรเลือกใช้สื่อที่ประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารได้มากที่สุด นั่นก็คือสื่อบุคคล โดยอาจใช้การสื่อสารผ่านบุคคลในครอบครัว เช่น การสื่อสารผ่านเด็กและเยาวชนที่โรงเรียนเพื่อให้เด็กและเยาวชนนำข้อมูลไปบอกต่อผู้ปกครองและบุคคลในครอบครัว หรือใช้การสื่อสารผ่านผู้นำชุมชนเพื่อให้ผู้นำชุมชนกระจายข่าวสารไปสู่ประชาชน เพราะบุคคลในครอบครัวและผู้นำชุมชนมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ นอกจากนี้ยังใช้สื่อเฉพาะกิจในการให้ข้อมูลข่าวสารและสร้างการมีส่วนร่วม เช่น การให้ข้อมูลตาลโตนตผ่านป้ายโฆษณาและโปสเตอร์ การจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ตาลโตนตในรูปแบบต่างๆ เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ เป็นต้น สำหรับสื่อมวลชนในท้องถิ่นนั้นควรจะใช้ในการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนตในวงกว้าง เพื่อให้ประชาชนจำนวนมากได้รับรู้ข่าวสารพร้อมๆ กัน

ขั้นที่ 3 การดำเนินการสื่อสาร

เมื่อวางแผนการสื่อสารเรียบร้อยแล้วก็เข้าสู่ขั้นตอนของการดำเนินการสื่อสาร ซึ่งการดำเนินการสื่อสารนี้ควรดึงหน่วยงานต่างๆ ทุกหน่วยงานในจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในการสื่อสาร และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยการดำเนินการสื่อสารจะใช้การสื่อสารทางเดียว การสื่อสารสองทาง และการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ การสื่อสารทางเดียว ใช้ในการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดผ่านสื่อมวลชนในท้องถิ่นไปสู่ประชาชนจำนวนมาก เพื่อความรวดเร็วในการที่ข่าวสารจะเข้าถึงประชาชนจำนวนมากๆ ได้ ส่วนการสื่อสารสองทางเป็นการใช้สื่อบุคคล เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล เข้าไปพบปะพูดคุย ให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ความรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนดกับประชาชน ซึ่งสื่อบุคคลนี้มีความใกล้ชิดและคุ้นเคยกับประชาชน จึงช่วยให้การสื่อสารดำเนินไปอย่างเป็นกันเอง เกิดความสนิทสนมและความไว้วางใจกัน ทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น สำหรับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับตาลโตนด เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนตาลโตนดในพื้นที่ของตนเอง ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับตาลโตนดที่ได้มาจากบรรพบุรุษ เป็นต้น การจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ตาลโตนด เช่น การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกต้นตาลโตนด การจัดงานให้ประชาชนมาโชว์ผลงานเกี่ยวกับตาลโตนด การจัดประกวดเกี่ยวกับตาลโตนด เป็นต้น การร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เช่น การจัดเวทีเสวนาหรือเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชุมชน การจัดประชุมเกี่ยวกับตาลโตนด โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องการอนุรักษ์ตาลโตนด นอกจากนี้ควรจัดให้มีการระดมทุน ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่างบประมาณที่นำมาใช้ในการอนุรักษ์ตาลโตนดนั้นมีจำนวนจำกัด ดังนั้นจึงควรมีการระดมทุนเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการหารายได้เพื่อนำมาใช้ในการอนุรักษ์ตาลโตนดต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการสื่อสาร

หลังจากการดำเนินการสื่อสารเรียบร้อยแล้ว ก็ควรทำการประเมินผลการสื่อสารโดยใช้ การรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมเป็นตัวชี้วัดประสิทธิผลของการสื่อสารว่า ประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตนด มีการรับรู้ประโยชน์ของตาลโตนดและ ประโยชน์ของการอนุรักษ์ตาลโตนด และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนด อยู่ในระดับใด ทั้งนี้ หากระดับการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง นั่นก็หมายความว่า การสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดประสบผลสำเร็จ แต่ถ้าระดับการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมของประชาชนยังอยู่ในระดับต่ำ ก็ต้องย้อนกลับไปสู่ขั้นตอนของการ วิเคราะห์ปัญหาอีกครั้ง เพื่อหาสาเหตุว่าทำไมประชาชนมีการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งหาวิธีการปรับปรุง แก้ไข จุดที่ยังบกพร่องในการสื่อสาร เพื่อให้ การสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนด พบว่าปัจจุบันนอกจากจังหวัดเพชรบุรีจะประสบกับปัญหาการลดลงของจำนวนตาลโตนดแล้ว ยังพบปัญหาคนขึ้นตาลหรือคนปีนตาลเพื่อทำน้ำตาลโตนดก็มีจำนวนลดน้อยลงอีกด้วย ดังนั้นควรมีการศึกษาในเรื่องสาเหตุของปัญหาการลดลงของคนขึ้นตาล เช่น ความตระหนักรู้ แนวทางแก้ไข และวิธีการสื่อสารกับประชาชน

2. การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี เช่น ความตระหนักรู้ ความรู้ ทักษะคิด เป็นต้น รวมทั้งควรที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีในเชิงคุณภาพ คือศึกษาอย่างลึกซึ้งว่าประชาชนมีส่วนร่วมอย่างไร ในลักษณะไหน มีขั้นตอนในการมีส่วนร่วมอย่างไร ด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก หรือการ Focus group ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดในเชิงลึก

3. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้จำกัดการศึกษาเฉพาะประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรขยายพื้นที่ในการศึกษาไปยังจังหวัดอื่นๆ ที่มีตาลโตนดจำนวนมาก เช่น จังหวัดสงขลา จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดชลบุรี เป็นต้น โดยศึกษาการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดในจังหวัดเหล่านั้น รวมถึงศึกษาว่าประชาชนในจังหวัดมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตนดอย่างไรบ้าง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนก ตีระวัฒน์ และคณะ. **ศาลเมืองเพชร** [ออนไลน์]. 2531. แหล่งที่มา : <http://phetchaburi.doae.go.th> [8 กรกฎาคม 2551]
- กนกวรรณ มณฑิราช. **พฤติกรรม的开รับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชน ในจังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- การปกครอง, กรม. **สำนักทะเบียนกลาง. จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2550.** (ม.ป.ท.), 2550.
- กิติมา สุรสุนธิ. **ความรู้ทางการสื่อสาร**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. **การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม : ภาควิชาการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ สถาบันราชภัฏนครปฐม, 2540.
- จรุงศักดิ์ ธรรมรักษ์. **ศาลเมืองเพชร**. เพชรบุรี : เพชรบุรีการพิมพ์, 2550.
- จารุภัทร ถาวโรฤทธิ. **การเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้และแหล่งต้นน้ำ ระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำรอดดอยสามหมื่น กับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- จุมพล รอดคำดี. **จุดเริ่มต้นการศึกษาวิชานิเทศศาสตร์ในประเทศไทย**. **วารสารนิเทศศาสตร์ 7** ฉบับภาคการศึกษา 2529.
- จำเนียร ช่วงโชติ และคณะ. **จิตวิทยาการรับรู้และเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2526.
- ใจทิพย์ สอนดี. **กลยุทธ์การสื่อสารในโครงการบวชป่าชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

- ณัฐทรา จันทวิช. **กระบวนการสื่อสารเพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ กับชุมชนกะเหรี่ยง หมู่บ้านแม่กระบุง อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- ดวงพร คำคุณวัฒน์, นิยะนันท์ สำเภารเงิน และสุนิดา ศิวปฐมชัย. **สถานภาพการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพของสื่อท้องถิ่น**. นนทบุรี : แผนงานวิจัยและพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน, 2548.
- เดชนา ชูตินารา. **อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่**. กรุงเทพมหานคร : บพิธ, 2518.
- ศาลเมืองเพชร. **โครงการปลูกตาลล้านต้นจังหวัดเพชรบุรี [ออนไลน์]**. 2551. แหล่งที่มา : <http://tontan.igetweb.com> [7 กรกฎาคม 2551]
- ทวี ทองสว่าง. **การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2530.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537.
- ธัชพร ศรีฟ้า. **แบบเสนอผลงานประเภทหน่วยงาน สมาคมชาวเพชรบุรี**. (ม.ป.ท.), 2551.
- ธีรารักษ์ โฟธิสุวรรณ. **เทคนิคการสื่อสารและการเขียนข่าววิทยุกระจายเสียงเบื้องต้น**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2542.
- นโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม สำนักงาน. **ความหลากหลายทางชีวภาพ**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 2540.
- นิพนธ์ สุขปรีดี. **นวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : นีลนาราการพิมพ์, 2546.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. **กลวิธีแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537.
- นิลุบล แสนอาทิตย์. **กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์แม่น้ำของตำบลไหล่นาน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- นิวัติ เรืองพานิช. **การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : เฉลิมชาญการพิมพ์, 2528.

บุษบา ภูสกุล. **พฤติกรรมกรเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ปกครองจังหวัดเพชรบุรี, ที่ทำการ. **การสำรวจสำมะโนประชากรต้นตาลจังหวัดเพชรบุรี ประจำปี พ.ศ. 2550** [ออนไลน์]. 2551. แหล่งที่มา : <http://www.qsbg.org> [27 มิถุนายน 2551]

ประมะ สตะเวทิน. **หลักนิเทศศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ประนอม สโรชมาน. **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.

ประสพสุข ดีอินทร์. **การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

ปรัชญา รัศมีธรรมวงศ์. **ตาลโตนต มรดกพืชจากบรรพบุรุษ แหล่งสร้างงาน สร้างชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เพชรกระรัต, (ม.ป.ป.).

ป่าไม้, กรม. **กลยุทธ์รักษาป่าโดยประชาร่วมใจ**. กรุงเทพมหานคร : กองแผนงาน กรมป่าไม้, 2538.

ป่าไม้, กรม. **การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า**. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายกองการเจ้าหน้าที่ กรมป่าไม้, 2541.

แผนงานไอซีทีเพื่อการสร้างเสริมสุขภาวะสสส. **อินเทอร์เน็ต** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.thaigoodview.com> [11 มีนาคม 2552]

พนม คลีฉายา, บุญเรือง เนียมหอม และสุภิญญา กลางณรงค์. **สถานการณ์การสื่อสารสุขภาพและนักสื่อสารสุขภาพ (พ.ศ. 2547 - 2548)**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : แผนงานวิจัยและพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน, 2548.

พนม คลีฉายา. **เอกสารประกอบการสอน วิชาการประยุกต์สื่อเพื่อการพัฒนา 1**. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

พรธนิภา โสทธิพันธุ์. **วัฒนธรรมตาลโตนต กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

พัชนี เขยจรรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. **แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : เอลโล่การพิมพ์ 1988, 2538.

- พิศศิลป์ จิตนาวสาร. **การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชน ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- พีระ จิโรโสภณ. **สิ่งพิมพ์ชุมชน.** กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. **ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.sut.ac.th> [30 กรกฎาคม 2551]
- มูลนิธิวิกิมีเดีย. **เคเบิลทีวี** [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org> [11 มีนาคม 2552]
- มูลนิธิวิกิมีเดีย. **เคเบิลทีวีท้องถิ่น** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org> [11 มีนาคม 2552]
- เมืองเพชร. **ต้นตาลเพชรบุรี** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.maungphet.net> [13 มิถุนายน 2551]
- วานิชชา ชัยวงศ์. **การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและความต้องการวิทยุชุมชนของประชาชน ในจังหวัดสตูล.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาชนบทศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล, 2545.
- วิเชียร เกตุสิงห์. **คู่มือการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี, 2543.
- วิเชียร เกตุสิงห์. **การใช้โปรแกรม SPSS for Windows และการแปลผลการวิเคราะห์.** พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2547.
- สมควร กวียะ. **การสื่อสารมวลชน: บทบาทหน้าที่ต่อชีวิต ความรับผิดชอบต่อสังคม.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.
- สมัย จิตต์หมวด. **จิตวิทยาทั่วไป.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- สมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย. **คุณสมบัติของสื่อเคเบิลทีวี** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.tcta.or.th> [11 มีนาคม 2552]
- สหประชาชาติ. **รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานโครงการพัฒนาสหประชาชาติ, 2546.
- สุมาลี พิตรากุล. **นิเวศวิทยา.** กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2532.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. **การสื่อสารกับสังคม.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

เสถียร เขยประทับ. **การสื่อสารและการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

หนังสือพิมพ์แนวหน้า. **รายงานพิเศษ ล้ำแล้วจ้า ตาลโตนครเมืองเพชร**. [ออนไลน์]. 2551.
แหล่งที่มา : <http://www.naewna.com> [24 กรกฎาคม 2551]

เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์. สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม. **ในรายงานการเสวนา
หลักการแนวทางการดำเนินการวิद्यุชุมชนเพื่อประชาสังคม**, 24 – 26 กันยายน
2542 ณ โรงแรมอมารีรีสอร์ทพัทยา.

ภาษาอังกฤษ

Adams, R. **Media Planning**. Oxford : Aden Press, 1971.

Finnegan, R. **Conceptions of inquiry**. London : The open university press, 1975.

Gerbner, G. On Defining Communication : Still Another View. **Journal of Communication**.
(n.p.), 1966.

Hoffman, D., and Novak, T. Internet and Web use in the U.S. **Communications of the
ACM**. New York : ACM, 1996.

Klapper, J. **The Effects of Mass Communication**. New York : The Free Press, 1990.

Middlebrook, P. **Social psychology and modern life**. New York : Alfred A. Knopf, 1974.

Najib, M., and James, H. **Guideline for planning Support for Development campaign**.
Bangkok : UNDO/DCTO, 1982.

Osgood, C. Nature of Communication Between Humans. **The Process and Effects of
Mass Communication**. Urbana III : University of Illinois Press, 1974.

Rogers, E., and Meynen, W. Communication sources for 2, 4-D weed spray among
Colombian peasants. **Rural Sociology**. (n.p.), 1969.

Schramm, W. Nature of Communication Between Humans. **The Process and Effects of
Mass Communication**. Urbana III : University of Illinois Press, 1974.

Ungurait, H. **Mass media VI : an introduction to modern communication**. New York :
Longman, 1975.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคำถามในการสัมภาษณ์

แนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์
ตาลโตเนด และสื่อมวลชนท้องถิ่น

1. กระบวนการสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตเนดในจังหวัดเพชรบุรี เป็นอย่างไร

- 1.1 จุดเริ่มต้น / ความเป็นมาของการอนุรักษ์ตาลโตเนด เกิดขึ้นได้อย่างไร
- 1.2 แกนนำ / ผู้ริเริ่มในการอนุรักษ์ตาลโตเนด คือใคร
- 1.3 มีการวางแผน / กำหนดขั้นตอนในการสื่อสารการอนุรักษ์ตาลโตเนดอย่างไรบ้าง
- 1.4 วัตถุประสงค์ / จุดมุ่งหมาย / ปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์ตาลโตเนด
- 1.5 เนื้อหาสาร / ประเด็นในการสื่อสารให้ประชาชนอนุรักษ์ตาลโตเนด
- 1.6 ช่องทางการสื่อสาร / สื่อที่เลือกใช้ในการสื่อสารให้ประชาชนอนุรักษ์ตาลโตเนด
- 1.7 ใช้สื่อในท้องถิ่นอะไรบ้าง และใช้แต่ละสื่ออย่างไร
- 1.8 มีการจัดกิจกรรมอะไรบ้างที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม
- 1.9 กลุ่มเป้าหมายที่เลือกจะสื่อสารการอนุรักษ์ตาลโตเนด
- 1.10 ในกระบวนการสื่อสารได้มีการใช้เครือข่ายการสื่อสารหรือไม่ อย่างไร (ถ้ามี คือเครือข่ายใดบ้าง)
- 1.11 ปัญหา / อุปสรรคที่พบในการสื่อสารการอนุรักษ์ตาลโตเนด

2. กลยุทธ์การสื่อสารในการอนุรักษ์ตาลโตเนดในจังหวัดเพชรบุรี เป็นอย่างไร

- 2.1 ท่านใช้เทคนิคหรือวิธีการในการสื่อสารอย่างไรบ้าง ให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีเข้าใจ ยอมรับ เกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าของตาลโตเนด
- 2.2 ท่านใช้เทคนิคหรือวิธีการในการสื่อสารอย่างไรบ้าง ให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีที่จะทำให้ตาลโตนดเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป

3.1 ท่านมีความคิดเห็นและมุมมองอย่างไร ในการที่จะทำให้คนทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญของตาลโตนด และหันมาช่วยกันอนุรักษ์ตาลโตนด

3.2 ท่านจะใช้เทคนิคและวิธีการสื่อสารอย่างไรให้ตาลโตนดเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และให้คนทั่วไปตระหนักถึงคุณค่าของตาลโตนด

แนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนด

1. ความคิดเห็นของผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนด

1.1 ผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนดได้ตระหนักถึงปัญหาการลดลงของตาลโตนดหรือไม่ อย่างไร

1.2 ปัญหาตาลโตนดลดลงส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอาชีพหรือไม่ อย่างไร

1.3 จากปัญหาตาลโตนดลดลง ผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนดมีปฏิกิริยาหรือวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างไรบ้าง

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีที่จะทำให้ตาลโตนดเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป

2.1 ท่านมีความคิดเห็นและมุมมองอย่างไร ในการที่จะทำให้คนทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญของตาลโตนด และหันมาช่วยกันอนุรักษ์ตาลโตนด

2.2 ท่านจะใช้เทคนิคและวิธีการสื่อสารอย่างไรให้ตาลโตนดเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และให้คนทั่วไปตระหนักถึงคุณค่าของตาลโตนด

แบบสอบถาม

- เรื่อง ประสิทธิภาพของการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตนดของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี
- คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากร

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) 15 – 24 ปี 2) 25 – 34 ปี
 3) 35 – 44 ปี 4) 45 – 54 ปี
 5) 55 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- 1) ไม่ได้เรียน 2) ประถมศึกษา
 3) มัธยมศึกษาตอนต้น 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.
 5) อนุปริญญา / ปวส. 6) ปริญญาตรี
 7) สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- 1) นักเรียน / นักศึกษา 2) ค้าขาย / ประกอบกิจการส่วนตัว
 3) รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ 4) พนักงานบริษัทเอกชน
 5) เกษตรกร 6) รับจ้าง
 7) แม่บ้าน / พ่อบ้าน 8) อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. รายได้ต่อเดือน

- 1) ไม่มีรายได้ 2) ไม่เกิน 5,000 บาท
 3) 5,001 – 10,000 บาท 4) 10,001 – 15,000 บาท
 5) 15,001 – 20,000 บาท 6) 20,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด

ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนดจากสื่อต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

สื่อมวลชนในท้องถิ่น	บ่อยมาก	บ่อย	ปานกลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1. เพชรบุรีเคเบิลทีวี (PCTV)					
2. FM 95.75 MHz สวท.เพชรบุรี					
3. วิทยุชุมชน					
4. หนังสือพิมพ์เพชรภูมิ					
5. หนังสือพิมพ์สารสินมวลชน					
6. หนังสือพิมพ์ปฏิรูป					

สื่อบุคคลในท้องถิ่น	บ่อย มาก	บ่อย	ปาน กลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
7. บุคคลในครอบครัว					
8. เพื่อน / เพื่อนบ้าน					
9. ครู / อาจารย์					
10. ประชาชนชาวบ้าน (ผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องตาลโตนด)					
11. กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน					
12. เจ้าหน้าที่อบต.					
สื่อเฉพาะกิจในท้องถิ่น	บ่อย มาก	บ่อย	ปาน กลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
13. วารสารประชาสัมพันธ์ของอบต.					
14. หนังสือเล่มเล็ก “ตาลเมืองเพชร”					
15. ป้ายโฆษณา หรือ โปสเตอร์					
16. หอกระจายข่าว					
17. การจัดกิจกรรมรณรงค์					
18. นิทรรศการ					
สื่ออินเทอร์เน็ต	บ่อย มาก	บ่อย	ปาน กลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
19. เว็บไซต์ตาลเมืองเพชร (http://tontan.igetweb.com/)					
20. เว็บไซต์จังหวัดเพชรบุรี (http://www.phetchaburi.go.th/)					
21. เว็บไซต์เกษตรจังหวัดเพชรบุรี (http://phetchaburi.doae.go.th)					
22. เว็บไซต์เพชรบุรีเคเบิลทีวี (http://www.cablephet.com/)					
สื่ออื่นๆ	บ่อย มาก	บ่อย	ปาน กลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
23. โปรดระบุ.....					

ตอนที่ 3 การรับรู้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ตาลโตนด

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

ประเด็นการรับรู้ประโยชน์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. รากตาลโตนดใช้เป็นยาแก้โรคตาขโมยได้					
2. ซ่อดอกตัวผู้ของตาลโตนดใช้เป็นส่วนผสมในการทำยาบำรุงกำลังได้					
3. หัวตาลโตนดนำมาทำแกงคั่วได้					
4. ตาลโตนดนำมาทำขนมหวานได้					
5. ลำต้นของตาลโตนดนำมาทำเฟอร์นิเจอร์ได้					
6. ใบตาลแก่ใช้มุงหลังคาบ้านได้					
7. ใบตาลอ่อนใช้ทำหมวกหรือกระเป๋าได้					
8. ไม้ตาลโตนดใช้ทำของชำร่วยได้					
9. ใบตาลโตนดนำมาทำปุ๋ยพืชสดได้					
10. ซ่อดอกตาลโตนดตากแห้งนำมาทำฟืนได้					
11. การอนุรักษ์ตาลโตนดทำให้มีตาลโตนดเพิ่มมากขึ้น					
12. การอนุรักษ์ตาลโตนดทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นคงอยู่					
13. การอนุรักษ์ตาลโตนดทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน					
14. ตาลโตนดเป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี					
15. ตาลโตนดเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี					

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตาลโตเนด	ใช่	ไม่ใช่
1. ท่านเคยเข้าร่วมปลูกต้นตาลโตเนด		
2. ท่านเคยเพาะต้นกล้าตาลโตเนด		
3. ท่านดูแลรักษาต้นตาลโตเนดที่ปลูกไปแล้ว		
4. ท่านเชิญชวนผู้อื่นมาร่วมปลูกต้นตาลโตเนด		
5. ท่านเคยห้ามผู้อื่นตัดต้นตาลโตเนด		
6. ท่านเคยบอกกล่าวผู้อื่นว่าตาลโตเนดใกล้จะสูญพันธุ์		
7. ท่านเคยเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด		
8. ท่านเคยเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด		
9. ท่านเคยร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อการอนุรักษ์ตาลโตเนด		
10. ท่านเคยเข้าชมนิทรรศการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนด		
11. ท่านมักรับฟังข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์ตาลโตเนด		
12. ท่านช่วยเผยแพร่โครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตาลโตเนดให้ผู้อื่นทราบ		

***** ขอขอบคุณในการตอบแบบสอบถาม *****

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

ล้านแล้วจ้า...ตาลล้านต้นเมืองเพชร

ศาลากลางเมืองเพชรบุรีได้จัดประชุมคณะกรรมการเมืองเพชรบุรี โดยมีนายอำเภอเมืองเพชรบุรีเป็นประธาน และมีนายอำเภอเมืองเพชรบุรีเป็นรองประธาน โดยมีนายอำเภอเมืองเพชรบุรีเป็นกรรมการ

นายอำเภอเมืองเพชรบุรีได้แจ้งว่าตาลเมืองเพชรบุรีมีจำนวน 1 ล้านต้นแล้ว

นายอำเภอเมืองเพชรบุรีได้แจ้งว่าตาลเมืองเพชรบุรีมีจำนวน 1 ล้านต้นแล้ว

นายอำเภอเมืองเพชรบุรีได้แจ้งว่าตาลเมืองเพชรบุรีมีจำนวน 1 ล้านต้นแล้ว

เพื่อได้มีนักเรียนมาช่วยปลูกตาลเมืองเพชรบุรี

นายอำเภอเมืองเพชรบุรีได้แจ้งว่าตาลเมืองเพชรบุรีมีจำนวน 1 ล้านต้นแล้ว

นายอำเภอเมืองเพชรบุรีได้แจ้งว่าตาลเมืองเพชรบุรีมีจำนวน 1 ล้านต้นแล้ว

นายอำเภอเมืองเพชรบุรีได้แจ้งว่าตาลเมืองเพชรบุรีมีจำนวน 1 ล้านต้นแล้ว

ท่านที่เคารพเรียนมาแจ้งให้ทราบ

นายอำเภอเมืองเพชรบุรีได้แจ้งว่าตาลเมืองเพชรบุรีมีจำนวน 1 ล้านต้นแล้ว

นายอำเภอเมืองเพชรบุรีได้แจ้งว่าตาลเมืองเพชรบุรีมีจำนวน 1 ล้านต้นแล้ว

นายอำเภอเมืองเพชรบุรีได้แจ้งว่าตาลเมืองเพชรบุรีมีจำนวน 1 ล้านต้นแล้ว

Red Steady - The World's Sweetest

ที่มา : หนังสือพิมพ์สารนิมวลดชน ฉบับวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2551

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวจากหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง

INNUKS ลีนัสสรณ์

ตาลเมืองเพชร(1)

ตามคณะไปเพชรบุรีตามคำเชื่อเชิญของ
ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี คุณสยามพร
ลิ้มไทย ไปดูโครงการประกวดตาลต้นสูง
ที่สุดของเมืองเพชร

แต่ฟังชื่อโครงการก็รู้สึกได้ ทั้ง
ความแปลกและความเชื่อมโยง แปลกตรง
ที่ช่างหาจุดขายให้เมืองเพชร แล้วเชื่อมโยง
เมืองเพชรเป็นแหล่งปลูกตาลที่เข้าใจว่า
มีต้นตาลมากที่สุดในประเทศไทย และ
นำตาลโค่นดกไปแปรรูปเป็นอาหารหวาน
เลื่องชื่อของจังหวัดนี้

การประกวดตาลสูงที่สุดเป็น
ส่วนหนึ่งของโครงการปลูกตาลล้านต้นของ
จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างปี 2549-2551
ท่านผู้ว่าฯสยามพรลงทุนเป็นนายแบบ
ปั้นพะองขึ้นต้นตาลมาแล้วหนึ่ง

ถ้าเพชรบุรีมีตาลเพิ่มขึ้น 1 ล้านต้น
บวกกับที่มีเดิมอยู่แล้วเป็น 1.5 ล้านต้น
อาจสร้างสถิติโลกเป็นเมืองที่มีต้นตาลมาก
ที่สุดในโลกก็ได้ นั่นคงไม่ใช่เป้าหมายหลัก
ที่มุ่งอนุรักษ์ต้นตาลให้ลูกหลานได้เรียนรู้

ชื่อตาลเข้าใจว่าเป็นภาษาบาลี
สันสกฤต คำว่าตาลปัตรที่ใช้บังเวลาพระสวค
คงเคยเห็นกัน แต่ปักษิได้เรียกต้นตาลว่า
โตนดหรือโหนด มีคนที่ถ่มบอกว่าเป็นภาษา

มาเลย เลยไม่รู้ว่ามีต้นกำเนิดตาลเป็นแขก
อินเดียหรือแขกมาเลย รู้แต่ว่าหาใช้หิซพื้น
เมืองไทยอย่างที่เรารู้ หลงคิดไม่

ต้นตาลไทยอยู่ตามคันนาเป็น
ส่วนใหญ่ สมัยก่อนทำนาปีหรือนาน้ำฝน
ต้นตาลโค่นน้ำขังไม่นานก็พอรอดสบาย
เดี๋ยวนี้ทำนาปรังปีละหลายครั้ง ดาลขำน้ำ
รากแก่ยืนต้นตายเฝ้าใจหาย โครงการปลูก
ล้านต้นคงไม่ลงนาอีกแล้ว แต่จะปลูกใน
ที่ดอนและเป็นผืนใหญ่หน่อยกลายเป็น
สวนตาล ซึ่งที่ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี ก็มี
กำหนดถนนปลูกเป็นสวนตาลเกือบ 500 ต้น
เห็นที่ไร่ก็ชอบคุณกำหนดผู้มีใจอนุรักษ์อยู่
ว่าไป เพราะมันสวยงามและบ่งบอกความ
เป็นเพชรบุรีโดยไม่ต้องแปล

ตาลเป็นพืชที่ใช้ทุกส่วนเป็น
ประโยชน์หมด ตั้งแต่ลำต้น ก้าน ทะลาย ผล
จาว ทะลา ถ้าเป็นวงรีปาล์มด้วยกัน ต้นตาล
เป็นปาล์มที่งามสง่า แตมยังโคข่า ตายช้า

ตาลต้นสูงที่สุดของเพชรบุรี เป็นต้น
ตาลเพศผู้ของ คุณสง่า ศิริพันธ์ อยู่หมู่ 3
จ. โรงเรียน อ.บ้านลาด วัดความสูง 37.22 เมตร
ห่างจากอันดับ 2 และ 3 ของ นายอ้อน
เย็นตั้ง หมู่ 6 จ.ห้วยท่าช้าง อ.เขาบ้อย
และของ นายพรศักดิ์ คำแน่น หมู่ 11
จ.ดอนยาง อ.เมือง ที่มีระดับความสูง 29.39
เมตรและ 26.92 เมตร ตามลำดับ

แต่เรื่องตาลอย่างเดียว ยังจบไม่
ลงเลยครับ

พรชัย สุขสมสันต์

ตาลเมืองเพชร(จบ)

ขั้นตอนไปผู้ว่าราชการเมืองเพชร คุณสุขุมพร ลิ้มไทย จะส่งเสริมให้พื้นที่ตาลต้นสูงที่สุดของเมืองเพชรเป็นแหล่งท่องเที่ยว แทนที่นักท่องเที่ยวจะแห่ชื่นชมทะเลอย่างเดียวก็น่าแปลกเวลาชมตาลต้นนี้ และมีกิจกรรมอื่นเกี่ยวกับตาลไว้ให้รู้จัก สัมผัสได้ ทั้งการเที่ยวตาล การทำน้ำตาลปึก การทำขนมตาล การแปรรูปผลตาลเป็นสารพัดอย่างและ ฯลฯ

ชาวบ้านแะผมว่า ต้องรู้จักตาลให้แม่นยำ เช่น น้ำตาลปึก ของแท้ไม่สวยเท่าของผสมน้ำตาลทราย แต่รสชาติหวานลุ่มลึกนุ่มลิ้นกว่า ลูกตาลสดที่เจ้านั้น ให้กินทั้งเปลือกหุ้มที่เป็นสีขาวนั้นแม้มีรสขม แต่เป็นยา เวลาเลือกอย่าเอาแต่ชอบเปลือกขาวจืด เพราะแม้ค้ำบางคนล่อสารฟอกขาวฟอกเปลือกลูกตาลไม่พอ ยังฟอกดับไตใส่ฟุ้งคนกินด้วย ไม่สนุกเลย

นายกอบต.ถ้ำรงค์ คุณบรรพต กำไลแก้ว เล่าปนใจึกว่า ตันตาลเมืองเพชรช่วยให้เมืองเพชรรอดพ้นจากการโจมตีของพม่าได้ เพราะปลูกตันตาลแน่นชนิดที่ช้างศึกไม่สามารถเอี้ยวเอวอ่อนลื้อไปตามดงตาลได้ แต่ความเป็นจริงอีกด้าน ตันตาลช่วยให้เมืองเพชรมีวังพระนครคีรีขึ้นได้ เพราะยุครัตนโกสินทร์มีขุนนางเบียดบังภาษีน้ำตาล แต่สุดท้ายภาษีตกค้างนั้น

กลับมาสว่างวังที่พระนครคีรีหรือเขาวังเป็นหลักฐานถึงวันนี้

ถามเด็กหนุ่มที่ยืนอยู่ข้างๆ เขาอธิบายเรื่องการทำน้ำตาลสดจากตาลได้ อันไหนตาลเทศผู้ เพศเมีย ปาดวงตาลกันอย่างไร ที่หนักหนานวดคือไม่มีลูกหลานป็นตาลกันเลย มีแต่คนแก่ๆ ที่นับวันร่วงโรย ภูมิปัญญาเกี่ยวกับตาลมันต้องสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง อันนี้เป็นปัญหาสำหรับสังคมเกษตรอย่างไทย อย่างว่าแต่ตาลเลย กระทั่ง นายข้าวยังไม่มียูกหลานสืบอาชีพกัน

ตันตาลไม่ได้เป็นเพียงแค่สัญลักษณ์ของเพชรบุรี แท้จริงเป็นเรื่องภูมิปัญญาใกล้ตัวที่กำลังเสื่อมสลายเหมือนพืชพันธุ์อื่นๆ ที่แนบแน่นกับคนไทย ไม่ว่าข้าว ข้าวโพด อ้อย ทุเรียน มังคุด ลางสาด และ ฯลฯ

เราเรียนรู้ไวน์จากองุ่นมากกว่ารู้เรื่องน้ำตาลสดจากต้นตาล เราต้องซื้อไวน์องุ่นเข้ามาในขณะที่ตันตาลบ้านเรากำลังสิ้นใจตายต่อหน้า ผลสุดท้าย รากเหง้าเราขาด กลายเป็นคนรากลอยด้อยค่าหมดราคา

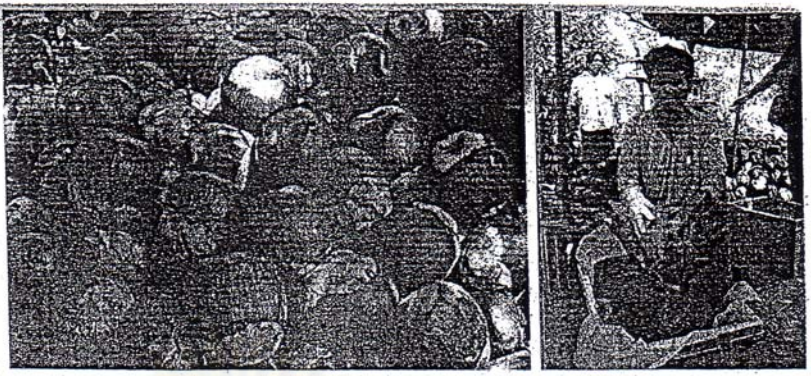
ฉะนั้นที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี คุณสุขุมพร ลิ้มไทย ปลูกตาลล้านต้นก็ขอให้เดินหน้าต่อไป ช่วยเสริมรากให้คนไทยไม่ล้มครืนและเป็นที่สรรเสริญในหมู่ลูกหลานไทยในอนาคต

พรชัย สุขสมสันต์

คาลโคคนเป็นไม้คู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดเพชรบุรีมาช้านาน วิถีชีวิตของชนชาวจังหวัดเพชรบุรีนั้นมีความผูกพันกับต้นตาลมาตั้งแต่เด็ก และมีบทบาทวิถีชีวิตของชาวบ้านตั้งแต่เรื่องอาหารการกินจนถึงเครื่องใช้ไม้สอย ศาลโคคนเป็นไม้ที่ใช้ประโยชน์ได้ตั้งแต่ยอดจนถึงโคน โดยเฉพาะส่วนของน้ำตาลโคคน ที่เป็นส่วนผสมสำคัญของขนมหวานเมืองเพชร

น้ำตาลโคคนเมืองเพชรมีชื่อมาจนึกได้ว่าถึงไว้ในคำกล่าวของขุนนางเมื่อร้อยกว่าปีมาแล้วว่า "โคคนเคี้ยวแล้วจาวตาล เป็นเครื่องหวานเพชรบุรี กินกับน้ำตาลปี ของนกกินช่วยกัน" ชาวบ้านนำผลผลิตจากต้นตาลมาเป็นทำเป็นอาหารหวาน-หวาน ขนมหวาน ประดิษฐ์เป็นของเล่น ของตกแต่งบ้าน จนไปถึงการทำเป็นที่อยู่อาศัยกาเนิ่นนาน

แต่เมื่อเวลาผ่านไป ความเจริญเริ่มเข้ามาถึงบทบาทวิถีชีวิตของชาวชนบทมากยิ่งขึ้น ภาพในอดีตที่เคยมีต้นตาลมากมายทอดตามคันนา ในสวนข้างบ้าน เริ่มลดน้อยลงไป และปศุสัตว์ชาวบ้านเห็นการทำนาเป็นปีละ 2 ครั้ง จึงทำให้พื้นที่นาบางส่วนเริ่มมาเก็บผลผลิตปาล์ม อีกลักษณะหนึ่งทำให้ต้นตาลอันเป็นค้ำยันเป็นจำนวนมาก

เพื่อแจกจ่ายแก่ประชาชนทั่วไป และนักท่องเที่ยวที่มาร่วมชมในสถานที่ต่างๆ ในทุกอำเภอและนิคมฯ ต้องมีการร่วมปลูกต้นตาลเป็นที่ระลึก คาดว่าเมื่อ

เสร็จสิ้นโครงการนี้แล้ว จะทำให้มีต้นตาลโคคนอยู่ทั่วจังหวัดเพชรบุรีมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ก็ยังมีทำให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ อาชีพสร้างรายได้จากผลผลิตของลูกตาลและดีไอว่า เป็นการคิดความสมดุลธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอีกด้วย นายสมพงษ์ กล่าว

สำหรับเทคนิคการปลูกต้นตาลโคคนให้ได้ผลดีนั้น นายถนอม กู่งิน ปราชญ์ชาวบ้านด้านการปลูกต้นตาลของเมืองเพชรบุรี อธิบายว่า ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

ปลูกต้นตาลล้านต้น เกิดพระเกียรติในหลวง

30 วันต้นอ่อนก็จะงอกขึ้นมา ส่วนระยะปลูกที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 6x8 เมตร ถึง 8x8 เมตร แล้วแต่ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่นั้นๆ

ปัจจุบันलगของปลูกต้นตาลในพื้นที่ 10 ไร่ ได้ถึงจำนวน 450 ต้น ขณะนี้ต้นตาลที่ปลูกไว้

ให้ผลผลิตได้บ้างแล้ว ทุกๆ วันลุงถนอมจะคอยดูแลตัดดอกกับใบตาลที่ตายแล้วออกเพื่อไม่ให้ต้นตาลทำให้อายุยืนยาวเกินไป

ลักษณะเตี้ยๆ ฟ้าไปกองใส่ค้ำดินได้ไม่ไกล ออกเหมือนต้นปาล์ม แล้วจึงนำไปปลูกคล้ายกับปาล์ม น้ำตาล และน้ำเกลืออย่างละ 1 ช้อนชา ผสมจาก 3 ช้อนชา ไปใส่ในถุงปุ๋ยหรือใส่ลงในหลุมปลูกจากนั้นก็ไปใส่กระถางหรือถ้วยชาม แต่ถ้าจะให้ดี ขนตาลที่มีกลิ่นหอมของลูกตาลแท้ๆ อร่อยแบบไม่มีสารพิษเจือปนกับแล้ว

ปลูกต้นตาลในหลวง 10 ไร่ ได้ถึงจำนวน 450 ต้น ขณะนี้ต้นตาลที่ปลูกไว้ให้ผลผลิตได้บ้างแล้ว ทุกๆ วันลุงถนอมจะคอยดูแลตัดดอกกับใบตาลที่ตายแล้วออกเพื่อไม่ให้ต้นตาลทำให้อายุยืนยาวเกินไป

ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

นายสมพงษ์ มีโช ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี กล่าวว่า เพื่อเป็นการอนุรักษ์รักษาภาพธรรมชาติและศาลโคคน ต้นไม้ซึ่งเป็นสิ่งปลูกสร้างอันสำคัญของจังหวัดเพชรบุรีเอาไว้และเนื่องในปี 2550 นี้เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชนบทพระราชกรณียกิจ 80 พรรษา ทางจังหวัดเพชรบุรีจึงร่วมกับชมรมชาวเพชรบุรี ซึ่งมี ดร.สุเมธ ตันติเวตรกุล เป็นประธานและองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี จัดทำโครงการปลูกต้นตาลล้านต้นเกิดพระเกียรติขึ้น เพื่อเป็นการเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อเป็นการอนุรักษ์ให้ต้นตาลโคคนอยู่คู่กับจังหวัดเพชรบุรีตลอดไป

โครงการนี้ถือว่าเป็นความร่วมมือครั้งสำคัญของประชาชนคนเพชรบุรีและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เรามุ่งมั่นพัฒนาในการปลูกตาลล้านต้นในระยะเวลา 3 ปี โดยเริ่มปลูกตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปี 2551 โดยปี 2549 ปลูกไปแล้วจำนวน 430,464 ต้น สำหรับในปี 2550 นี้ จังหวัดจะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมปลูกต้นตาลอย่างน้อยคนละหนึ่งต้น เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 468,000 ต้น และในปี 2551 จะดำเนินการปลูกให้ครบล้านต้น

ในการนี้ ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี และสมาคมชาวเพชรบุรี ได้ให้การสนับสนุนปลูกต้นตาล โดยส่งไปประมาณ 500 ต้น แจกฟรีแก่ประชาชนที่สนใจ โดยประชาชนสามารถไปขอรับได้ที่ศูนย์บริการประชาชนที่ศูนย์ราชการจังหวัดเพชรบุรี หรือที่ศูนย์บริการประชาชนที่ศูนย์ราชการจังหวัดเพชรบุรี

ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

ต้นตาลโคคนจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูงหากมีการดูแลที่ดี

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ฉบับวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2550

บันทึก กล่อมกล่อม : ราชจาน

ฝนตกหนักๆ บอกว่าวันนี้เอ๋ยออกไปเลย เขาก็ไม่ฟัง เราต้องออกมาทะเลาะกับเขาที่ใต้ต้นตาลขูดกัน เพราะไม่รู้ว่าเขาอยู่ไหน รุ่งนภาพูดออกมา ราวๆวัย 45 ปีกล่าว

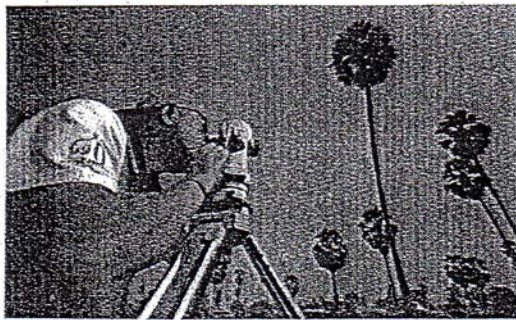
เวลาขึ้นศาล เพื่อเอาลูกสาวคืน จะต้องใช้วิธีนี้ตลอดเวลา บุญส่งจะยกมือไหว้ ทำปากขอจนเวียนก่อน แล้วรีบเข้าไปขอรถติดคันใหม่กับใบกระดาษมีชื่อคนขับไปขอร้องให้พี่ชายขงเป็นเซ็นไปบนยอด ส่วนบรรดาญาติที่แห่มา ถือเรือคายักอีกข้างหนึ่ง เพื่อช่วยสาวคนพี่ที่สามีตีลงมาจากศาลกันอย่างมีนัยยะ เพื่อที่ศาลจะได้ไม่ช้า

การที่บุญส่งยอมให้วันนั้นศาลตัดสินว่าจะขอขมาศาลที่เขารักและนับถืออย่างภักดีที่มีบุญคุณ เพราะเขาจะยกมือไหว้ต้นตาลขูดกันก่อนเป็นขึ้นไป และมีพิธีวิธียิ่งหมอลงศาลที่ยังหลงเหลืออยู่ในเมืองเพชร

บุญส่งบอกว่า เขาไม่สบายที่และทั้งต้นตาล เพราะถูกอย่างวิธีของเขามือและขาที่กระแทกหนัก เพราะต้องยืนที่ศาลทุกวัน

นั่นเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เขาพูด รอยยิ้มแสยะที่ดูจริงจัง แม้ขึงบางจะลางๆไปแล้วก็ตาม ทำให้มันน่าใจ เขาคนนี้เป็นคนที่รักภรรยาในของเมืองเพชร ทบทวนเขาเป็นอันว่าอย่ายกมือไหว้ต้นตาลเมืองเพชร

ทุๆ วันก็มีมัน พาดตาลบ้าง นวดตาลบ้าง เวลาจะเอาเหล็ก ก็ต้องเอาไปขึ้นไป

นวดก่อน แล้วค่อยไปงวงตาล เอากรงบอกไม้ไผ่รองไว้ แล้วต้องขึ้นไปกับ ไม้ไผ่กับไม้ไผ่ น้ำตาลจะเสีย แต่ถ้าจะเอาตาล ก็ต้องไปตองจนต้องฉีกเอาขี้ผึ้งออกจาก เวลาฝนตกลงมาจะตาลจะไหว และถ้าต้นเปียกจะขึ้น ถ้าไม่ขึ้น น้ำตาลก็จะเสีย ว่างตาลก็จะเหี่ยว รุ่งนภา กล่าวด้วยแวตที่เปิดเผยว่าคนขับที่นำรถมาที่ของสามีอีกแปดครั้ง

พวกเขาช่วยกันดูแลต้นตาล ถึงหนักก็ทำเนา ก็จืดกรีนตาลกับลูก ปากวงตาล เก็บเกี่ยวน้ำตาล ทั้งของหมอลงศาลอย่าง ทั่วทั้งศาลที่ตีเขาแล้วมันไม่ค้ำที่ตลาดมาจับไปขาย ไม่ต้องเสีย

เวลาไปนั่งขายของ นอกจากนั้นได้เลี้ยงวัว กว่า 20 ตัว เพื่อเอาลูกวัวไปขาย

แต่จะไปในวันข้างขึ้น พวกเราบ้างหัวขมหรือตอกไม้ดูขี้เทียน ทำพิธีเช่นไหว้ ยืนยืนว่าในหมู่บ้านคนแจจ มีเราคนเดียวที่ยังคงทำแบบนี้อยู่

ถามว่า อาตมาแล้วจะขึ้นศาลไหว้ไหม ทำไปไม่คิดจะทำพิธีขึ้นไหว้เพราะถูกศาลก็ไม่ค่อยพูดออกมา ไม่ถึงอธิษฐานหรือ ทำจนกว่าจะทำได้เพราะว่ารักภรรยา รักต้นตาล ปรากฏศาลแห่งความมุ่งมั่นทำให้เชื่อว่าไม่มีใครจะให้เขมกๆคนแบบนี้ นอกจากหัวใจของเขาเอง

ช่วยกันอนุรักษ์วิถีดั้งเดิม

สำหรับการปลูกต้นตาลต้องมีเทคนิควิถีชีวิต เพื่อให้อัตราการรอดต้นสูง ทางจังหวัดจึงจัดอบรมเสวนาวิถีปลูกเป็นภาคแบบการบูรณาการที่ประชาชนทั่วไปหรือนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดเพชรบุรีแล้วต้องการมีส่วนร่วมปลูกตาลเก็บได้เป็นประวัติ

ภาพพวกนี้ดูแล้วหัวใจก็ตี เห็นภาพพิธีการปลูกที่ชัดเจน โอบนาคสร้างหน้าศาลวัดวิจิตรวิจิตรแห่งศาลและเป็นจุดขายสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น มีหลายหลายรูปแบบ อีกทั้งยังถือว่าเป็นการกินแหล่คู่ให้กับธรรมชาติ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอีกด้วย สมุทรพร ลิมไทย ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี กล่าว

เพชรบุรีที่ทรงคุณค่าหลายด้านนอกจากเป็นเมืองประวัติศาสตร์แล้วยังเป็นเมือง 3 พระราชวัง 3 พระมณฑลที่ยิ่งใหญ่แห่งราชวงศ์จักรี มลราชวังพระราชวังวิจิตร ก็คือวังกาลที่ 4 เลิศ

มกลราชวังพระราชวังวิจิตรกาลที่ 5 สร้างพระราชวังบ้านปืน และวังกาลที่ 6 สร้างพระราชวังนาครัน มณฑลพายัพกลายเป็นเมืองแห่งประวัติศาสตร์อีกด้านก็คือ เป็นเมืองที่สายงามตามธรรมชาติที่มีภูเขาคดโค้งเสียดข้างระลอกบุรีสุทธิ มีพื้นที่ป่าชายเลนในอำเภอบ้านแหลม เป็นทะเลโคลนที่อุดมสมบูรณ์ มีทะเลหมอกอยู่ปากอ่าวคดคดเนินทุ่นบนยอดภูเขาแห่งกระงานธรรมชาติที่ค่อนข้างหลากหลาย

นอกจากนี้ยังเป็นเมืองที่มีอาหารการกินที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ มีครบทุกรสชาติ มีขนมหวานอร่อยหลากหลายให้เลือกชิมรสทั้งหวานเปรี้ยวอมเปรี้ยว รสฝืดของกาแฟที่มีคุณภาพหออำเภอบ้านแหลม

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี กล่าวอีกว่า โครงการปลูกตาลขึ้นต้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติเจ้าอยู่หัวเป็นกษัตริย์ที่มีวชิระที่สถิตอยู่ประชาชนคนเพชรบุรีและชาวต่างจังหวัดที่เกี่ยวข้องโดยจะเพาะปลูกชาวเพชรบุรี ซึ่งมี ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เป็นประธาน รวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดย ร้อยย ยังกับพันเอกเชลยเชษฐาภิวัตน์ที่ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ โดยสนับสนุนงบประมาณค่าปัจจัยเมล็ดพันธุ์ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรวมเป็นเงิน 1,450,000 บาท

นอกจากนี้เมืองยังมีผ้าไหมที่เรียกว่าช่าง 10 หมู่ (มีบุญมีเสดและอชิตกรณชุดต่างเมืองเพชร) ความรู้ด้านมีการโดยส่งมอบงานปูเป็น หันผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีประกาศให้พื้นที่แล้วเป็นแห่งการส่งเสริมการท่องเที่ยวและขยายผลให้เป็นเมืองที่มั่งคั่งต่อไป

ไปพูดหลักที่เราต้องร่วมใจให้ชีวิตสักอย่างที่เห็นภาพก็คือถนนเพชรเกษมซึ่งอยู่ระหว่าง การก่อสร้าง มีการแบ่งโครงการก่อสร้างเป็น 5 ตอน ที่ถ่วงถ่วงไปทุกผู้วิกรมที่ทำงาน ก็เสียเกิดความล่าช้า ปีนี้เริ่มขึ้น เนื่องจากได้ผู้รับจ้างรายใหม่เข้ามาทำงานแล้ว อันที่สองก็คือการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเราก็ยังมีไม่มากพอสำหรับรถดู เดินชมชมแล้วไม่มีรถส่วนตัว เช่น คนต่างชาติ ฯลฯ อยากรอมาเที่ยวตามที่ต่างๆ ยังไม่มีระบบรถท้องถิ่น ระบบการขนส่งภาคเอกชนก็ต้องแก้ไขต่อไปคิดว่าให้เวลามากน้อยอีก 2-3 ปี

นี่เป็นเพียงจุดเริ่มต้นที่ดี ที่เมืองเพชรบุรีกำลังจะก้าวไปข้างหน้า พัฒนาแหล่งชุมชนและวิถีชีวิตที่มีอยู่ให้ดีขึ้น หากชาวเมืองเพชร ร่วมแรงร่วมใจกันก็เป็นอย่างนี้ เชื่อว่าอีก 10 ปีข้างหน้า ศาลโคกจะรุ่งเป็นพื้นที่สีเขียวให้ลูกหลานชาวเพชรภาคภูมิใจเป็นแน่แท้ !!!

ที่มา : หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2550

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“ตาลโตนด” ถือเป็นไม้คู่บ้านคู่เมืองเพชรบุรีมาอย่างยาวนานจนกลายเป็นที่รักของคนทั่วไปเพราะถ้าใครไปจังหวัดเพชรบุรีก็จะเห็นต้นตาลโตนดโตเด่นตามท้องไร่ปลายนาเป็นจำนวนมากแต่ปัจจุบันตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีกำลังลดจำนวนลงอย่าง

นายสมยุทธ ลิ้มไทย ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีกล่าวว่าโครงการปลูกต้นตาลล้านต้น เทลพระเกียรติฯ นี้ ถือเป็นความร่วมมือครั้งสำคัญของประชาชนคนเพชรบุรีและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสมาคมชาวเพชรบุรี ซึ่งมี ดร.สมเธร ดันดีเวชกุล เป็นประธาน รวมทั้ง องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี โดย นายชัยยะ อังกัณเฑร์ นายถยเพชรบุรี ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ ค่าจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,450,000 บาท

เป็นภาพแบบการ์ตูน ที่ประชาชนทั่วไปหรือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอต่างๆ และต้องการร่วมปลูกต้นตาลไว้เป็นที่ระลึก ดูแล้วเข้าใจได้ทันที เห็นภาพวิธีการปลูกที่ชัดเจน อันจะทำให้เมล็ดพันธุ์ตาลโตนดที่นำไปปลูกมีอัตราการรอดและเจริญเติบโตสูง คาดว่าเมื่อเสร็จสิ้นโครงการนี้แล้วจะทำให้มีต้นตาลโตนดอยู่ทั่วจังหวัดเพชรบุรี และเกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ อาชีพสร้างรายได้จากลูกตาล จากผลผลิตต้นตาลต้นไม้สัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีมากขึ้น”

เป็นจุดท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดด้วย โครงการปลูกต้นตาลล้านต้น เทลพระเกียรติฯ ถือว่าเป็นอีกโครงการหนึ่งที่สร้างความสมดุลสู่ธรรมชาติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทดแทนต้นตาลที่นับวันจะลดน้อยลงใกล้สูญพันธุ์มีจำนวนเท่าเดิมหรือเพิ่มขึ้นอีกครึ่งหนึ่งเชื่อว่าอีก 15 ปีข้างหน้าจังหวัดเพชรบุรีจะเป็นจังหวัดที่มีต้นตาลมากที่สุดในประเทศไทย

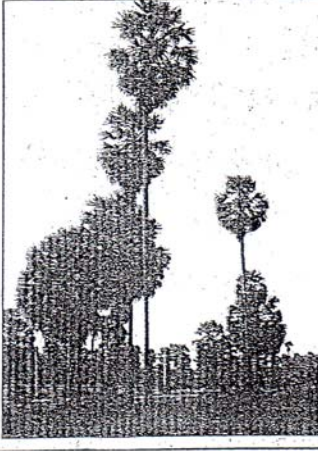

กำลังหาย เนื่องจากการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน มีการนำไม้ตาล มาทำเฟอร์นิเจอร์ ทำให้มีการโค่นต้นตาลมากขึ้นหรือแม้กระทั่งการปรับวิถีการทำการเกษตรหันมาทำนาปรังมากขึ้นทำให้ต้นตาลตามทั่วไปสูญหายลง ดังนั้น เพื่ออนุรักษ์ต้นตาลโตนดต้นไม้สัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีให้คงอยู่ตลอดไป ประกอบกับปี 2550 เป็นปีมหามงคล ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษา จังหวัดเพชรบุรี จึงร่วมกับ สมาคมชาวเพชรบุรี และ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี จัดทำ “โครงการปลูกต้นตาลล้านต้นเทลพระเกียรติฯ” ขึ้น

‘ตาลโตนด’ ไม้คู่เมืองเพชรบุรี อนุรักษ์ปลูกล้านต้นเพื่ออนุรักษ์

แบ่งเป็นงบประมาณจากสมาคมชาวเพชรบุรี 703,381 บาท ของอบจ.เพชรบุรี 746,619 บาท ซึ่งในปี 2551 ตั้งเป้าจะปลูกต้นตาลให้ได้ 1 ล้านต้น โดยในชั่ว 2 ปีที่ผ่านมานี้ปลูกต้นตาลไปได้แล้วกว่า 890,000 ต้น และในปี 2551 จะปลูกต้นตาลเพิ่มอีก 450,000 ต้น ทั้งนี้ การดำเนินโครงการดังกล่าว จะเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนพร้อมทั้งขอความร่วมมือไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล ไร่จวบ และวัด เพื่อจัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกต้นตาลในลักษณะของแปลงใหญ่ ซึ่งจะทำการใส่ปุ๋ยดูแลการดูแลและบริหารจัดการมากยิ่งขึ้น

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี กล่าวอย่างไว้คดาบ นอกจากจังหวัดเพชรบุรีจะจัดโครงการอนุรักษ์ต้นตาลขึ้นแล้ว ยังได้จัดกิจกรรมการทำสำมะโนต้นตาล และกิจกรรมตามหาต้นตาลที่สูงที่สุดในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นการกระตุ้นประชาชนให้หันมาสนใจการอนุรักษ์ต้นตาลมากขึ้น ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี โดยเฉพาะกิจกรรมตามหาต้นตาลที่สูงที่สุดในจังหวัดเพชรบุรี ที่ได้ต้นตาลที่มีความสูงถึง 37.22 เมตร อายุมากกว่า 120 ปี ในพื้นที่ ต.โรมเซ อ.บ้านลาด ซึ่งขึ้นอยู่กับนายสง่า ศิริวัฒน์ โดยในอนาคตจังหวัดเพชรบุรี จะหารือร่วมกับสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมจังหวัดเพชรบุรี พัฒนา

ที่มา : หนังสือพิมพ์แนวหน้า ฉบับวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2550

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายงานพิเศษ
กรุงเทพฯ

'ตาลโตนต'สารพัดประโยชน์

ไม้คู่บ้านคู่เมืองจังหวัดเพชรบุรี

ทาลโตนต "ตาลโตนต" และคนจะคือ นึกถึง จ.เพชรบุรี เป็นอันดับแรก เพราะถือได้ ว่าตาลโตนต เป็นไม้คู่บ้านคู่เมืองของ จ.เพชรบุรี มาช้านาน ไม้ที่มีชื่อของตาลโตนต มีส่วนใหญ ่เกี่ยวข้องกับตาลโตนตทุกชนิด ซึ่งจะเห็นได้ จากการที่ชาวบ้านนำเมล็ดตาลโตนตมา ประกอบเป็นอาหารคาว-หวาน และทำเป็น เครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ ที่วางชื่อเมืองให้สืบ จ.เพชรบุรี มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

นายภรณ์ ขวัญ ตรี ปันยา อยู่ บ้านเลขที่ 38 หมู่ 11 ต.ดอนยาง อ.เมือง เพชรบุรี ปันยา ขวัญ ตรี อยู่ที่ระแวก ความสนใจในการนำเมล็ดตาลโตนต มา แปรรูปเป็นอาหารคาว-หวาน สร้างรายได้ให้ ฝักตนหลายครอบครัวของรวมทั้งเพื่อนสมาชิกใน กลุ่มไม้ปันยา

ปันยา เข้าใจดีทั้ง ฝักตน ตาลโตนตกว่า 15 ปีแล้ว โดยเริ่มแรกทำกับคนรอบ ใกล้เคียงกัน ต่อมา ขยาย ไปถึงจังหวัดอื่นๆ เนื่องจาก ฝักตนตาลโตนตมีใช้กับ คนรอบตัวจึงมีคนที่มาซื้อตาล โตนตจำนวนมากจนมีร้าน ฝักตนตาลโตนตอยู่ทั่วทั้งจังหวัด และ ฝักตนตาลโตนตไม่เพียงแต่ทำเป็น อาหารคาว-หวาน ไปรับประทาน ทั่วบ้าน ทั่วเมือง จากตาลโตนต ทำเป็นคอก เป็นต้น โดย จะนำตาลโตนตที่สุกแล้วไปตากแห้ง

ปันยา เล่าถึงขั้นตอนการแปรรูปตาล โตนตว่า นำตาลโตนตที่สุกแล้วไปตากแห้ง แล้วนำตาลโตนตที่ตากแห้งไปแช่ในน้ำร้อน 12 ชั่วโมง แล้วนำตาลโตนตที่แช่ในน้ำร้อนไปแช่ในน้ำเย็น 1 คืน ก็จะออกมาเป็นน้ำตาล แล้วนำน้ำตาลที่แช่ในน้ำเย็นไปตากแห้ง แล้วนำน้ำตาลที่ตากแห้งไปตากแห้ง

ไม้ที่ราคาต่ำ จากนี้จึงนำตาลโตนตมาแปรรูป ก็จะได้อาหารคาว-หวาน ในราคา 2 บาท แต่หากนำไปเชื่อมแล้ว จะขาย ในราคาอีกทีละ 60 บาท ส่วนเปลือก หรือ ฝักตนตาลโตนตที่แก่กว่าจะราคา 130 บาท

นอกจากนี้ ทางตาลโตนตไปทำเป็นยาได้ด้วย เช่นกัน

จะเห็นได้ว่า ทุกส่วนของตาลโตนต สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมด อีกทั้ง ยังสร้างมูลค่าเพิ่มได้อีก

ด้วยพื้นที่เขตนับการ อนุรักษ์ตาลโตนต ต้น ไม้มีอายุ 50 ปีของ จ.เพชรบุรี ที่ตั้งอยู่ ตลอดไป ประกอบกัน ในปี 2550 เป็นนิคม- วนคดี ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง เสด็จพระชนมพรรษา ครบ 80 พรรษา จังหวัดเพชรบุรีร่วมกับ สมาคมชาวเพชรบุรี และองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดเพชรบุรี จัดทำโครงการปลูก ตาลโตนตล้านต้นเพื่อ อนุรักษ์ตาลโตนต

นายภรณ์ ตรี ปันยา ขวัญ ตรี ผู้ว่าราชการ จังหวัดเพชรบุรี กล่าวว่า โครงการ ปลูกต้นตาลโตนต เพื่อ อนุรักษ์ตาลโตนต นี้ ถือเป็น ความร่วมมือกันของประชาชนชน

เพชรบุรี และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดย องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมี ทร.ศูนย์ ต้น- ตาลโตนต เป็นประจำ รวมทั้ง องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดเพชรบุรี โดยนายภรณ์ ตรี ปันยา ขวัญ ตรี ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณค่าจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,450,000 บาท แบ่งเป็นงบประมาณจากสมาคมชาว เพชรบุรี 703,200 บาท ของ อบจ.เพชรบุรี 746,619 บาท

"การอนุรักษ์ตาลโตนต ต้องมีเทคนิควิธี การปลูกเพื่อให้มีอัตราการรอดสูงทางจ.เพชร- บุรี จึงจัดทำแผน รม.ส่งเสริมการปลูกเป็นภาพ แบบสวนที่ประชาชนนำไปทำหรือทำเองเพื่อ อนุรักษ์ตาลโตนตที่หายากในถิ่นต่างๆ"

และโครงการร่วมปลูกต้นตาลโตนตเป็นต้น และเจ้าใจได้คิดที่จะนำตาลโตนตไปปลูก ฝักตนตาลโตนตจะเจริญเติบโตสูง คาดว่า เสร็จสิ้นโครงการนี้แล้วจะทำให้มีต้นตาลโต นตคู่บ้านคู่เมือง จ.เพชรบุรี และเกิดการพัฒนา ฝักตนตาลโตนต อชีพ สร้างรายได้จากตาลโตนต จ ผลิตเมล็ดตาลโตนตที่มีคุณภาพดีของ จ.เพช- บุรี มากขึ้น" ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชร- บุรี กล่าว

โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์โครงการ หนึ่งที่จะให้ความช่วยเหลือประชาชน และ อนุรักษ์ตาลโตนตให้คงเหลือ ในพระบาทสม- เด็จพระเจ้าอยู่หัว ทศกัณฐ์และที่ร่วมกัน ฝักตนตาลโตนตที่มีคุณภาพดีของ จ.เพชร- บุรี มากขึ้น

ฝ่ายข้อมูล บรรณาธิการ โทรสาร 02-617-4100 โทรสาร 02-617-6102

คู่มือวิทยุโทรทัศน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

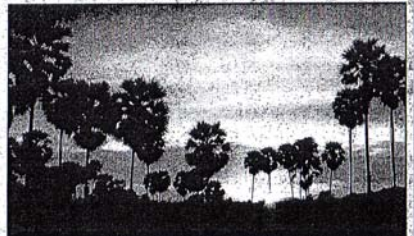
ที่มา : หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2550

'ปลูกตาลล้านต้น' ฟื้นธรรมชาติสู่แผ่นดิน เพิ่มพื้นที่ป่า...ร่วมใจลดภาวะโลกร้อน

ทก ผู้ที่เคยเดินทางไปจังหวัดสุพรรณบุรี สงขลา หรือจังหวัดอื่น ๆ คงเห็นว่ามีแต่จังหวัดที่มีต้นตาลอยู่ทั่วไป แต่ด้วยเหตุนี้ ต้นตาลโค่นแล้วละก็ คนส่วนใหญ่จะนึกถึง ศาลเมืองเพชรฯ เป็นอันดับแรก ด้วยชื่อเสียงของ ชนมะนีเมือง ซึ่งใช้น้ำตาลโค่นเป็นส่วนประกอบหลักสำคัญ และในคราวสุดท้ายเมื่อประจำจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีต้นตาลประกอบเป็นจุดเด่นอยู่ด้วย ดังนั้นการที่ต้นตาลเมืองเพชรฯ ถูกล้มลงไปมาก จึงเป็นสิ่งที่ยังชาวสุพรรณบุรีเองต้องหันกลับมาทบทวนถึงประโยชน์ที่ได้จากต้นตาลโค่น

จังหวัดสุพรรณบุรีได้ร่วมกับสมาคมชาวสุพรรณบุรี และองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี จัดทำโครงการ "ปลูกตาลล้านต้น" เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลโอกาสอันสำคัญยิ่งของพระองค์ รวมทั้งอนุรักษ์ศาลากลางไว้ให้เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุพรรณบุรีตลอดไป โดยตั้งเป้าหมายในการปลูกตาลให้บรรลุครบ 1 ล้านต้น ในระยะเวลา 3 ปี เริ่มตั้งแต่ปี 2549 ถึงปี 2551

ซึ่งปี 2549 ได้ปลูกต้นตาลไป 430,484 ต้น ปี 2550 ปลูกอีก 468,000 ต้น และในปี 2551 นี้ จังหวัดสุพรรณบุรีกำหนดแผนการปลูกหรือร่วมกันปลูกต้นตาลในช่วงฤดูฝน โดยจะจัดโครงการปลูกตลอดเส้นทางเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมืองในโอกาสมหามงคลที่ทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา ปีที่ 3 ซึ่งถือเป็นความร่วมมือครั้งสำคัญของประชาชนคนสุพรรณบุรี และหน่วยงานต่าง ๆ โดย

รวมทั้งสำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี โดย นายชัยยะ อภินันท์ นาย อบจ.สุพรรณบุรี ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ โดยสนับสนุนงบประมาณค่าจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน รวมทั้งสององค์การเป็นเงิน 1,450,000 บาท แบ่งเป็นงบประมาณจากสมาคมชาวสุพรรณบุรี 703,381 บาท และของ อบจ.สุพรรณบุรี 746,619 บาท

ครั้งนี้จังหวัดสุพรรณบุรี หรือกับประชาชนชาวสุพรรณบุรีจะร่วมกันทำพิธีปลูกตาลล้านต้นอย่างเป็นทางการพร้อมกันทั้งจังหวัดเป็นปฐมฤกษ์ ในวันที่ 12 สิงหาคม 2551 นี้ ประเพณีปลูกเมื่อที่ 1,300 ไร่ ในวิทยาลัยโปลีเทคนิค มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี อ.บ้านลาด จ.สุพรรณบุรี และจะมี

การปลูกต้นไม้อื่น ๆ ตามโครงการปลูกต้นไม้ด้วยแม่ของแผ่นดินครบ 1 ล้านต้น อย่างแน่นอน

"แม้การปลูกต้นตาลโค่นที่ต้องมีเทคนิค มีวิธีการปลูก เพื่อให้มีอัตราการปลูก จังหวัดสุพรรณบุรีจึงได้จัดทำเอกสารแสดงวิธีการปลูก เป็นภาพลักษณะการดูแล ที่ประชาชนทั่วไป หรือนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมปลูกต้นตาลไว้เป็นที่ระลึก ดูแล้วเข้าใจได้ทันที เห็นภาพวิธีการปลูกที่ชัดเจน เมื่อเสร็จสิ้นโครงการนี้แล้วจะทำให้มีต้นตาลโค่นอยู่คู่กับจังหวัดสุพรรณบุรี และเกิดการพัฒนาค้าวหน้าเศรษฐกิจ สร้างอาชีพ สร้างรายได้จากอุตสาหกรรมปลูก การที่ความสมดุลสู่ธรรมชาติ ทดแทนต้นตาลที่นับวันจะลดน้อยลงไป ให้อกลับมาเพิ่มมากขึ้นเหมือนเดิม และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ได้ช่วยกัน ลดภาวะโลกร้อน เพิ่มพื้นที่ป่า สืบธรรมชาติสู่แผ่นดินอีกด้วย"

พืชมหาสุพรรณบุรี

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพรพิมล สงกระสันต์ เกิดเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2527 ที่จังหวัดเพชรบุรี สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เมื่อปีการศึกษา 2549 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2550

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย